

Deutsch-Polnische Partnerschaften

*Ausbau und Gestaltung
der wichtigsten Verbindungen
zwischen Deutschland und Polen*

Partnerstwa Polsko-Niemieckie

*Rozbudowa i kształtowanie
najważniejszych powiązań
między Polską a Niemcami*

Deutsch-Polnischer Kommunalpolitischer Kongress

Polsko-niemiecki Kongres Samorządowy

Kiel, Oktober 2007 / Kiloni października 2007

Traditionsreicher Kongress

Der Kommunalpolitische Kongress wird seit dem Jahr 2000 von Bernd Hinz und Adam Sierzputowski* initiiert, organisiert und geleitet.

Die bisherigen Kongresse:

2000 Frankfurt (Oder)

2004 Allenstein/Olsztyn

2001 Elbing/Elblag

2005 Dresden

2003 Köln

2007 Kiel

(*, seit 2005 in die Leitung eingebunden)

www.akp-dialog.de

Deutsch-Polnische Partnerschaften

Ausbau und Gestaltung der wichtigsten Verbindungen zwischen Deutschland und Polen

Partnerstwa polsko-niemieckie

Rozbudowa i kształtowanie najważniejszych powiązań między Polską a Niemcami

Deutsch-Polnischer
Kommunalpolitischer Kongress 2007
der Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaft (AKP)
gefördert durch das
Bundesministerium des Innern der Bundesrepublik Deutschland

Polsko-niemiecki
Kongres Samorządowy 2007
Grupy Roboczej Partnerstwo Komunalne (AKP)
wsparcie finansowe ze strony Federalnego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych Republiki Federalnej Niemiec

Leitung/Kierownictwo: Bernd Hinz
 Adam Sierzputowski

Herausgeber/Wydawca: Bernd Hinz, Hürth 2008

Redaktion/Redakcja: Bernhard Knapstein

Übersetzung/Tłumaczenie: Elzbieta Marszalek

Bilder/Zdjęcia: Bernhard Knapstein
 Kiel Marketing

www.akp-dialog.de

Inhaltsverzeichnis / Spis treści

Martin Kayenburg <i>Präsident des Schleswig-Holsteinischen Landtages / Przewodniczący parlamentu krajowego związkowego Szlezwik-Holsztyn</i>	<i>Grußbotschaft Pozdrowienia</i>	4
Bernd Hinz <i>Vorsitzender / Przewodniczący AKP</i>	<i>Begrüßung und Einleitung Powitanie i wprowadzenie</i>	7
Adam Sierzputowski <i>Vorsitzender / Przewodniczący AKP</i>	<i>Begrüßung und Einleitung Powitanie i wprowadzenie</i>	11
Ulrich Lorenz <i>Staatssekretär im Innenministerium des Landes Schleswig-Holstein / Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych kraju związkowego Szlezwik- Holsztyn</i>	<i>Begrüßung durch Landesregierung Powitanie przez rząd krajowy</i>	14
Johannes Petersen <i>Präsident, Schleswig-Holsteinischer Landkreistag / Przewodniczący Związku Powiatów w Szlezwiku-Holsztynie</i>	<i>Patenschaften und Partnerschaften – Beitrag schleswig-holsteinischer Kreise zur Heimatpflege und Völkerverständigung Patronaty i partnerstwa – Wkład powiatów ze Szlezwiku-Holsztyna w pielęgnowanie dziedzictwa małej ojczyzny oraz w porozumienie między narodami</i>	24
Dr. Reinhold Kassing <i>Erster Kreisrat des Landkreises Osnabrück / Zastępca starosty powiatu Osnabrück</i>	<i>Gelebte kommunalpolitische Partnerschaft Partnerstwo samorządowe w praktyce</i>	40
Martin Bäumer <i>Mitglied des Niedersächsischen Landtages / Członek dolnosaksońskiego parlamentu krajowego</i>	<i>Europa bietet Partnerschaften Chancen und Perspektiven Europa stwarza partnerstwom szanse i perspektywy</i>	46

Stefan Musiolik <i>Ministerium für Justiz, Arbeit und Europa des Landes Schleswig-Holstein / Ministerstwo Sprawiedliwości, Pracy i Spraw Europejskich kraju związkowego Szlezwik- Holsztyn</i>	<i>Perspektiven der deutsch-polnischen Kooperation des Landes Schleswig-Holstein Perspektywy współpracy polsko-niemieckiej kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn</i>	50
Dr. Engelbert Recker <i>Referent des Deutschen Landkreistag Referent Niemieckiego Związku Powiatów</i>	<i>Wirtschafts- und kommunalpolitische Aspekte der Netzwerkarbeit im Rahmen kommunaler Partnerschaften zur Förderung des Tourismus Aspekty gospodarcze i komunalne tworzenia sieci w ramach partnerstw komunalnych na rzecz promowania turystyki</i>	65
Teilnehmer / Uczestnicy		82

Martin Kayenburg

Präsident des Schleswig-Holsteinischen Landtages

Grußwort

Es war eine gute Entscheidung, dass der deutsch-polnische Kommunalpolitische Kongress der Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaft in diesem Jahr die schleswig-holsteinische Hauptstadt Kiel als Tagungsort gewählt hat. Denn obwohl eine unmittelbare Grenze unseres Bundeslandes zu Polen nicht besteht, verbinden Schleswig-Holstein und Polen doch viele gute nachbarschaftliche Beziehungen.

Die Gründe dafür sind vielschichtig. In unserem Land leben sehr viele Bürgerinnen und Bürger, deren familiäre Wurzeln im einstigen Ost- und Westpreußen, in Pommern, in Schlesien oder im Danziger Raum liegen. In den ersten Jahren nach 1945 stammten etwa 40 Prozent aller Schleswig-Holsteiner aus diesen Gebieten.

Viele dieser Menschen und deren Nachkommen haben sich ihren Blick auf die frühere Heimat bewahrt und ihr Interesse auf das heutige, moderne Polen übertragen. Und sie taten noch mehr: Sie schlugen erste Brücken nach Polen. Vielfach kam es auf deren Initiativen zu ersten Kontakten zwischen Kommunen aus Schleswig-Holstein und Polen. Die Heimatkreisgemeinschaften im Bund der Vertriebenen haben hierbei erfolgreich im Stillen mitgewirkt.

Mittlerweile gibt es 40 bis 50 kommunale Partnerschaften, Freundschaften und Kontakte zwischen schleswig-holsteinischen und polnischen Gemeinden und Städten, die von beiden Seiten intensiv gepflegt werden. Bundesweit bestehen rund vierhundert Partnerschaften.

Eine Vielzahl kultureller, sozialer, gesellschaftlicher und politischer Verbindungen und Gemeinsamkeiten haben sich hieraus entwickelt. Schulpartnerschaften, kirchliche Gemeindebegegnun-

Martin Kayenburg

Przewodniczący parlamentu krajowego (Landtagu) Szlezwiku-Holsztyna

Pozdrowienia

Dobrze się stało, że polsko-niemiecki kongres samorządowy Grupy Roboczej Partnerstwo Komunalne (Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaft – AKP) wybrał w tym roku stolicę Szlezwiku-Holsztyna, Kilonię na miejsce swoich obrad. Chociaż nasz kraj związkowy nie ma bezpośredniej granicy z Polską, to Szlezwik-Holsztyn i Polskę łączy jednak wiele dobrych stosunków sąsiedzkich.

Złożyło się na to wiele różnorodnych przyczyn. W naszym kraju związkowym mieszka bardzo dużo obywateli, których rodzinne korzenie znajdują się w byłych Prusach Wschodnich i Zachodnich, na Pomorzu, na Śląsku lub też w okolicach Gdańska. W pierwszych latach po roku 1945 około 40 procent wszystkich mieszkańców Szlezwiku-Holsztyna pochodziło z tych obszarów.

Wiele z tych osób i ich potomków nie zapomniało o swojej wcześniejszej małej ojczyźnie i swoje zainteresowanie przeniósł na współczesną, nowoczesną Polskę. Swoich działań nie ograniczyli jednak tylko do wspomnień: to oni budowali pierwsze mosty w stosunkach z Polską. W wielu przypadkach to z ich inicjatywy dochodziło do zawierania pierwszych kontaktów między gminami ze Szlezwiku-Holsztyna i Polski. Wspólnoty powiatowe w Związku Wyprzedzonych włączyły się skutecznie w te działania nie szukając rozgłosu.

Obecnie polskie gminy i miasta oraz gminy i miasta ze Szlezwiku-Holsztyna łączy 40 do 50 partnerstw, przyjaźni i kontaktów na płaszczyźnie komunalnej, które pielęgnowane są intensywnie przez obie strony. Na terenie całej Republiki Federalnej Niemiec partnerstw takich jest prawie czterysta.

gen, Kameradschaftstreffen von Freiwilligen Feuerwehren oder gegenseitige Besuche von Chören, anderen kulturellen Gruppen, Sportvereinen und eben von Gemeindevertretungen zeugen von der Lebendigkeit dieser Kontakte. Auch der Schleswig-Holsteinische Landtag pflegt im Rahmen des „Parlamentsforums Südliche Ostsee“ enge und freundschaftliche Beziehungen zu den Wojewodschaften Pommern und Westpommern. Kontakte zu Ermland-Masuren werden gerade aufgebaut und weiterentwickelt.

Natürlich bestehen zwischen Schleswig-Holstein und Polen zudem viele wirtschaftliche Kontakte. Und es gibt gerade auf universitärer Ebene und mit Blick auf den Schutz unserer gemeinsamen Ostsee enge Kooperationen bei der maritimen Ausbildung und Forschung.

Aber das wichtigste an diesen vielen großen und kleinen Brückenschlägen sind die zwischenmenschlichen Begegnungen und Bande von Deutschen und Polen, und insbesondere auch von kommunalen Amtsträgern beider Länder.

Auch Sie betreiben auf Ihrem Kommunalpolitischen Kongress und mit Ihrem Engagement

W oparciu o te partnerstwa rozwinęło się mnóstwo powiązań o charakterze kulturalnym, socjalnym, społecznym i politycznym, odkryto wiele wspólnych zainteresowań. O żywotności tych kontaktów świadczą partnerstwa szkół, kościelne spotkania parafialne, koleżeńskie wizyty członków ochotniczych straży pożarnych lub wzajemne odwiedziny chórów i innych grup kulturalnych, stowarzyszeń sportowych, a także przedstawiciele władz gminnych.

W ramach „Forum parlamentarnego południowy Bałtyk” także parlament krajowy Szlezewiku-Holsztyna (Landtag) ma bliskie i przyjazne kontakty z województwami pomorskim i zachodniopomorskim. Obecnie nawiązywane i rozwijane są kontakty z województwem warmińsko-mazurskim.

Oczywiście między Szlezewikiem-Holsztynem a Polską istnieją ponadto rozliczne kontakty gospodarcze. Szczególnie na płaszczyźnie uniwersyteckiej i w kontekście ochrony naszego wspólnego dobra jakim jest Morze Bałtyckie nawiązano ścisłą współpracę w dziedzinie edukacji morskiej i badań naukowych w tym obszarze.

Najbardziej istotne wśród tych wielu większych i mniejszych pomostów między obydwo-

deutsch-polnische „Graswurzelpolitik“ im besten Sinne, weil ein gegenseitiges Verständnis geweckt und vertieft wird – und weil ein Grundvertrauen gegeben ist.

Die Verflechtungen Ihres kommunalen Netzwerkes sind extrem tragfähig und belastbar. Sie halten es aus, wenn die oberen Stockwerke des deutsch-polnischen Gebäudes, wie in diesen Monaten, manchem politischen Starkwind – oder sagen wir Sturm – ausgesetzt sind. Das deutsch-polnische Haus schwankt vielleicht ein wenig, aber es steht auf sicherem Boden. Denn entscheidend für ein Gebäude sind starke Fundamente und feste Grundmauern. Und die halten auch heftige Erschütterungen aus. Die Heimatkreisgemeinschaften und ihre polnischen Partner und Freunde haben in erheblichem Maße zu dieser Stabilität beigetragen.

Die deutsch-polnische Interessengemeinschaft ist seit dem Beitritt Polens zur EU auch zu einer Solidargemeinschaft geworden. Ich behaupte sogar, im Zeitalter der Globalisierung sind Deutsche und Polen Teil der Schicksalsgemeinschaft Europa. Diese Gemeinschaft bedarf der Bündelung aller ihrer lokalen, regionalen und staatlichen Kräfte, um sich in der Zukunft erfolgreich zu behaupten.

Ich kann der AKP zu Ihrem bisherigen erfolgreichen Engagement nur gratulieren und Sie bitten, in Ihrem Einsatz um die gute deutsch-polnische Sache nicht nachzulassen. Ich wünsche Ihnen eine erfolgreiche und gewinnbringende Tagung und hoffe, dass Sie gute Erinnerungen aus unserem schönen Bundesland Schleswig-Holstein nach Hause mitnehmen werden.

narodami są międzyludzkie spotkania i związki Polaków i Niemców, w szczególności pomiędzy osobami zajmującymi różne stanowiska w administracji komunalnej obu krajów.

Podczas organizowanych przez Państwa Kongresów samorządowych i dzięki Państwa zaangażowaniu prowadzą Państwo polsko-niemiecką „politykę u podstaw” w najlepszym tego słowa znaczeniu budząc i pogłębiając wzajemne zrozumienie oraz przyczyniając się do tworzenia niezbędnego zaufania do siebie.

Powiązania tworzonej przez Państwo sieci samorządowej są niezwykle owocne i odporne na wszelkie wstrząsy. Sieć ta jest na tyle stabilna, że opiera się silnym politycznym wiatrom, a nawet wichurom targającym w minionych miesiącach górnymi piętrami polsko-niemieckiej budowli. Być może polsko-niemiecki dom trochę się ostatnio chwieje, ale oparty jest on o bezpieczne podstawy. Decydujące znaczenie dla każdej budowli mają silne fundamenty i stabilne ściany nośne, które są w stanie wytrzymać także potężne wstrząsy. Do osiągnięcia tej stabilności przyczyniły się w znaczącym stopniu wspólnoty powiatowe oraz ich polscy partnerzy i przyjaciele.

Polsko-niemiecka wspólnota interesów przekształciła się od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej we wspólnotę solidarności. Odważę się nawet na stwierdzenie, że w epoce globalizacji Niemcy i Polacy stali się częścią wspólnoty losów w Europie. Aby wspólnota ta także w przyszłości odnosiła sukcesy, konieczne jest powiązanie wszystkich sił na płaszczyźnie lokalnej, regionalnej i krajowej.

Gratuluje AKP jej dotychczasowego owocnego zaangażowania i proszę Państwa o to, byście Państwo nie ustawiali w swoich wysiłkach na rzecz stosunków polsko-niemieckich. Życzę Państwu owocnych i interesujących obrad i żywię nadzieję, że wrócą Państwo do domów pełni miłych wspomnień z naszego pięknego kraju związkowego, ze Szlezewiku-Holsztyna.

Bernd Hinz

Vorsitzender der AKP

Begrüßung und Einleitung

Im Namen der Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaften (AKP) begrüße ich Sie alle sehr herzlich zum Kommunalpolitischen Kongress 2007 in Kiel, der Landeshauptstadt des Landes Schleswig-Holstein, eine traditionsreiche Werft- und Marinestadt. Kiel entwickelte sich auch Dank der Kieler Woche zu einem Tor in die internationale Gemeinschaft und hat große kommunale Ausstrahlung nach Skandinavien und in Richtung Ostpreußen. Einen besonderen Willkommensgruß richte ich zunächst an die anwesenden Referenten des heutigen Kongresstages.

Ich freue mich sehr, Herrn Staatssekretär Ulrich Lorenz vom Innenministerium Schleswig-Holstein begrüßen zu können, der im Auftrag des Ministerpräsidenten Carstensen Begrüßungsworte an das Plenum richten wird.

Des Weiteren begrüße ich sehr herzlich den Präsidenten des Schleswig-Holsteinischen Landkreistages, Herrn Johannes Petersen, der über die Partner- und Patenschaften in Schleswig-Holstein – ein Beitrag zur Heimatpflege und Völkerverständigung referieren wird. Außerdem richte ich herzliche Grüße an die hier durch führende kommunale Repräsentanten vertretenen Landkreise Osnabrück, Schleswig-Flensburg und Steinburg. Für den Landkreis Osnabrück begrüße ich den ersten Kreisrat Dr. Reinhold Kassing sowie das

Bernd Hinz

Przewodniczący AKP

Powitanie i wprowadzenie

W imieniu Grupy Roboczej Partnerstwa Samorządowe (Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaften – AKP) witam wszystkich Państwa bardzo serdecznie w Kilonii na Kongresie Samorządowym. Kilonia, która jest stolicą kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn, ma bogate tradycje stoczniowe i morskie. Dzięki imprezie o nazwie Kieler Woche (Tydzień Kiloński) stała się przystanią dla wspólnoty międzynarodowej i wywiera silny wpływ samorządowy w kierunku Skandynawii i Prus Wschodnich.

Szczególne słowa powitania chciałbym na wstępie skierować pod adresem obecnych w naszym gronie referentów, którzy wystąpią dzisiaj podczas naszego Kongresu.

Jest mi niezwykle miło, że mogę powitać Pana Sekretarza Stanu Ulricha Lorenza z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn, który w imieniu Premiera Carstensena powita wszystkich uczestników plenum.

Ponadto bardzo serdecznie witam Przewodniczącego Związku Powiatów kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn, Pana Johannes Peter-sena, który wygłosi referat na temat partnerstw i patronatów w Szlezwiku-Holsztynie oraz ich wkładu w pielęgnowanie dziedzictwa małej ojczyzny i w porozumienie między narodami. Serdeczne pozdrowienia kieruję pod adresem powiatów Osn-

Mitglied des Niedersächsischen Landtages, Herrn Hans-Peter Bäumer, für den Kreis Schleswig-Flensburg neben dem bereits erwähnten Kreispräsidenten Johannes Petersen, die stellv. Kreispräsidentin Barbara Scheufler, für den Kreis Steinburg, Kreispräsident Hans-Friedrich Tiemann sowie für die Stadt Itzehoe den langjährigen Bürgermeister Harald Brommer.

Diese hier anwesenden kommunalen Persönlichkeiten stellen stellvertretend für eine Vielzahl von Persönlichkeiten aus vielen deutschen Gebietskörperschaften, die Partnerschaften mit polnischen Gebietskörperschaften und gleichzeitig Partnerschaften mit historisch ostdeutschen Gebietskörperschaften pflegen und die im Rahmen eines so genannten Dreieckverhältnisses eine feste Brücke zwischen Polen und Deutschen unter Einbeziehung der deutschen Heimatvertriebenen in einem „Europa ohne Grenzen“ bauen.

Abschließend möchte ich neben den vielen Vertretern von Heimatkreisgemeinschaften den zahlreichen Landräten, Bürgermeistern und Oberbürgermeistern sowie ihren Stellvertretern danken, die aus der Republik Polen zu uns gekommen sind, um dem Kommunalpolitischen Kongress beizuwohnen. Leider haben durch die in zwei Wochen anberaumten Sejm-Wahlen mehrere polnische kommunale Vertreter wegen ihrer Kandidaturen und des damit verbundenen Wahlkampfes ihre Teilnahme absagen müssen.

Die Republik Polen ist seit dem 01. Mai 2004 Vollmitglied der Europäischen Union, Deutsche und Polen sind seither gemeinsam Unionsbürger. Die Europäische Union als Rechts- und Wertegemeinschaft bietet für uns alle die beste Chance, nicht nur die Wunden der Vergangenheit zu heilen, sondern auch unseren Interessen und unserer Verantwortung in dieser komplizierten Welt am Beginn des 21. Jahrhunderts gerecht zu werden. Die Globa-

brück, Szlezwik-Flensburg i Steinberg repräsentowanych przez wysokich przedstawicieli polityki samorządowej Powiat Osnabrück reprezentowany jest przez zastępcę starosty dr. Reinholda Kassinga jak również członka parlamentu krajowego (Landtagu) Dolnej Saksonii, Pana Hansa-Petera Bäumera, powiat Szlezwik-Flensburg reprezentują obok wspomnianego już przez mnie przewodniczącego rady powiatu Johannes Petersena, zastępcę przewodniczącego rady powiatu Barbara Scheufler, powiat Steinburg przewodniczący rady powiatu Hans-Friedrich Tiemann, natomiast miasto Itzehoe reprezentuje jego wieloletni burmistrz Harald Brommer. Wszystkich ich witam bardzo serdecznie.

Obecne wśród nas osobistości polityki samorządowej reprezentują liczne grono osobistości wielu niemieckich jednostek samorządu terytorialnego pielęgnujących partnerskie stosunki z polskimi jednostkami samorządu terytorialnego i tworzących jednocześnie patronaty z historycznymi wschodniemieckimi samorządami oraz tworzących w ramach tak zwanego trójkąta stały pomost między Polakami a Niemcami włączając niemieckich wypędzonych w „Europie bez granic“.

I na koniec chciałbym – obok wielu przedstawicielom wspólnot powiatowych – podziękować licznyim starostom, burmistrzom i prezydentom miast oraz ich zastępcom przybyłym do nas z Rzeczpospolitej Polskiej, by wziąć udział w Kongresie Samorządowym. Niestety liczni polscy samorządowcy musieli odwołać swój udział w naszym spotkaniu ze względu na zaplanowane na za 2 tygodnie wybory do Sejmu, gdyż w tych wyborach kandydują i biorą udział w toczącej się właśnie kampanii wyborczej.

Od dnia 1 maja 2004 Rzeczpospolita Polska jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej, a Polacy i Niemcy są wspólnie obywatelami Unii. Unia Europejska jest wspólnotą prawa i warto-

lisierung mit der wirtschaftlichen Erstarkung von Ländern von China, Indien z.B. und die Erstarkung des fundamentalistischen Islams sind nur einige komplexe Punkte einer großen Herausforderung, in der sich die Staaten Europas heute befinden. Um diese Herausforderung zu bestehen, ist ein vereintes Europa von Nöten, das sich auf einen soliden europäischen Verfassungsvertrag stützen kann.

Als die größte Friedensbewegung Europas wird die europäische Kommunal-Partnerschaftsbewegung bezeichnet, die in diesem Jahr ihren 60. Geburtstag feiert. Verständigung und Begegnung ehemals verfeindeter Völker waren die zentralen Elemente der Städtepartnerschaftsbewegung, die sich zunehmend zu einem Förderer der europäischen Integration entwickelte. Derzeit gibt es bereits mehr als 400 Kommunalbeziehungen zwischen Polen und Deutschland, ein wahrhaft sehr dichtes Netz von Beziehungen zwischen den Menschen beider Länder auf kommunaler Ebene.

Die ostpreußischen Heimatkreisgemeinschaften als Vertriebenenorganisationen haben sich durch 17. Partnerschaftsverträge mit den polnischen Gebietskörperschaften in den Verständigungsprozess bisher mit großem Engagement eingebracht und haben auf der kommunalen Ebene einen wichtigen Beitrag für die deutsch-polnischen Beziehungen geleistet.

Die vielen engen und vertrauensvollen Beziehungen zwischen den Heimatkreisgemeinschaften und den polnischen Gebietskörperschaften sind neben den Kommunalpolitischen Kongressen wichtige Belege dafür, dass wir uns auf einem guten Weg befinden, der der Weiterentwicklung und Vertiefung unserer Zusammenarbeit sowie der gemeinsamen Zukunftsgestaltung in einem zusammenwachsenden Europa Rechnung trägt. Dabei dürfen wir uns auch nicht von negativen Stimmen und Stimmungen auf deutscher und polni-

ści i jako taka stwarza nam wszystkim najlepsze szanse nie tylko na zaleczenie ran przeszłości, lecz także na sprostanie naszym interesom i naszej odpowiedzialności w tym skomplikowanym świecie na początku XXI. wieku. Globalizacja wraz z gospodarczym wzmocnieniem takich krajów jak na przykład Chiny czy Indie i umocnieniem fundamentalistycznego islamu to tylko niektóre ze złożonych aspektów wielkiego wyzwania, przed którym stoją dziś państwa europejskie. Aby skutecznie móc uporać się z tym wyzwaniem, niezbędna jest zjednoczona Europa opierająca się o solidny europejski traktat konstytucyjny.

Europejski ruch partnerstw komunalnych, który w tym roku obchodzi jubileusz swego 60-lecia, określany jest mianem największego europejskiego ruchu pokojowego. Podstawowymi elementami ruchu partnerstw miejskich były zrozumienie i spotkanie się dawniej wrogich sobie narodów; ruch ten stał się z czasem coraz silniejszym promotorem integracji europejskiej. Obecnie Polskę i Niemcy łączy już ponad 400 związków samorządowych. To doprawdy bardzo gęsta sieć stosunków między obywatelami obu krajów na płaszczyźnie komunalnej.

Wschodniopruskie wspólnoty powiatowe są organizacjami wypędzonych i jako takie z największym zaangażowaniem włączyły się do procesu porozumienia poprzez zawarcie 17 umów partnerskich z polskimi jednostkami samorządu terytorialnego i wniosły na płaszczyźnie komunalnej istotny wkład w kształtowanie stosunków polsko-niemieckich.

Wiele bliskich i opartych o wzajemne zaufanie kontaktów pomiędzy wspólnotami powiatowymi i polskimi jednostkami samorządu terytorialnego to obok kongresów samorządowych ważne dowody na to, że idziemy dobrą drogą. Drogą uwzględniającą dalszy rozwój i pogłębienie naszej współpracy jak również wspólne

scher Seite beirren lassen, sondern dieses als Ansporn empfinden, noch nachhaltiger für die Politik der ausgestreckten Hand in den Gesellschaften beider Länder zu werben. Wir müssen unter Abbau der gegenseitigen Vorurteile und Klischees bewusst machen, dass Deutsche und Polen in dem zusammenwachsenden Europa mehr als eine Interessengemeinschaft sind, dass wir nämlich eine Schicksalsgemeinschaft in dem Europa der Zukunft sein werden. Bauen wir deshalb unsere Kontakte im Geiste der Verständigungspolitik des polnischen Essayisten und Intellektuellen Jan Josef Lipski aus und vertiefen wir sie zum Wohle unserer Völker.

In diesem Jahr führen wir gemeinsam bereits den 6. Kommunalpolitischen Kongress seit 2000 durch. Frankfurt an der Oder, Elbing, Köln, Allenstein, Dresden und jetzt Kiel sind Stationen dieser Dialogreihe. Diese Veranstaltungsreihe hat sich inzwischen zu einem viel beachteten institutionalisierten Projekt entwickelt, es ist für uns schon Tradition geworden. Dieser Kongress wird finanziell gefördert durch die deutsche Bundesregierung in Gestalt des Bundesinnenministeriums. Bundesinnenminister Dr. Schäuble hat als Referent auf dem 5. Kommunalpolitischen Kongress in Dresden unserer Zusammenarbeit die nötige Kraft, Ausdauer und Mut gewünscht, um den eingeschlagenen Weg erfolgreich fortsetzen zu können, den er mit Nachdruck unterstützt und für den einzig richtigen hält.

In diesem Sinne wünsche ich uns allen einen fruchtbaren und lebendigen Meinungs- und Gedankenaustausch, viele nette persönliche Gespräche und eine weitere Unterstützung für zukünftige Kommunalpolitische Kongresse in der Republik Polen und in der Bundesrepublik Deutschland.

kształtowanie przyszłości w jednoczącej się Europie. Przy tym nie możemy dać się zwieść negatywnym głosom i nastrojom po stronie polskiej i niemieckiej, lecz winniśmy potraktować je jako bodziec do jeszcze bardziej intensywnych działań na rzecz polityki wyciągniętej ręki w społeczeństwach obu krajów. Pracując nad zmniejszeniem wzajemnych uprzedzeń i stereotypów musimy sobie uświadomić, że Polaków i Niemców łączy w jednoczącej się Europie nie tylko wspólnota interesów. Stajemy się bowiem wspólnotą losów w Europie przyszłości. Poszerzajmy więc nasze kontakty w duchu polityki porozumienia polskiego eseyisty i intelektualisty Jana Józefa Lipskiego i pogłębiajmy je dla dobra naszych narodów.

W tym roku spotykamy się wspólnie na 6. już Kongresie Samorządowym organizowanym od roku 2000. Frankfurt nad Odrą, Elbląg, Kolonia, Olsztyn, Drezno i teraz Kilonia to przystanki naszego dialogu. Ta seria imprez przekształciła się w doceniany, zinstytucjonalizowany projekt, a dla nas imprezy te mają już swoją tradycję. Tegoroczny kongres otrzymał finansowe wsparcie niemieckiego rządu federalnego poprzez federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Federalny Minister Spraw Wewnętrznych, dr Schäuble był referentem na 5. Kongresie Samorządowym w Dreźnie, gdzie życzył nam niezbędnej siły, wytrwałości i odwagi w skutecznym kontynuowaniu wybranej drogi, którą z naciskiem popiera i którą uważa za jedynie słuszną.

W tym duchu życzę nam wszystkim owocnej i ożywionej wymiany poglądów i przemyśleń, wielu miłych osobistych rozmów i dalszego wsparcia dla przyszłych Kongresów Samorządowych Grupy Roboczej Partnerstwa Samorządowe (Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaften) w Rzeczpospolitej Polskiej i w Republice Federalnej Niemiec.

Adam Sierzputowski

Vorsitzender der AKP

Begrüßung und Einleitung

Daß es zu unserem Treffen gekommen ist, verdanken wir dem konsequenten hingebungsvollen Wirken von Menschen, die einen Teil der Heimatkreisegemeinschaften früherer Bewohner Ostpreußens repräsentieren, und dem Wohlwollen der Stadtverwaltung von Kiel. Sie verdienen Worte herzlicher Anerkennung und des Dankes. Es ist mir eine Freude, diese Anerkennung und diesen Dank im Namen der an unserem Treffen teilnehmenden Vertreter polnischer kommunaler Selbstverwaltungen auszusprechen. Anerkennenswert ist auch die zahlreiche Vertretung der polnischen Seite, zumal in unserem Land Wahlkampf herrscht und eine ganze Reihe wichtiger Persönlichkeiten aus der Kommunalpolitik an diesem Wahlkampf beteiligt ist.

Die bisherigen kommunalpolitischen Kongresse fanden unter Beteiligung einer vollständigen Vertretung der ehemaligen Einwohner Ostpreußens statt. Diesmal fehlen leider Vertreter der heute zur Rußländischen Föderation gehörenden Landkreise sowie Vertreter einiger polnischer Landkreise.

Wir bedauern diese Entwicklung als nachteilig, denn ein Dialog mit allen bringt immer einen breiteren Widerhall als ein Gespräch mit nur einigen Partnern; aber wir respektieren die Entscheidung unserer Partner auf deutscher Seite in dieser Frage.

Unser heutiges Treffen findet zu einem Zeitpunkt statt, wo die deutsch-polnischen Beziehungen auf höchster Ebene beider Staaten kompliziert sind; solche Gereiztheiten im Rahmen der großen Politik können leicht nach unten durchdringen.

Adam Sierzputowski

Przewodniczący AKP

Powitanie i wprowadzenie

Nasze spotkanie doszło do skutku w wyniku konsekwentnych działań oddanych sprawie osób reprezentujących część powiatowych stowarzyszeń byłych mieszkańców Prus Wschodnich oraz dzięki życzliwości władz Kilonii. Należą im się słowa szczerego uznania i podziękowania, które przekazuję w imieniu przedstawicieli samorządów z Polski uczestniczących w tym wydarzeniu.

Na uznanie zasługuje też liczna reprezentacja z polskiej strony, zwłaszcza z uwagi na trwającą w naszym kraju kampanię wyborczą, w którą zaangażowało się szereg znaczących osób z grona samorządowców.

Dotychczasowe kongresy samorządowo-polityczne odbywały się z udziałem pełnej reprezentacji byłych mieszkańców Prus Wschodnich. Na obecnym kongresie nie ma przedstawicieli powiatów należących obecnie do Federacji Rosyjskiej i kilku powiatów obecnie polskich.

Z naszego punktu widzenia jest to zjawisko niekorzystne, bowiem dialog ze wszystkimi przynosi szerszy rezonans niż z niektórymi, ale szanujemy decyzję w tym względzie naszych partnerów po stronie niemieckiej.

Spotkanie dzisiejsze odbywa się w okresie skompilowanych stosunków polsko-niemieckich na szczytach władzy obu państw. Zadrażnienia w ramach wielkiej polityki łatwo mogą przeniknąć na sam dół.

Jak dotąd, udawało nam się skutecznie obronić przed takimi konsekwencjami sygnałów płynących z góry. Wspólne osiągnięcia oraz wzajem-

Bisher ist es uns gelungen, solche Konsequenzen von Signalen aus den Hauptstädten zu vermeiden. Was wir gemeinsam erreicht haben, hat ebenso wie unser gegenseitiges Vertrauen, das in fast zehnjähriger Zusammenarbeit gewachsen ist, dazu beigetragen, daß wir uns auch heute mehr Gedanken darüber machen, was wir gemeinsam tun können, als daß wir das Bedürfnis hätten, zu dem zurückzukehren, was uns trennt.

Ungeachtet dieser Feststellung muß ich mit Nachdruck darauf aufmerksam machen, daß die meisten Polen hochempfindlich gegen alle Versuche sind, historische Ereignisse zu relativieren. Dasselbe gilt direkt für Fragen, die mit Vermögensansprüchen zusammenhängen. Wenn diese Themen nach Art der Preußischen Treuhand angegangen werden, so wächst dies trotz der deutschen Sichtweise, daß diese Organisation eine Randerscheinung sei, in der polnischen Wahrnehmung zu einem Problem heran, das in der Lage ist, die Ergebnisse unserer Zusammenarbeit zunichte zu machen. Ich fühle mich verpflichtet, Ihnen dies hier mitzuteilen, damit Sie als unsere deutschen Partner dies zur

nie zuaufanie, które ukształtowało się na przestrzeni blisko 10 lat naszych kontaktów, przyczyniły się do obecnej sytuacji, w ramach której bardziej zastanawiamy się nad tym co wspólnie zrobić, a niżeli nad powrotem do spraw, które nas dzielą.

Pomimo tych stwierdzeń muszę zwrócić uwagę na szczególną wrażliwość większości Polaków na wszelkie próby relatywizowania zdarzeń historycznych oraz wprost na kwestie dotyczące rozliczeń majątkowych. Poruszanie tych spraw w wykonaniu Powiernictwa Pruskiego, chociaż z niemieckiego punktu widzenia ma charakter marginalny, w Polsce urasta do rangi problemu i jest zdolne skutecznie niwelować wyniki naszej współpracy. Czuję się zobowiązany do wyrażenia takiej opinii, aby nasi niemieccy partnerzy zechcieli się z nią zapoznać i wykorzystać w swoich działaniach.

Warto też przypomnieć przebieg kolejnych kongresów od Frankfurtu na Odrę poprzez Elbląg, Kolonię, Olsztyn na Dreźnie kończąc. Szczególnego podkreślenia wymaga tu organizacja, dobór uczestników i poziom wystąpień na kon-

Kenntnis nehmen und dem in Ihrem Handeln Rechnung tragen.

Ich darf kurz an den Verlauf der einzelnen kommunalpolitischen Kongresse von Frankfurt an der Oder über Elbing, Köln, Allenstein bis Dresden erinnern. Besonders erwähnenswert ist die Organisation, die Auswahl der Teilnehmer und das Niveau ihrer Beiträge auf dem Kongreß in Köln; aber zweifellos hat jedes unserer Treffen seinen Beitrag zum Bau des Gebäudes der Verständigung zwischen uns gebracht.

Wir haben uns hier in Kiel versammelt, um die vor Jahren aufgenommene Arbeit fortzusetzen, um darüber nachzudenken, wie wir die neue Situation ausnutzen, wie sie mit dem Beitritt Polens und anderer Staaten zur Europäischen Union entstanden ist, und wie wir in unseren Kontakten alles vermeiden und beseitigen können, was sie stören kann.

Ich bin sicher, daß die Beratungen auf diesem Kongreß die Bande zwischen uns weiter festigen werden, und das die Ergebnisse unserer Beratungen, wenn wir sie veröffentlicht haben, dazu beitragen werden, daß unsere Absichten in unserem jeweiligen Umfeld besser verstanden werden.

Ich grüße alle Teilnehmer dieses Treffens. Mein Gruß gilt auch denen auf deutscher und polnischer Seite, die aus verschiedenen Gründen heute nicht bei uns sein konnten.

gresie w Kolonii, ale bez wątpienia każdy kongres wniósł swoją cegiełkę do budowy gmachu porozumienia między nami.

Spotkaliśmy się tu w Kolonii, aby kontynuować dzieło rozpoczęte przed kilku laty, aby zastanowić się nad wykorzystaniem nowej sytuacji, którą spowodowało wejście Polski wraz z innymi państwami do Unii Europejskiej i jak eliminować w naszych kontaktach wszystko to, co może im przeszkadzać.

Jestem przekonany, że obrady w ramach obecnego kongresu spowodują dalsze umocnienie więzi, które nas łączą, a wyniki tych obrad – po ich upowszechnieniu – przyczynią się do lepszego zrozumienia naszych intencji przez otoczenie, w którym funkcjonujemy.

Pozdrawiam wszystkich uczestników tego spotkania, pozdrawiam także tych po stronie niemieckiej i polskiej, którzy z różnych przyczyn nie mogli tu dziś być z nami.

Bild:

Adam Sierzputowski mit MdB Jörn Thießen
und Bernd Hinz (v.l.)

Ulrich Lorenz

Staatssekretär im Innenministerium des Landes
Schleswig-Holstein

Begrüßung durch die Landesregierung

Der meist befahrene Kanal der Welt – nämlich der Nord-Ostsee-Kanal –, das größte Sommerfest Europas – die Kieler Woche –, die besten Handballer Deutschlands – der THW Kiel hat seine Spielstätte wenige hundert Meter entfernt von unserem heutigen Tagungshotel: Schleswig-Holstein ist in vielerlei Hinsicht dynamisch und hat etwas zu bieten.

Im Namen der schleswig-holsteinischen Landesregierung begrüße ich Sie sehr herzlich an der Kieler Förde zum deutsch-polnischen Kommunalpolitischen Kongress der AKP!

Das nördlichste Bundesland der Bundesrepublik Deutschland ist ein führender Wirtschafts- und Technologiestandort gerade in den Zukunftsbranchen wie der Medizintechnik, der Energie- und Umwelttechnologie oder der maritimen Wirtschaft. In der Informations- und Kommunikationstechnologie oder der Gesundheitswirtschaft stecken enorme Potentiale. Diese Stärken werden vor allem über leistungsfähige Netzwerke zwischen Unternehmen, Hochschulen und den Förderinstitutionen des Landes gefördert und ausgebaut. Rückgrat des Wirtschaftslandes Schleswig-Holstein ist der Mittelstand: Rund 99 Prozent der Unternehmen sind kleine und mittlere Unternehmen mit weniger als 250 Beschäftigten. Sie sorgen auch für die gute berufliche Ausbildung junger Leute. Die Arbeitslosenquote liegt derzeit bei 7,8 Prozent.

Auf einer Fläche von rund 15.800 Quadratkilometern leben mehr als 2,8 Millionen Einwohner. Schleswig-Holstein ist also im Bundesvergleich

Ulricha Lorenza

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw
Wewnętrznych kraju związkowego
Szczecin

Powitanie przez rząd krajowy

Szczecin to kanał łączący Morze Północne z Morzem Bałtyckim, który jest kanałem o największym natężeniu ruchu statków na świecie, to największy festyn letni w Europie – Tydzień Kiloński, to najlepsza drużyna szczypiarzy w Niemczech, THW Kilonia, która swoje mecze rozgrywa w hali sportowej położonej w odległości kilkuset metrów od hotelu, w którym toczą się nasze dzisiejsze obrady. Tak więc pod wieloma względami Szczecin jest krajem związkowym dynamicznym o interesującej ofercie.

Szanowni posłowie do parlamentu federalnego i parlamentu krajowego, szanowni starostowie, drodzy goście przybyli do nas z bliska i z daleka, w imieniu rządu krajowego Szczecina witam Państwa bardzo serdecznie nad Zatoką Kilońską na polsko-niemieckim kongresie samorządowym AKP!

Wysunięty najbardziej na północ kraj związkowy Republiki Federalnej Niemiec jest wiodącym ośrodkiem gospodarczym i technologicznym zwłaszcza w branżach zorientowanych na przyszłość, takich jak technika medyczna, technologie energetyczne i środowiskowe oraz w dziedzinie gospodarki morskiej. Ogromny potencjał tkwi w technologii informacyjnej i komunikacyjnej oraz w branżach związanych z ochroną zdrowia. Te mocne strony naszego kraju związkowego wspierają i rozbudowują przede wszystkim efektywne sieci powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami, uczelniami wyższymi i instytucjami promocyjnymi Szczecina. Kręgosłupem siły gospodarczej Szczecina jest klasa średnia. Prawie 99 procent przedsiębiorstw stanowią

recht dünn besiedelt. Fünf Millionen Gäste jährlich genießen die Küsten, die Landschaften, die gute Luft und unsere schönen Städte. Viele Seen, Flüsse und Naturerlebnisräume bieten eine wunderschöne Naturlandschaft. In Schleswig-Holstein lebt sowohl eine dänische Minderheit (im Landesteil Schleswig) als auch eine friesische (im Landesteil Schleswigs an der Nordseeküste). Schleswig-Holstein ist ein Land mit vielen selbstständigen Gemeinden – mit und ohne Stadtrecht. Zurzeit sind es über 1.100 Gemeinden. Sie verteilen sich auf zurzeit elf Kreise. Außerdem gibt es mit Kiel, der Hansestadt Lübeck, Flensburg und Neumünster vier kreisfreie Städte. Die meisten Gemeinden sind klein und überschaubar. Über 900 von ihnen haben weniger als 2.000 Einwohner. Die Verwaltung der kleineren Gemeinden übernimmt in der Regel ein so genanntes „Amt“, das für mehrere Gemeinden zuständig ist.

Die traditionell kleinteilige Organisationsstruktur der kommunalen Verwaltungen hat sich in Schleswig-Holstein bis Anfang der 70er Jahre nicht wesentlich verändert. Wandlungen der gesellschaftlichen und finanzwirtschaftlichen Rahmenbedingungen sowie der Prozess der europäischen Integration stellen die Verwaltungen

klein und mittelgroße Unternehmen, die weniger als 250 Mitarbeiter beschäftigen. Unternehmen kümmern sich auch um die gute Ausbildung junger Bürger. Die Arbeitslosigkeit beträgt derzeit 7,8 Prozent.

Die Fläche von fast 15.800 Quadratkilometern bewohnt über 2,8 Millionen Einwohner. Im Vergleich mit anderen Bundesländern der Bundesrepublik Deutschland ist Schleswig-Holstein durch eine relativ niedrige Bevölkerungsdichte gekennzeichnet.

Über fünf Millionen Gäste nutzen jedes Jahr die Schönheit der Küste, die Landschaft und die gute Luft. Viele Seen, Flüsse und Naturerlebnisräume bieten eine wunderschöne Naturlandschaft. In Schleswig-Holstein leben sowohl eine dänische Minderheit (im Landesteil Schleswig) als auch eine friesische (im Landesteil Schleswigs an der Nordseeküste). Schleswig-Holstein ist ein Land mit vielen selbstständigen Gemeinden – mit und ohne Stadtrecht. Zurzeit sind es über 1.100 Gemeinden. Sie verteilen sich auf zurzeit elf Kreise. Außerdem gibt es mit Kiel, der Hansestadt Lübeck, Flensburg und Neumünster vier kreisfreie Städte. Die meisten Gemeinden sind klein und überschaubar. Über 900 von ihnen haben weniger als 2.000 Einwohner. Die Verwaltung der kleineren Gemeinden übernimmt in der Regel ein so genanntes „Amt“, das für mehrere Gemeinden zuständig ist.

aber vor neue Herausforderungen. Ein zentrales Vorhaben der Landesregierung ist deshalb die Fortentwicklung der Verwaltungsstrukturen. Oberstes Ziel ist es dabei, den Einwohnern professionelle, wirtschaftliche und bürgerorientierte Verwaltungen zur Seite zu stellen, um den Herausforderungen des 21. Jahrhunderts entsprechen zu können. Durch Abbau von Doppelzuständigkeiten auf Landes- und auf kommunaler Ebene können Synergien geschöpft werden. Besondere Bedeutung hat dabei der Einsatz des E-Government. Verwaltungskosten sollen gesenkt und die Verwaltung besser auf die Zusammenarbeit mit der EU ausgerichtet werden. Zugleich soll damit dem kommunalen Ehrenamt wieder mehr Gestaltungsspielraum für die Wahrnehmung der kommunalen Selbstverwaltungsaufgaben eingeräumt werden. Die Anzahl der eben erwähnten Ämter, die die Verwaltung der kleineren Gemeinden übernehmen, konnte im Zuge dieser Reform von 222 vor der Jahrtausendwende um 74 vermindert werden. Es geht – das will ich ausdrücklich betonen – nicht um eine Gemeindegebietsreform, sondern nur um die Reform der Verwaltungen. Gegenwärtig arbeitet die Landesregierung gemeinsam mit den kommunalen Spitzenverbänden an einer Reform auf Kreisebene, nämlich an einer möglichen Kreisgebietsreform. Auch die Verwaltung der Kreise soll angesichts der genannten dynamischen Veränderungen in Wirtschaft und Gesellschaft bestmöglich aufgestellt und konsequent an die Anforderungen der Zukunft ausgerichtet sein. Ich möchte an dieser Stelle aber auch nicht verhehlen, wie konfliktträchtig und zum Teil schmerzhaft ein solches Reformvorhaben ist. Als Motor der Ostseekooperation hat Schleswig-Holstein seit 1988 ein enges Netz an Verbindungen ins Mare Balticum geflochten. Das ist gesellschaftlich wie politisch von unschätzbarem Wert und hilft uns allen im Bereich des Ostseeraumes, wirtschaftlich zu prosperieren. Der Ostseeraum gehört zu den Zukunftsregionen

w skład jedenastu powiatów. Ponadto w naszym kraju związkowym położone są cztery miasta na prawach powiatów: Kilonia, miasto hanzeatyckie Lubeka, Flensburg i Neumünster. Większość gmin to gminy małe o przejrzystej strukturze. Ponad 900 spośród naszych gmin ma mniej niż 2.000 mieszkańców. Administrowanie mniejszymi gminami przejmują z reguły tak zwany „urząd” obejmujący swym zasięgiem kilka gmin.

Struktura organizacyjna władz samorządowych, która cechuje się w Szlezwiku-Holsztynie małymi jednostkami administracyjnymi, nie uległa zasadniczym zmianom od początku lat 70-tych. Nie mniej jednak zmiany w zakresie społecznych oraz finansowo-gospodarczych warunków brzegowych oraz proces integracji europejskiej wymagają od władz administracyjnych znalezienia odpowiedzi na nowe wyzwania. Dlatego też jednym z centralnych zamierzeń rządu krajowego jest dalszy rozwój struktur administracyjnych. Podstawowym celem tych prac jest wspieranie mieszkańców poprzez stworzenie profesjonalnych, skutecznych i bliskich obywatelowi organów administracji, które będą w stanie sprostać wymogom XXI. wieku. Dzięki zniesieniu nakładających się na siebie kompetencji na płaszczyźnie krajowej i komunalnej uda się osiągnąć efekt synergii. W procesie tym szczególnego znaczenia nabiera wykorzystanie tzw. e-government (elektronicznego zarządzania). Należy obniżyć koszty administracyjne i lepiej ułożyć współpracę organów administracji z Unią Europejską. Jednocześnie stanowiskom komunalnym piastowanym na zasadzie pracy społecznej należy przyznać ponownie szersze możliwości sprawowania komunalnych zadań samorządowych. Liczbę wspomnianych przeze mnie urzędów przejmujących administrowanie mniejszymi gminami można byłoby zmniejszyć w ramach tej reformy o 74 z poziomu 222 urzędów istniejących jeszcze na przełomie wieków. Chciałbym wyraźnie podkreślić, że działania te nie są równoznaczne z reformą administracyjną gmin. Chodzi nam bowiem

Europas. Hier leben über 50 Millionen Menschen. Die Ostseekooperation stärkt den Ostseeraum und seine Regionen im globalen Wettbewerb. Ich meine, Ostseekooperation ist „in“. Die strategischen Handlungsfelder aus der Sicht Schleswig-Holsteins im Rahmen der Ostseekooperation sind die Meeresspolitik, eine nachhaltige und sichere Energieversorgung im Rahmen des Schwerpunktes Klimaschutz, die Bildung regionaler Schwerpunkte beispielsweise auch durch Kooperationen mit Pommern sowie die Schmiebung von Allianzen. Ministerialdirigent Musiolik wird heute Nachmittag hierzu sicherlich spannende Beispiele, Erfahrungen und Erfolge vortragen können.

Die EU-Erweiterung vom 1. Mai 2004 war aus Sicht Schleswig-Holsteins ein historischer Tag für Europa. Mit der Erweiterung der EU um zehn Länder hat unser Kontinent endgültig die fast 50-jährige schmerzvolle Spaltung in Ost und West überwunden. Die Wiedervereinigung des alten Kontinents ist neben der Währungsunion ein Jahrhundertprojekt für Europa. Ohne osteuropäische Unterstützung aus Moskau, Danzig, Prag oder Budapest wäre die deutsche Mauer nicht gefallen. Ohne europäische Einigkeit hätte es die Deutsche Einheit nie gegeben. Auch deshalb haben wir Deutsche eine besondere Verantwortung für Europa. Die EU-Erweiterung sorgt für ein wohlhabendes und friedliches Europa, in dem Krieg unvorstellbar ist. Andere Regionen in der Welt beneiden uns darum. Das große Europa kann zum Friedensmodell in der Welt werden. Für diese Vision lohnt es sich, sich zu engagieren. Mit der Erweiterung ist die EU zum größten Binnenmarkt der Welt, in dem 450 Millionen Menschen leben, geworden. Damit bildet Europa ein starkes Gegengewicht zu den großen Wirtschaftsräumen in Amerika und Asien. Gleichzeitig wird die Rolle der EU als weltpolitischer Akteur gestärkt.

Gerade als Staatssekretär des Innenministeriums erlauben Sie mir den Hinweis, dass aus

tylko o reformę sposobu administrowania. Obecnie rząd krajowy wspólnie z komunalnymi zrzeczeniami parasolowymi pracuje nad reformą poziomu powiatów. Rozważa się ewentualną reformę administracyjną powiatów. Z uwagi na poruszone już tutaj dynamiczne zmiany ekonomiczno-społeczne administracja powinna być jak najlepiej przygotowana i w swej pracy nakierowana na sprostanie wymogom przyszłości. Nie chciałbym jednak w tym miejscu robić wielkiej tajemnicy z faktu, że takie zamierzenia reformatorskie rodzą konflikty i że czasami mogą być bolesne.

Będąc siłą napędową współpracy w basenie Morza Bałtyckiego Szlezwik-Holsztyn stworzył od roku 1988 gęstą sieć powiązań w obszarze Mare Balticum. Zarówno w wymiarze społecznym jak i politycznym działania te mają nieocenioną wartość i umożliwiają ekonomiczny rozwój wszystkim ich uczestnikom leżącym nad Bałtykiem. Basen Morza Bałtyckiego zalicza się do regionów decydujących o przyszłości Europy. Obszar ten zamieszkuje ponad 50 milionów mieszkańców. Współpraca w basenie Morza Bałtyckiego wzmacnia ten obszar i jego regiony w globalnej konkurencji. Uważam, że współpraca w basenie Morza Bałtyckiego jest „w modzie”. Z perspektywy Szlezwiku-Holsztyna do strategicznych obszarów działania w ramach współpracy w basenie Morza Bałtyckiego zaliczają się: polityka morska, zrównoważone i bezpieczne zaopatrzenie w energię w ramach wiodącego tematu jakim jest ochrona klimatu, wyznaczanie regionalnych tematów przewodnich, na przykład także dzięki współpracy z Pomorzem, jak również zawieranie sojuszy. W godzinach popołudniowych Dyrektor Departamentu w Ministerstwie, Pan Musiolik poinformuje Państwa z pewnością o ciekawych przykładach i doświadczeniach oraz opowie o osiągniętych sukcesach.

Z punktu widzenia Szlezwiku-Holsztyna rozszerzenie Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 roku było dla Europy dniem historycznym. Dzięki roz-

Sicht der Landesregierung Schleswig-Holstein die EU-Erweiterung ein Beitrag für mehr Sicherheit und Stabilität in Europa und auch für Schleswig-Holstein ist. Die Sicherheitszusammenarbeit wurde erheblich verstärkt, z.B. durch die Zusammenarbeit der Grenzpolizeien, aber auch durch eine enge und vertrauensvolle Zusammenarbeit mit den Polizeien der baltischen Staaten, Russlands und auch Polens.

Im neuen Europa der 25 ist Schleswig-Holstein ökonomisch und geopolitisch in die Mitte gerückt. Ein kleines Beispiel hierfür kann man in der Sommersaison sehen, wenn man hier aus dem Hotel Richtung Kieler Förde guckt: Kiel meldet inzwischen beinahe jährlich einen neuen Rekord in der Geschichte der Kreuzfahrt. Erstmals wurde bereits im Jahre 2004 die magische Grenze von 100 Traumschiffbesuchen in einem deutschen Seehafen überschritten. In diesem Jahr – die Kreuzfahrtsaison ist gerade vor wenigen Tagen zu Ende gegangen - haben in Kiel 114 Passagierschiffe fest gemacht, die die Ostsee besucht haben.

Ein besonderes, wenn auch sehr tragisches, Verhältnis hat Schleswig-Holstein zu Polen. Mit Flucht und Vertreibung von Millionen Menschen nach Westen erreichten Hunderttausende von Flüchtlingen und Vertriebenen Städte und Dörfer in Schleswig-Holstein. Auf 4 Einheimische kamen in Schleswig-Holstein 3 Hinzugezogene. Kein anderes Land der westlichen Zonen hatte einen so großen Zuzug zu verzeichnen. Die ersten Jahre nach dem Krieg waren für die Menschen in Schleswig-Holstein vor allem durch Entbehrungen geprägt. Dies galt in besonderer Weise für die Flüchtlinge und Vertriebenen. Ihr Alltag war bestimmt von Wohnraummangel, der Sorge ums Essen und der Suche nach Arbeit. Die Integration der Flüchtlinge sollte zur größten sozialen Aufgabe für das neue Bundesland werden. Mit Ausnahme der großen Städte Flensburg, Kiel, Lübeck und Neumünster hatte der Krieg im Norden kaum Wohnraum zerstört. Die

szerzeniu UE o dziesięć nowych państw kontynent nasz ostatecznie przewyciężył! trwający prawie 50 lat bolesny podział na część wschodnią i zachodnią. Ponowne zjednoczenie starego kontynentu oraz unia walutowa to projekty stulecia dla Europy. Bez wschodnioeuropejskiego wsparcia z Moskwy, Gdańska, Pragi czy Budapesztu mur berliński nigdy by nie upadł. Beza zjednoczenia Europy nigdy nie doszłoby do połączenia obu państw niemieckich. Także i z tej przyczyny my Niemcy ponosimy szczególną odpowiedzialność za Europę. Rozszerzenie Unii Europejskiej to narzędzie pozwalające na budowanie zamożnej i pokojowej Europy, w której zupełnie nie można sobie wyobrazić wojen. Tego właśnie zazdroszczą nam inne regiony na świecie. Wielka Europa może stać się pokojowym modelem dla świata. I na rzecz realizacji tej wizji warto się angażować. Dzięki rozszerzeniu Unia Europejska stała się największym rynkiem wewnętrznym na świecie zamieszkiwanym przez 450 milionów obywateli. Tym samym Europa stanowi silną przeciwwagę wobec wielkich gospodarek, czy to amerykańskich czy to azjatyckich. Jednocześnie wzmocnieniu uległa rola UE jako organizacji wpływającej na bieg polityki globalnej. Ponieważ jestem sekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, to właśnie z tej perspektywy chciałbym powiedzieć, że dla rządu krajowego Szlezewiku-Holsztyna rozszerzenie UE wniosło wkład we wzmocnienie bezpieczeństwa i stabilności w Europie, a także w naszym regionie. Poważnie wzmocniono współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa, np. poprzez współdziałanie policji granicznych, ale także dzięki współpracy z policjami państw bałtyckich, Rosji oraz Polski, która to współpraca cechuje się wzajemnym zaufaniem.

Na mapie nowej Europy jednoczącej 25 państw Szlezewik-Holsztyn znalazł się w jej ekonomicznym i geopolitycznym centrum. Łatwo się o tym przykładowo przekonać w sezonie letnim, kiedy z okien tego hotelu spojrzymy w kierunku Zatoki

vier kreisfreien Städte nahmen in den ersten Jahren nur ein Fünftel der Flüchtlinge auf. Zwischen den Landkreisen gab es ebenfalls große Unterschiede. So verdoppelte sich regelrecht die Einwohnerzahl der Kreise Eckernförde und Stormarn. Neben dem Privatwohnraum fanden die Flüchtlinge und Vertriebenen Unterkunft in Sammellagern. Am 1. April 1950 gab es davon noch 728, die mit beinahe 130.000 Menschen belegt waren. Das Lagerleben bedeutete für die Bewohner vielerlei Einschränkungen. Erst Anfang der 50er Jahre gab es wieder Kapital und Baustoffe, in der jungen Bundesrepublik begann der Wiederaufbau. In vielen Orten Schleswig-Holsteins entstanden neue Siedlungen, in denen Flüchtlinge und Vertriebene ein neues Zuhause fanden. Straßennamen wie Ostpreußenring oder Pommernweg weisen noch darauf hin.

Für den Neuanfang brauchten die Flüchtlinge und Vertriebenen vor allem bezahlte Arbeit. Umlernen und annehmen, was sich bot, war das Gebot der Stunde. Bei den 69.000 Menschen, die in der alten Heimat selbstständig waren, dominierten landwirtschaftliche Berufe. Bis 1949 war jedoch nur ein Fünftel dieser Gruppe wieder fest im eigenen Betrieb. Maßnahmen wie das Flüchtlingssiedlungsgesetz und das so genannte 30.000-Hektar-Abkommen, die den schleswig-holsteinischen Großgrundbesitz zur Abgabe von Land verpflichteten, halfen. Trotzdem führten 1958 lediglich etwas mehr als 4.200 Vertriebene einen eigenen land- oder forstwirtschaftlichen Betrieb und nur die Hälfte dieser Bauernstellen war über zehn Hektar groß. Leichter hatten es Handwerker, denn die Reparatur von Gebrauchsgütern war in Notzeiten ein weites Betätigungsfeld. So wurden im Bereich der Handwerkskammer Flensburg von den 1946 zugelassenen rund 2.360 Betrieben mehr als die Hälfte von Flüchtlingen oder Vertriebenen geführt. Flüchtlinge und Vertriebene waren von Arbeitslosigkeit stärker als die Einheimischen

Kilońskiej. Niemal corocznie Kilonia odnotowuje nowy rekord w historii ruchu pasażerskich statków wycieczkowych. Po raz pierwszy już w roku 2004 przekroczoneo magiczną granicę stu zawinięć dużych statków wycieczkowych do jednego niemieckiego portu morskiego. W tym roku, a sezon wycieczkowy dobiegł właśnie końca kilka dni temu, odnotowaliśmy w Kilonii 114 statków pasażerskich, które pływały po Bałtyku.

Stosunki Szlezwiku-Holsztyna z Polską mają szczególnie, także bardzo tragiczny charakter. W wyniku ucieczki i wypędzenia milionów ludzi na Zachód setki tysięcy uchodźców i wypędzonych dotarło do miast i wsi Szlezwiku-Holsztyna. Na czterech zasiedziałyach mieszkańców Szlezwiku-Holsztyna przypadało trzech przybyszy. Tak silnego napływu ludności nie odnotował żaden kraj związkowy z zachodnich stref okupacyjnych. Pierwsze lata powojenne oznaczały dla mieszkańców Szlezwiku-Holsztyna przede wszystkim wyrzeczenia. Dzień codzienny zdominowany był brakiem mieszkań, zdobywaniem pożywienia oraz poszukiwaniem pracy. Integracja społeczna uciekinierów miała stać się największym zadaniem społecznym dla nowego kraju związkowego Republiki Federalnej. Podczas wojny na północy Niemiec prawie nie zniszczono substancji mieszkaniowej z wyjątkiem wielkich miast takich jak Flensburg, Kilonia, Lubeka i Neumünster. Wymienione miasta na prawach powiatów przyjęły w pierwszych latach tylko jedną piątą wszystkich mieszkańców. Istotne różnice występowały także pomiędzy poszczególnymi powiatami. I tak przykładowo liczba mieszkańców w powiatach Eckernförde oraz Stormarn uległa podwojeniu. Uciekinierzy i wypędzeni znaleźli schronienie nie tylko w prywatnych mieszkaniach, ale także w obozach zbiorowych. W dniu 1 kwietnia 1950 obozów takich było jeszcze 728. Były one zamieszkiwane przez prawie 130.000 osób. Życie w obozie oznaczało dla ich mieszkańców wielorakie ograniczenia. Dopiero na początku lat pięćdziesiątych ponownie dostępne stały się

betroffen. Um überhaupt wieder Fuß zu fassen, mussten viele Menschen eine Arbeit annehmen, für die sie überqualifiziert waren. Erst mit Beginn der 50er Jahre besserte sich die Lage. Die Zahl der arbeitslosen Flüchtlinge sank zwischen 1951 und 1957 von rund 135.000 auf 22.000 Personen. Die Bevölkerung war dabei in den ersten Jahren weiter angestiegen. 1949 überschritt sie die 2,7 Millionen-Grenze. Schon im Jahr davor hatte die Landesregierung erkannt, dass die Probleme nur zu lösen seien, wenn eine halbe Million Flüchtlinge in anderen Bundesländern Lohn und Brot fänden. Eine der ersten Maßnahmen der neu entstandenen Bundesrepublik war dann auch ein Plan zur Umsiedlung innerhalb der ehemaligen Westzonen. Bis 1960 zogen 400.000 Flüchtlinge und Vertriebene aus Schleswig-Holstein vor allem nach Nordrhein-Westfalen und Baden-Württemberg.

Die katastrophale Lage in Schleswig-Holstein nach dem Krieg machte Angst. Es wurde befürchtet, das Land würde mit den Lasten durch die Aufnahme so vieler Menschen politisch, wirtschaftlich und sozial nicht fertig. Neben der materiellen Not kam es zu Reibereien und zu offenem Hass gegenüber denen, die viele als fremd empfanden. Man darf dieses auch heute nicht verschweigen. Viele wollten nichts mit den Fremden zu tun haben, fürchteten, ostpreußisch und pommersch würden das Plattdeutsche verdrängen. Zu Spannungen zwischen Einheimischen und Zugereisten kam es auch im Zuge der Entnazifizierung. Weil Unterlagen fehlten, war es für die Menschen aus dem Osten oft leichter, sich zu entlasten. Im nördlichen Landesteil Schleswig wendeten sich Einheimische massenhaft der dänischen Minderheit zu. Die Zahl ihrer organisierten Mitglieder stieg bis 1946 von 2.700 auf 62.000 an. Diese „neudänische Bewegung“ setzte darauf, dass Südschleswig vom neu entstehenden Deutschland abgetrennt würde und die Flüchtlinge ausgewiesen würden. Doch, um dem verbreiteten Unmut zu begeg-

kapital i materiały budowlane; w młodej jeszcze Republice Federalnej Niemiec rozpoczęła się odbudowa. W wielu miejscowościach Szlezewiku-Holsztyna powstały nowe osiedla, w których uciekinierzy i wypędzeni znaleźli nowe domy. Jeszcze do dzisiaj przypominają o tym nazwy ulic takie jak Ostpreußenring lub Pommernweg. Aby móc rozpocząć nowe życie, uciekinierzy i wypędzeni potrzebowali przede wszystkim płatnej pracy. W owym czasie na porządku dziennym była konieczność przekwalifikowania się i przyjmowania każdej pojawiającej się oferty. Wśród 69.000 osób, które w swojej starej ojczyźnie pracowały na własny rachunek, dominowały zawody rolnicze. Jednak do roku 1949 tylko jedna piąta osób z tej grupy posiadała ponownie własny zakład. Pomocne były takie działania jak przyjęcie Ustawy o osiedlaniu uciekinierów oraz tak zwane porozumienie o 30.000 hektarów zobowiązujące wielkich właścicieli ziemskich ze Szlezewiku-Holsztyna do oddawania części swoich gruntów. Mimo tych inicjatyw w roku 1958 jedynie niewiele ponad 4.200 wypędzonych posiadało własne gospodarstwo rolne lub leśne, a tylko połowa z tych gospodarstw posiadała ponad 10 hektarów gruntów. Łatwiejsze życie mieli rzemieślnicy, ponieważ naprawa przedmiotów użytkowych dawała w trudnych czasach powojennych liczne możliwości zatrudnienia. W roku 1946 Izba Rzemieślnicza we Flensburgu wydała zezwolenia dla prawie 2.360 zakładów rzemieślniczych w swoim rejonie, z których ponad połowę prowadzili uciekinierzy lub wypędzeni. Bezrobocie częściej niż ludność miejscową dotykało uciekinierów i wypędzonych. By w ogóle znowu stanąć na nogach, wiele osób musiało godzić się na wykonywanie zajęć, dla których ich kwalifikacje były zbyt wysokie. Sytuacja uległa poprawie dopiero na początku lat pięćdziesiątych. W okresie od 1951 roku do roku 1957 ilość bezrobotnych uciekinierów spadła z prawie 135.000 do 22.000 osób. W pierwszych latach odnotowano przy tym dalszy wzrost liczby

nen, sollten die Flüchtlinge in den Aufbau eingebunden werden. Die erfolgreiche Integration und der Wiederaufbau sind im Zusammenhang mit der allgemeinen wirtschaftlichen Aufschwungphase in der Bundesrepublik zu verstehen, was die Leistung der Beteiligten jedoch nicht schmälert.

Flüchtlinge und Vertriebene haben nach dem Zweiten Weltkrieg das Gesicht Schleswig-Holsteins nachhaltig verändert und einen wichtigen Beitrag zum wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Wiederaufbau der Nachkriegsjahre geleistet. Viele Vertriebene und Flüchtlinge haben sich bis heute um die Verständigung und Versöhnung zwischen den Völkern verdient gemacht und ihr Schicksal ist uns eine Lehre für die Zukunft. Deshalb ist es eine zukunftsweisende Aufgabe deutscher Politik, sich weltweit entschieden gegen weitere Vertreibungen zu stellen und die politischen und wirtschaftlichen Ursachen zu bekämpfen.

Die von mir dargestellte Geschichte Schleswig-Holsteins nach dem Zweiten Weltkrieg lässt vermuten, dass es zwischen schleswig-holsteinischen und polnischen Kommunen Kontakte gibt. Das ist auch in ausgesprochen großer Anzahl der Fall. Allein an Städtepartnerschaften und Patenschaften durch Heimatgruppen und Verbänden gibt es (Stand Januar 2007) 37 kommunale Verbindungen. Beispielhaft erwähnen möchte ich an dieser Stelle die Partnerschaft von Neumünster zu Köslin, die seit 1990 besteht, und die Patenschaft Neumünsters für den Kreis und die Stadt Lötzen in Ostpreußen, die seit August 1954 besteht. An dieser Stelle möchte ich auch besonders die Partnerschaft der Städte Itzehoe und Paslek, dem vormaligen Preußisch Holland in Ostpreußen, nennen. Die Kreisgemeinschaft Preußisch Holland unterhält eine Geschäftsstelle in der Patenstadt Itzehoe. Die Kreisgemeinschaft ist der Zusammenschluss der geflüchteten und vertriebenen Menschen des früheren Kreises Preußisch Holland sowie

ludności. W roku 1949 liczba ludności przekroczyła granicę 2,7 miliona. Już w roku poprzednim rząd kraju związkowego doszedł do przekonania, że problem ludności napływowej uda się rozwiązać dopiero wówczas, gdy pół miliona uciekinierów znajdzie pracę i dach nad głową w innych krajach związkowych. Jednym z pierwszych działań podjętych przez nowo powstałą Republikę Federalną Niemiec przyjęcie planu pozwalającego na przesiedlenia ludności w ramach byłych zachodnich stref okupacyjnych. Do roku 1960 400.000 uciekinierów i wypędzonych przemieściło się ze Szlezewiku-Holsztyna przede wszystkim do Nadrenii – Północnej Westfalii i do Badenii – Württembergi.

Katastrofalna sytuacja panująca po wojnie w Szlezewiku-Holsztynie napawała strachem. Obawiano się, że kraj ten nie poradzi sobie w wymiarze politycznym, gospodarczym i społecznym z obciążeniami wynikającymi z przyjęcia tak wielu osób. Obok niedostatków materialnych dochodziło do konfliktów i do przejawów otwarcie wyrażanej nienawiści wobec tych, których wielu uważało za obcych. Faktów tych nie wolno dzisiaj przemilczeć. Wielu nie chciało mieć z obcymi nic wspólnego i obawiało się, że dialekt wschodniopruski i pomorski wyprze niemiecki, jakim posługiwano się na Północy, tzw. plattdeutsch. Do napięć pomiędzy ludnością miejscową a napływową dochodziło także w wyniku procesu denazyfikacji. Ponieważ brak było odpowiednich dokumentów, osobom przybyłym ze Wschodu łatwiej było się wybielić. W północnej części kraju związkowego, w Szlezewiku ludność miejscowa masowo zwracała się w kierunku mniejszości duńskiej. Ilość zorganizowanych członków tej mniejszości wzrosła do roku 1946 z 2.700 do 62.000 osób. Ten „ruch nowoduński” zmierzał do oddzielenia południowego Szlezewiku od nowo powstających Niemiec i do wydalenia uciekinierów. W celu uporania się z szerzącym się niezadowolaniem uciekinierzy winni zostać jednak włączeni do procesu odbudowy. Skuteczną inte-

der Nachkommen der ehemaligen Einwohner und unterhält ein Museum im Haus der Heimat in Itzehoe. Dieses ist Teil des Kulturlebens der Stadt. Dieses „Haus der Heimat“ dient dazu, den Heimatvertriebenen eine Erinnerungsstätte zu geben und den nachfolgenden Generationen zur Bewusstseinerhaltung und Mahnung zu dienen.

Meine Nachredner heute Nachmittag, Jörn Thießen, MdB, sowie der Präsident des Schleswig-Holsteinischen Landkreistages, Johannes Petersen, werden hierauf in ihren Vorträgen sicherlich näher eingehen. Deshalb lassen Sie mich an dieser Stelle nur noch die Partnerschaft Schleswig-Holsteins mit der Partnerregion Pommern hervorheben, die in diesem Jahr ihr 15-jähriges Jubiläum feiert. Sie ist die älteste Partnerschaft unter den Regionalpartnerschaften Schleswig-Holsteins im Ostseeraum. Gleichzeitig ist die Partnerschaft mit Schleswig-Holstein die erste, die die damalige Wojewodschaft Danzig nach Ende des Eisernen Vorhangs mit Westeuropa einging. Ohne Ministerialdirigent Musiolik vorweg greifen zu wollen, möchte ich mit Blick auf das nicht immer einfache Verhältnis zwischen Polen und Deutschland sagen: Der deutsch-polnischen Freundschaft auf regionaler und kommunaler Ebene kommt bei Schwierigkeiten auf nationaler Ebene eine besonders große Bedeutung zu.

Unsere Erfahrungen mit der Integration von Vertriebenen und Flüchtlingen nach 1945 aber auch die schleswig-holsteinischen Grenzland-erfahrungen mit Dänemark haben gezeigt, dass Integration bei Wahrung der Identität möglich ist. Patenschaften und Partnerschaften, auch Kongresse wie der heutige sind Beiträge zur Völker-verständnis, zur Festigung des europäischen Friedens und nicht zuletzt zur Verbesserung der wirtschaftlichen Beziehungen zum beiderseitigen Vorteil.

grację i odbudowę należy postrzeżyć w związku z fazą ogólnego wzrostu gospodarczego w Republice Federalnej Niemiec, co jednak nie zmniejsza osiągnięć uczestniczących w tym procesie osób.

Uciekinierzy i wypędzeni w sposób trwały wpłynęli na zmianę oblicza Szlezwiku-Holsztyna po II. wojnie światowej i wnieśli istotny wkład w proces gospodarczej i społecznej odbudowy lat powojennych. Wielu wypędzonych i uciekinierów położyło ogromne zasługi w dziele porozumienia i pojednania między narodami, a ich los niech będzie dla nas nauką na przyszłość. Dlatego też zadaniem niemieckiej polityki, które sięga w przyszłość, jest zdecydowane sprzeciwianie się dalszym wypędzeniom na całym świecie i zwalczanie ich politycznych i ekonomicznych przyczyn.

Przedstawiona przeze mnie historia Szlezwiku – Holsztynu po II. wojnie światowej pozwala przypuszczać, że między gminami naszego kraju związkowego a gminami polskimi nawiązano kontakty. I takich kontaktów jest rzeczywiście sporo. Nawiązano 37 kontaktów na płaszczyźnie komunalnej; są to partnerstwa między miastami i patronaty objęte przez grupy i stowarzyszenia wypędzonych (stan na styczeń 2007 roku). Przykładowo chciałbym przypomnieć w tym miejscu o istniejącym od roku 1990 partnerstwie Neumünster i Koszalina oraz o patronacie Neumünster nad powiatem i miastem Giżycko (Lötzen) w Prusach Wschodnich istniejącym od sierpnia 1954 roku. Chciałbym też szczególnie podkreślić partnerstwo miast Itzehoe i Pasłęku (kiedyś Preußisch Holland w Prusach Wschodnich). Wspólnota powiatowa Preußisch Holland prowadzi biuro w swoim mieście patronackim, czyli w Itzehoe. Wspólnota powiatowa to stowarzyszenie uciekinierów i wypędzonych z byłego powiatu Preußisch Holland jak również potomków byłych mieszkańców, które prowadzi muzeum w Domu Małej Ojczyzny (Haus der Heimat) w Itzehoe. Obiekt ten wpisuje się w życie kulturalne miasta. Dla wypędzonych jest on miejscem

wspomnień, a kolejnym generacjom służyć winiem w celu zachowania tożsamości i jako ostrzeżenie.

Mówcy, którzy w godzinach popołudniowych zabiorą głos po mnie, Jörg Thießen, poseł do parlamentu federalnego (Bundestagu) oraz Przewodniczący Związku Powiatów kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn z pewnością omówią ten temat bliżej w swoich wystąpieniach. Dlatego też chciałbym podkreślić jeszcze tylko partnerstwo Szlezwiku-Holsztyna z partnerskim regionem Pomorza obchodzące w tym roku jubileusz piętnastolecia. To najstarsze partnerstwo spośród wszystkich partnerstw regionalnych Szlezwiku-Holsztyna w basenie Morza Bałtyckiego. Jednocześnie partnerstwo ze Szlezwikiem-Holsztynem jest pierwszym partnerstwem, jakie ówczesne województwo gdańskie zawarło z partnerem na Zachodzie Europy po upadku żelaznej kurtyny. Nie chcąc uprzedzać tego, co powie Dyrektor Departamentu w Ministerstwie, Pan Musiolik, chciałbym w kontekście nie zawsze łatwych stosunków między Polską a Niemcami stwierdzić, że w obliczu trudności na płaszczyźnie narodowej szczególnie duże znaczenie ma przyjaźń polsko-niemiecka na płaszczyźnie regionalnej i komunalnej.

Nasze doświadczenia z integracją wypędzonych i uciekinierów po roku 1945, a także doświadczenia wynikające ze wspólnej granicy Szlezwiku-Holsztyna z Danią pokazują, że integracja jest możliwa przy zachowaniu tożsamości. Patronaty i partnerstwa, kongresy takie jak nasz dzisiejszy stanowią wkład w dzieło porozumienia między narodami, przyczyniają się do umacniania pokoju w Europie i koniec końców także do poprawy stosunków gospodarczych z korzyścią dla obu stron.

Johannes Petersen

Präsident des
Schleswig-holsteinischen Landkreistages

*Patenschaften und Partnerschaften –
Beitrag schleswig-holsteinischer
Kreise zur Heimatpflege und
Völkerverständigung*

„Grenzen sind Narben der Geschichte“, so heißt es in der europäischen Charta der Grenz- und grenzüberschreitenden Regionen, jener Organisation, in der sich nahezu alle grenzübergreifenden Regionen Europas zusammengeschlossen haben, einer Organisation, der auch die Region Sønderjylland-Schleswig angehört, aus der ich komme. Diese Definition trifft für den deutsch-polnischen Raum in besonderem Maße zu, denn in keiner Region sind die Grenzen im Laufe der Jahrhunderte so oft verschoben worden, wie in diesem Gebiet. Das hat vielfältige Gründe, insbesondere solche, die auf die Befindlichkeit der dort lebenden Menschen, deren Bedürfnisse und deren Zusammengehörigkeitsgefühl keine Rücksicht genommen haben. Die Narben sind hier deshalb auch besonders tief.

Schon Theodor Fontane ließ eine seiner Figuren in seinem 1813 spielenden Roman „Vor dem Sturm“ bezugnehmend auf die drei polnischen Teilungen sagen: „Und nun begann er (der Pastor) rückwärts blickend seiner Gemeinde das Bild unserer Schuld zu malen. Unter eines großen Königs Regiment (gemeint war Friedrich der Große) hätten wir rasch den Gipfel des Ruhmes erklommen, ei-

Johannes Petersen

Przewodniczący
Związku Powiatów w Szlezewiku-Holsztynie

*Patronaty i partnerstwa –
Wkład powiatów ze Szlezewiku-Holsztyna w
pielęgnowanie dziedzictwa małej ojczyzny
oraz w porozumienie między narodami*

„Granice są bliźniami historii“, wpisano do Europejskiej Karty Regionów Granicznych i Transgranicznych. W skład tej organizacji wchodzi prawie wszystkie regiony europejskie o charakterze transgranicznym. Jest to organizacja, do której przynależą także region Sønderjylland-Szlezewik, z którego pochodzę. Definicja ta w szczególności trafny sposób opisuje tereny polsko-niemieckie, bowiem żaden inny region nie doświadczył tak częstego przesuwania granic w ciągu stuleci jak ten. Wielorakie są przyczyny tego stanu rzeczy. Wśród nich szczególnie i te, które nie uwzględniały odczuć zamieszkujących te tereny ludzi, ich potrzeb oraz poczucia wspólnoty. Z tego też względu bliźni są tutaj szczególnie głębokie.

Już Theodor Fontane skomentował trzykrotny rozbiór Polski ustami jednego z bohaterów swojej dziejacej się w roku 1813 powieści „Przed burzą“: „I wtedy [pastor] zaczął spoglądając wstecz roztaczać przed swoją parafią obraz naszej winy. Za rządów wielkiego króla (chodzi o Fryderyka Wielkiego) szybko wdarliśmy się na szczyt sławy; sławy, która uczyniła nas wyniosłymi, beztruskimi i wygodnymi. Na domiar nieuczciwie zwycięstwo poszerzyło

nes Ruhmes, der uns hochfahrend, sorglos und bequem gemacht habe. Unredlicher Gewinn habe zum Überfluß unser Gebiet vergrößert, bis die Hälfte unseres Landes aus fremdem Volk bestanden habe, derart, daß wir kaum noch gewußt hätten, ob wir Deutsche seien oder nicht.“ Geschrieben wurde der Roman 1878, zu einer Zeit, als die Verhältnisse nicht anders waren.

War man damals bei der Auslöschung des polnischen Staates, der auch im Wiener Kongreß nur teilweise und nur für kurze Zeit wiederhergestellt wurde, schon rücksichtslos, so hat man doch die Menschen in ihrer angestammten Heimat gelassen, wenn auch mit allen Repressionen insbesondere sprachlicher Art, die damit verbunden waren. Der Gegenschlag zu unserer Zeit war dann viel rigoroser, was kurz mit dem Begriff der Vertreibung beschrieben werden kann.

Wenn wir uns also heute mit der Frage beschäftigen, was wir als schleswig-holsteinische Gebietskörperschaften für die Heimatpflege und Völkerverständigung tun können, dann müssen wir immer den geschichtlichen Hintergrund im Auge behalten, vor allem aber mit der Zielrichtung, daraus etwas für die Zukunft Besseres zu entwickeln.

Entwicklung der Patenschaft beim Kreis Schleswig-Flensburg

Lassen Sie mich zu Beginn etwas über die Patenschaften sagen, die viele westdeutsche Gebietskörperschaften über Heimatkreiskommunen aus den ehemaligen deutschen Ostgebieten übernommen haben. Ich beziehe mich dabei hauptsächlich auf den Kreis Schleswig-Flensburg, weil das Beispiel für viele andere stehen mag.

Der ehemalige Kreis Flensburg-Land übernahm im Jahre 1954 die Patenschaft über den Kreis Johannisburg/Masuren. In der Patenschaftsurkunde heißt es: „Mit der Übernahme der Patenschaft will der Kreis Flensburg-Land seiner

nasze terytorium tak, że połowa naszego kraju składała się z obcych narodów i już nawet nie byliśmy w stanie stwierdzić, czy jesteśmy Niemcami czy też nie.“ Powieść powstała w roku 1878, a więc w takim okresie, gdy sytuacja wcale nie przedstawiała się inaczej.

Kiedy swego czasu bezwzględnie wymazywano z mapy Europy państwo polskie, które przywrócono do życia podczas Kongresu Wiedeńskiego, ale tylko częściowo i tylko na krótko, mimo wszystko pozwolono ludziom pozostać w ich małych ojczyznach. Nawet jeśli powiązane to było z wieloma represjami, szczególnie o charakterze językowym. Kontruderzenie za naszych czasów było dużo bardziej rygorystyczne. Proces ten można opisać krótkim hasłem wypędzenia.

Kiedy więc dzisiaj szukamy odpowiedzi na pytanie, co jednostki samorządu terytorialnego ze Szlezewiku-Holsztyna mogą uczynić na rzecz pielęgnowania dziedzictwa małej ojczyzny i porozumienia między narodami, to nie wolno nam tracić z pola widzenia tła historycznego. Przede wszystkim zawsze jednak musi nam towarzyszyć cel budowania lepszej przyszłości.

Rozwój patronatu w powiecie Szlezewik-Flensburg

Na wstępie chciałbym powiedzieć kilka słów na temat patronatów, jakimi wiele jednostek samorządu terytorialnego położonych na zachodzie Niemiec objęło wspólnoty powiatowe z byłych niemieckich terytoriów wschodnich. Posłużę się tutaj głównie przykładem powiatu Szlezewik-Flensburg, który ilustruje wiele podobnych historii.

Były powiat (ziemski) Flensburg-Land przejął w roku 1954 patronat nad powiatem Johannisburg (Pisz) położonym na Mazurach. W dokumencie powołującym ten patronat do życia napisano: „Przejmując ten patronat powiat (ziemski) Flensburg-Land chce wyrazić swoje głębokie przywiązanie do wypędzonych z powiatu Johannisburg (Pisz). Zaszczycem dla powiatu (ziemskiego)

tiefen Verbundenheit mit den Heimatvertriebenen des Kreises Johannisburg Ausdruck verleihen. Es wird dem Kreis Flensburg-Land Ehre und Aufgabe sein, seinem Patenkreis und dessen Bewohnern, die heute über ganz Deutschland verstreut sind, zum geistigen und ideellen Mittelpunkt, zu einer neuen Heimat zu werden.“ Welche Gedanken lagen der Bildung einer Patenschaft zugrunde? Länder, Kreise, Städte und Gemeinden in der alten Bundesrepublik Deutschland haben nach dem totalen Zusammenbruch in großer Zahl Patenschaften für Kreise und Kommunen im deutschen Osten übernommen. Sie hatten damit eine kulturelle und auch soziale Aufgabe zu erfüllen, die darin lag, daß sie sich nach Kräften bemühten, ihren Patenkindern zumindest ihre geistige Heimat zu erhalten, den Vertriebenen zu helfen, ostdeutsches Kulturgut zu pflegen, Erinnerungen an die Heimat zu wecken, wachzuhalten und an die nachwachsende Generation weiterzugeben. Zuallererst ging es um die Menschen, die aus ihrer angestammten Heimat geflüchtet waren oder vertrieben wurden. Der Verlust der Heimat ist nicht nur der Verlust von Haus und Hof, die Entwurzelung aus einer Landschaft, der die Menschen sich verbunden fühlten. Das hieß, den Begriff von Heimat viel zu eng zu fassen. Siegfried Lenz drückt das wie folgt aus:

„Heimat, das ist für mich nicht allein der Ort, an dem die Toten liegen; es ist der Winkel vielfältiger Geborgenheit, es ist der Platz, an dem man aufgehoben ist, in der Sprache, im Gefühl, ja selbst im Schweigen aufgehoben, und es ist der Flecken, an dem man wiedererkannt wird; und das möchte doch wohl jeder eines Tages: wiedererkannt, und das heißt: aufgenommen werden.“

In diesem Sinne ging es darum, den Menschen, die ihre äußere Heimat verloren hatten, wieder ein Stück innere Heimat zu geben, ihnen zu helfen, ihre Identität zu bewahren, das was sie an Kultur ererbt und mitgebracht haben, zu erhalten, zu pflegen und weiterzuentwickeln, damit

Flensburg-Land będzie przejęcie zadania polegającego na stworzeniu duchowego i ideowego centrum, nowej małej ojczyzny dla swego powiatu patronackiego i jego mieszkańców rozproszonych dzisiaj po całych Niemczech.“

Co legło u podstaw utworzenia patronatu? Po totalnym załamaniu kraje związkowe, powiaty, miasta i gminy w ówczesnej Republice Federalnej Niemiec przejęły licznie patronaty nad powiatami i gminami na niemieckim Wschodzie. Tym samym musiały wypełnić zadanie o charakterze kulturowym i także społecznym polegające na tym, iż w miarę możliwości starały się zachować swoim podopiecznym ich duchową ojczyznę, pomagały wypędzonym w pielęgnowaniu wschodnioniemieckich dóbr kultury, w budzeniu wspomnień małej ojczyzny, w zachowaniu tych wspomnień i przekazywaniu im kolejnym pokoleniom. Przede wszystkim chodziło o ludzi, którzy uciekli ze swojej małej ojczyzny lub też zostali z niej wypędzeni. Utrata małej ojczyzny oznacza nie tylko utratę domu i obejścia, wyrwanie z korzeniami z krajobrazu, z którym ludzie czują się związani. Takie rozumienie oznaczałoby zbyt wąskie pojmowanie pojęcia małej ojczyzny. Urodzony w Elku niemiecki pisarz Siegfried Lenz wyraził to następująco:

„Mała ojczyzna to dla mnie nie tylko miejsce pochówku zmarłych; to zakątek wielorakiego bezpieczeństwa, to miejsce, w którym każdy czuje się dobrze, w języku, w poczuciu bezpieczeństwa nawet w milczeniu, to miejsce, w którym jesteśmy rozpoznawani; a przecież to chciałby osiągnąć pewnego dnia chyba każdy: chcemy, by nas rozpoznawano, a to oznacza, że jesteśmy u siebie.“

W tym duchu chodziło o to, by ludziom, którzy utracili swoją zewnętrzną małą ojczyznę, stworzyć coś na kształt wewnętrznej małej ojczyzny, pomóc im w utrzymaniu ich tożsamości, w zachowaniu, pielęgnowaniu i rozwijaniu odziedziczonej i przeniesionej kultury po to, by nie doświadczali dalej poczucia braku małej ojczy-

das Gefühl, nicht heimatlos zu sein, in ihnen fortlebt und sie sich geborgen fühlen können. Dabei kommt es nicht darauf an, durch die Pflege des eigenen Brauchtums neue Entwicklungen einzudämmen, sich gegen andere Sitten und Gebräuche abzuschotten, sich für sie unzugänglich zu machen. Die Heimatvertriebenen haben in den letzten über 60 Jahren bewiesen, daß sie gerade letzteres nicht tun.

Es ging und es geht aber eigentlich noch um mehr: Aus der Bedeutung der Ostgebiete für die Entwicklung der deutschen und auch europäischen Geschichte folgt, daß die Vermittlung des Wissens, die Pflege und die weitere Entwicklung der in diesen Gebieten erbrachten kulturellen Leistungen dauernde Aufgaben der deutschen Kulturnation sind. Der Abbruch der Kulturtraditionen in den Vertreibungsgebieten machte es notwendig, das Wissen um die deutsche Geschichte und Kultur im Osten wie auch die Pflege der in diesen Gebieten über Jahrhunderte beheimatete Kultur in Deutschland lebendig zu erhalten.

§ 96 des Bundesvertriebenen- und Flüchtlingsgesetzes verpflichtet den Bund und die Länder, das Kulturgut der Vertreibungsgebiete im Bewußtsein der Vertriebenen und Flüchtlinge, des gesamten deutschen Volkes und des Auslandes zu erhalten und die Weiterentwicklung der Kulturleistungen der Vertriebenen und Flüchtlinge zu fördern. Diese Verpflichtung ist in die neueste Fassung des Gesetzes vom 10.08.2007 so übernommen worden und daher weiter gültig. Die ostdeutsche Kulturarbeit beruht also auf ganz klar vorgegebenen rechtlichen Grundlagen und ist nicht in das Belieben der jeweils politisch Handelnden gestellt. Vor diesem Hintergrund sich des Auftrages bewußt zu werden, ist unsere Verpflichtung. Es scheint notwendig zu sein, dieses manchem gelegentlich in Erinnerung zu rufen.

Wenn man sich über eine Definition ostdeutscher Kultur Klarheit verschaffen will, muß man sich zunächst vergegenwärtigen, daß vor dem Zweiten Weltkrieg östlich von Oder und Neiße in

zny i aby mogli poczuć się bezpiecznie. Nie chodzi tu jednak o to, by pielęgnując własną obywatelstwo odgradzać się od nowych tendencji rozwojowych, bronić się przed innymi zwyczajami i obyczajami i czynić się dla nich niedostępny. Wypędzeni udowodnili w minionych 60 latach, że tak właśnie nie postępują.

W tym kontekście jednak chodziło i chodzi dalej o więcej: Ze znaczenia obszarów wschodnich dla rozwoju niemieckiej, ale także europejskiej historii wynika, że przekaz wiedzy, pielęgnowanie i dalsze rozwijanie osiągniętych na tych terenach zdobyczy kultury należeć będą do trwałych zadań cywilizowanego narodu niemieckiego. Zerwanie tradycji kulturowych na obszarach objętych wypędzeniem wywołało konieczność zachowania w żywej pamięci wiedzy o niemieckiej historii i kulturze na Wschodzie jak również pielęgnowanie w Niemczech kultury zdomowionej na tych obszarach przez stulecia.

§96 Ustawy federalnej o wypędzonych i uciekinierach zobowiązuje federację oraz kraje związkowe do zachowania dóbr kultury terenów objętych wypędzeniem w świadomości wypędzonych i uciekinierów, całego narodu niemieckiego oraz poza granicami państwa niemieckiego i do wspierania dalszego rozwoju osiągnięć kultury wypędzonych i uciekinierów. Zobowiązanie to zostało wpisane bez zmian do najnowszej wersji ustawy z dnia 10.08.2007 i stąd też dalej ma moc wiążącą. Wschodnioniemiecka aktywność kulturowa opiera się więc o bardzo jasno sprecyzowane podstawy prawne i nie może być poddana uznaniowości aktualnych koalicji politycznych. Naszym obowiązkiem jest w tym kontekście świadomość stojącej przed nami misji. Niekiedy koniecznym wydaje się przypominanie o tym niektórym osobom.

Jeśli chcemy nabrać jasności co do definicji kultury wschodnioniemieckiej, to musimy sobie najpierw uzmysłowić, że przed II. wojną światową na wschód od Odry i Nysy w pruskich prowincjach Ostpreußen (Prusy Wschodnie), Pommern

den preußischen Provinzen Ostpreußen, Pommern, Brandenburg, Niederschlesien, Oberschlesien und dem Gebiet Posen-Westpreußen insgesamt über 9,5 Millionen Deutsche wohnten. Darüber hinaus lebten damals weitere 8,8 Millionen Deutsche in geschlossenen Siedlungsgebieten oder gestreut in Polen, der Tschechoslowakei, in den baltischen Staaten, in der Sowjetunion sowie in Ungarn, Rumänien, Bulgarien und Jugoslawien.

Diese Gebiete waren damit die Heimat von über 18 Millionen Deutschen, die in einer vielhundertjährigen geschichtlichen und kulturellen Entwicklung auf allen Gebieten Leistungen erbrachten, die Bestand hatten und noch heute Bestand haben. Sie sind aus der deutschen wie auch der europäischen Kultur nicht wegzudenken.

Große Namen verbinden sich mit dem, was aus diesen Gebieten an Kulturleistungen für das ganze deutsche Volk erbracht wurde. Dabei spielt die Literatur eine besondere Rolle, weil sie die wohl wichtigste Kommunikationsweise im kulturellen Austausch ist, denn die Sprache verbindet die Menschen am meisten. Wir denken dabei an die Schlesier Josef von Eichendorff, den großen deutschen Romantiker, Gustav Freytag mit seinen gesellschaftskritischen Romanen oder Gerhard Hauptmann, den bedeutenden Vertreter des deutschen Naturalismus, dessen Werk vor allem von dem Mitgefühl für die Elenden, Entrechteten und Leidenden gekennzeichnet war.

Aus Ostpreußen seien beispielhaft genannt Immanuel Kant, der große Philosoph aus Königsberg, der seiner Zeit weit voraus war und das deutsche Geistesleben wesentlich beeinflusste; oder der Romantiker E.T.A. Hoffmann, der mit seinen litauischen Dorfgeschichten bekannt gewordene Hermann Sudermann, oder die Dichterin Agnes Miegel, der Schriftsteller Ernst Wiechert und nicht zuletzt aus heutiger Zeit der Schriftsteller und Romancier Siegfried Lenz, der es versteht, ohne Pathos aber mit sehr viel Liebe die Spuren seiner Heimat aufzuhellen.

(Pomorze), Brandenburg (Brandenburgia), Niederschlesien (Dolny Śląsk), Oberschlesien (Górny Śląsk) i na obszarze Posen-Westpreußen (Poznań – Prusy Zachodnie) mieszkało łącznie ponad 9,5 miliona Niemców. Ponadto w tamtym czasie kolejne 8,8 miliona Niemców zamieszkiwało w skupiskach lub w rozproszeniu w Polsce, Czechosłowacji, w państwach bałtyckich, w Związku Radzieckim jak również na Węgrzech, w Rumunii, Bulgarii i Jugosławii.

Wymienione obszary stanowiły tym samym małą ojczyznę dla ponad 18 milionów Niemców, którzy na przestrzeni wieków przyczynili się do rozwoju historycznego i kulturalnego we wszystkich dziedzinach życia. Miały one trwałe charakter, który zachowały i dzisiaj. Trudno wyobrazić sobie ich brak w kulturze niemieckiej jak i europejskiej.

Z osiągnięciami kultury z tych obszarów, które mają duże znaczenie dla całego narodu niemieckiego, związane są wielkie nazwiska. Szczególna rola przypada tutaj literaturze, bowiem stanowi ona chyba najbardziej istotny sposób komunikowania się w wymianie kulturowej. Mamy tutaj na myśli Ślązaka Josefa von Eichendorffa, wielkiego niemieckiego romantyka, Gustava Freytaga z jego krytycznymi powieściami społecznymi lub Gerharda Hauptmanna, znaczącego przedstawiciela niemieckiego naturalizmu, którego dzieła cechują się przede wszystkim współczuciem dla nędzników, pozbawionych praw i cierpiących.

Z Prus Wschodnich wymienić należy przykładowo Emanuela Kanta, wielkiego filozofa z Królewca, który wyprzedził swoją epokę i wywarł poważny wpływ na niemiecką duchowość. Do najbardziej znanych przedstawicieli tych obszarów zaliczają się również romantyk E.T.A. Hoffmann, Hermann Sudermann znany ze swoich litewskich historii wiejskich lub poetka Agnes Miegel czy też pisarz Ernst Wiechert. Z nam współczesnych wspomnieć trzeba o pisarzu i autorze powieści Siegfriedzie Lenzu, który umiejętnie – bez patosu, ale z dużą miłością – rzuca światło na ślady swojej małej ojczyzny.

Die großen Brandenburger Heinrich von Kleist und Theodor Fontane sind ebenso zu nennen wie der aus Pommern stammende Ernst Moritz Arndt, der sich übrigens noch im hohen Alter von 80 Jahren vehement für die Sache der Schleswig-Holsteiner einsetzte und deshalb auch für unsere nationale Frage des vorigen Jahrhunderts Bedeutung erlangte.

Zur ostdeutschen Kultur oder deutschen Kultur im Osten gehört nicht nur das überlieferte Schriftgut, sondern selbstverständlich auch das, was heute in Erinnerung an die Landschaften, ihre Traditionen und Menschen, ihr historisches Schicksal wachhält und literarisch zu bewältigen sucht. Neben Lenz sind hier sicher auch Günter Grass, Christian Graf von Krockow, Arno Surminski und Marion Gräfin Dönhoff zu nennen, ohne dabei Anspruch auf Vollständigkeit erheben zu wollen.

Überliefertes und fortgeführtes Brauchtum, Lieder und Tänze sowie handwerkliche Fähigkeiten sind auch kultureller Besitz, der nicht gering eingeschätzt werden darf, weil viele Menschen sich darin wiederfinden und ihre Identität damit bewahren.

Etwas, was die Menschen bei ihrer Vertreibung nicht mitnehmen konnten, ist die dingliche Kunst, die sich in der Baukunst besonders widerspiegelt. Viele der großen Zeugen deutscher Baukunst im Osten sind unwiederbringlich verloren gegangen, was insbesondere diejenigen Menschen besonders schmerzlich empfinden, die von Reisen nach Königsberg oder anderen Orten zurückkehren, wobei man die großen Restaurationsleistungen der Polen, wie man sie beispielsweise in Danzig oder Breslau bewundern kann, besonders dankbar hervorheben muß.

Von dem herausragenden Beispiel der Marienburg über teils verfallene Kirchen und Schlösser bis hin zur Backsteingotik im Baltikum gibt es viele Zeugen, die zu erhalten oder wiederherzustellen auch unser Anliegen sein sollte. Kultur in Deutschland ist nie einheitlich gewesen.

Należy wymienić zarówno znanych Brandenburczyków takich jak Heinrich von Kleist oraz Theodor Fontane jak i pochodzącego z Pomorza Ernsta Moritza Arndta, który zresztą jeszcze w podeszłym wieku 80 lat angażował się aktywnie na rzecz mieszkańców Szlezewiku-Holsztyna i dlatego też nabral istotnego znaczenia dla naszych kwestii narodowych w minionym stuleciu.

Wschodniemiecka kultura lub kultura niemiecka na Wschodzie obejmuje się tylko przekazane piśmiennictwo lecz oczywiście także i te elementy, które we wspomnieniu krajobrazów, tradycji i ludzi zachowują ich historyczny los i próbują zmagać się z nimi na niwie literatury. Obok Lenza trzeba tutaj z pewnością wymienić także Günтера Grassa, Christiana hrabiego von Krockow, Arno Surminskiego oraz Marion hrabinę Dönhoff, choć lista ta nie jest kompletna.

Dziedzictwo kulturowe obejmuje również przekazane i kultywowane obyczaje, pieśni i tańce jak również umiejętności rzemieślnicze, których nie należy nie doceniać, ponieważ wiele osób właśnie w nich się odnajduje i tym samym zachowuje swoją tożsamość.

To, czego podczas swego wypędzenia ludzie nie mogli zabrać to sztuka materialna, której szczególnym wyrazem jest sztuka budowlana. Wiele budowli będących świadkami niemieckiej sztuki budowlanej na Wschodzie utracono bezpowrotnie, co szczególnie boleśnie odczuwają te osoby, które wracają ze swoich podróży do Królewca bądź też w inne miejsca. Ze szczególną wdzięcznością należy podkreślić wielkie osiągnięcia restauratorskie Polaków, które można podziwiać przykładowo w Gdańsku lub Wrocławiu.

Przedmiotem naszej troski winno być zachowanie lub odtworzenie wielu kamiennych świadków historii, takich jak wspaniały zamek w Malborku, częściowo zaniedbane kościoły i zamki oraz przykłady gotyku ceglanego w republikach nadbałtyckich.

Kultura w Niemczech nigdy nie była jednolita. Wynikała ona zawsze w pochodzenia jej twór-

Sie war immer bestimmt durch die Herkunft der Menschen, ihre Geschichte und die Landschaft, in der sie lebten. Einflüsse der Nachbarn haben dabei stets eine große Rolle gespielt. So war auch die Kultur der Deutschen im Osten stets eine Kultur, die vom Austausch mit ihren Nachbarvölkern lebte und profitierte. Zwar ist die Frage, ob beispielsweise die masurische Kunst des Teppichwebens von den Tataren im dreißigjährigen Krieg eingeführt oder von den Schweden erlernt wurde, nicht entschieden; dieses Beispiel zeigt aber, daß Einflüsse von außen übernommen und zu einer eigenen Blüte fortentwickelt werden konnten. Kultur hat stets die Aufgabe übernommen, Brücke zwischen den Völkern zu sein. Wenn es uns gelingt, an diese Brückenfunktion heute anzuknüpfen, werden wir es leichter haben, die richtigen Schritte in die Zukunft zu tun.

Wir im Kreis Schleswig-Flensburg haben uns in den über 50 Jahren seit 1954 bemüht, eine lebendige Partnerschaftsarbeit zu leisten, die von gegenseitigem Vertrauen und Verständnis geprägt war, in der es auch interessante und teilweise kontroverse Diskussionen gab, was ja nicht schädlich ist. Wir unterhalten 2 Heimatstuben, führen eine Einwohnerkartei des ehemaligen Kreises, an die es immer wieder Anfragen gibt, sind behilflich beim Versand des Heimatbriefes und vieles mehr. Die Arbeit wird nicht dadurch erleichtert, daß die meisten Bewohner aus Johannsburg inzwischen im Ruhrgebiet oder Westfalen leben. Die Gründe liegen nicht nur darin, daß das überbevölkerte Land Schleswig-Holstein dadurch entlastet wurde, daß viele Flüchtlinge Anfang der 50er Jahre ins Ruhrgebiet umsiedelten, weil dort Arbeit vorhanden war, vor allem im Bergbau. Ein weiterer Grund war auch, daß gerade die Masuren im Ruhrgebiet Verwandte hatten aus der Zeit um die vorherige Jahrhundertwende, als viele dort hingingen, die uns als polnische Arbeitskräfte bekannt waren. In Wirklichkeit waren es Masuren polnischer Her-

ców, ich historii i krajobrazu, w którym żyli. Dużą rolę odgrywały zawsze wpływy sąsiadów. I tak również kultura Niemców na Wschodzie zawsze nosiła znamiona kultury korzystającej z wymiany z narodami sąsiedzkimi. Wprawdzie nie udało się znaleźć odpowiedzi na pytanie, czy przykładowo mazurska sztuka tkania dywanów została wprowadzona przez Tatarów podczas wojny trzydziestoletniej czy też nauczyli jej Szwedzi, ale przykład ten pokazuje, że w przeszłości również przejmowano wpływy z zewnątrz i rozwijano je nadając im nową świetność. Kultura zawsze realizowała zadanie polegające na budowaniu pomostów pomiędzy narodami. Jeśli dzisiaj uda się nam nawiązać do tej funkcji budowania pomostów, to łatwiej będzie nam wykonać właściwe kroki skierowane ku przyszłości.

My w powiecie Szlezwik-Flensburg staraliśmy się w minionych ponad 50 latach od roku 1954 realizować ożywione działania partnerskie nacechowane wzajemnym zaufaniem i zrozumieniem. W okresie tym prowadziliśmy także interesujące i częściowo kontrowersyjne dyskusje, co przecież nie jest szkodliwe. Utrzymujemy dwie izby pamięci, prowadzimy kartotekę mieszkańców byłego powiatu, w związku z którą ciągle jeszcze otrzymujemy różne zapytania, służymy pomocą przy rozsyłaniu okólnika i podejmujemy cały szereg innych działań. Pracy naszej wcale nie ułatwia fakt, że większość mieszkańców z Johannsburga (Pisza) zamieszkała w międzyczasie w Zagłębiu Ruhry lub w Westfalii. Przyczyną tego stanu rzeczy jest nie tylko odciążenie przeludnionego kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn poprzez przesiedlenie się wielu uciekinierów na początku lat 50-tych do Zagłębia Ruhry ze względu na istniejące tam miejsca pracy, zwłaszcza w górnictwie. Kolejnym powodem było także i to, że właśnie Mazurzy mieli krewnych z Zagłębiu Ruhry, którzy osiedli tam jeszcze na przełomie poprzednich stuleci i znani nam byli jako polscy pracownicy. W rzeczywistości byli to Mazurzy polskiego pochodzenia, którzy z uwagi na swoje pruskie obywa-

kunft, die es durch ihre preußische Staatsangehörigkeit leicht hatten, in den Westen des Landes zu gehen.

Entstehen der Partnerschaft

Trotz der aktiven Patenschaftsarbeit gab es Ende der 80er Jahre immer wieder Diskussionen, ob die Patenschaft noch zeitgemäß sei, ob man sie nicht beenden solle. Es war die Zeit, als die Vertriebenen aus verschiedenen Gründen in eine Abseitsposition gerieten und von manchen Politikern bei uns schlecht angesehen waren. Ich konnte mich dieser Meinung nicht anschließen, machte aber den Vorschlag, Verbindung dorthin aufzunehmen, woher sie gekommen waren. Ohne Frage bedurfte die inhaltliche Arbeit der Patenschaft dringend einer Erneuerung und Erweiterung. Was lag daher näher, als sich der Frage zuzuwenden, wie sieht es eigentlich dort aus, wo die Menschen hergekommen waren, die seit 1945 bei uns leben, gibt es noch Deutsche in dem Gebiet und vor allem, wer sind die Menschen, die jetzt dort leben und besteht die Möglichkeit, mit ihnen in Kontakt zu treten. Als wir am 18. Juni 1992 mit einer Delegation des Kreises zu einer Reise nach Johannsburg, dem heutigen Pisz in Masuren aufbrachen, begaben wir uns in ein für uns völlig fremdes Land. Um es vorweg zu nehmen: wir waren überwältigt von dem überaus freundlichen Empfang, von der Offenheit, mit der man uns begegnete und von dem Mut der Offiziellen, Dinge zu sagen, die bis dahin als tabu gegolten hatten.

Ich werde nie die Rede des damaligen Bürgermeisters, eines jungen gebürtigen Johannsburgers, vergessen, der für die damalige Zeit sehr mutig ausführte: „Wir, die heutigen Einwohner von Johannsburg und aus dem umliegenden Kreis, möchten diejenigen kennenlernen, die hier vor 1945 geboren worden und in den Nachkriegsjahren vertrieben worden sind und eine zweite Heimat in Deutschland gefunden haben. Euer Kommen, liebe Johannsburg, verstehen wir

telstwo nie mieli trudności z udaniem się na Zachód kraju.

Powstanie partnerstwa pomiędzy powiatem Szlezwik-Flensburg a miastem i powiatem Pisz

Pomimo aktywnej działalności patronackiej pod koniec lat 80-tych powracały nieustannie dyskusje, czy patronaty takie są jeszcze zgodne z duchem czasu i czy nie należałoby ich zakończyć. Był to okres, kiedy to wypędzeni z różnych względów znaleźli się na marginesie i przez niektórych polityków byli u nas źle postrzegani. Nie umiałem się do tych poglądów przyłączyć, złożyłem jednak propozycję, by nawiązać kontakty z tymi miejscami, z których wypędzeni pochodzili. Merytoryczna działalność w ramach patronatu wymagała bez wątpienia pilnej odnowy i poszerzenia. Stąd już tylko krok był do szukania odpowiedzi na pytanie, jak właściwie sytuacja przedstawia się tam, skąd przybyli ludzie mieszkający u nas od roku 1945, czy na tych terenach żyją jeszcze Niemcy i przede wszystkim, kim są ci ludzie, którzy ziemie te teraz zamieszkują i czy istnieją możliwości nawiązania z nimi kontaktów. Kiedy w dniu 18 czerwca 1992 wspólnie z delegacją powiatu udaliśmy się w podróż do Johannsburga, dzisiejszego Pisz na Mazurach, wybieraliśmy się do kraju dla nas zupełnie obcego. I powiem od razu: byliśmy pod ogromnym wrażeniem niebywale przyjaznego przyjęcia, otwartością, z jaką nas podejmowano i odwagą oficjeli nazywania rzeczy po imieniu, które dotychczas stanowiły tabu.

Nigdy nie zapomnę przemówienia ówczesnego burmistrza, młodego Piszana z urodzenia, który bardzo odważnie jak na ówczesne czasy powiedział między innymi: „My, dzisiejsi mieszkańcy Pisz i przyległego powiatu chcemy poznać tych, którzy urodzili się tutaj przed rokiem 1945 i którzy zostali stąd wypędzeni w latach powojennych i znaleźli drugą małą ojczyznę w Niemczech. Wasze przybycie tutaj, drodzy Piszanie, rozumie-

als Rückkehr zu dem Ort, wo Ihr geboren seid, zu dem Ort Eurer Kindheit, Rückkehr in Eure Heimat. Das Recht zur Rückkehr darf durch Vorurteile oder Ereignisse, die der Vergangenheit angehören mögen, auf keinen Fall behindert werden. Ein Johannsburger bleibt man für immer, denn wer in dieser wunderschönen Region geboren wurde, der bleibt ein Johannsburger ein Leben lang.“

Warum sind solche Reisen so wichtig? Es gibt Vorurteile bei den Menschen, viele Vorurteile und zwar auf beiden Seiten. Diese rühren von der Geschichte her, manche sind aber auch Stereotypen, die über Generationen weitergegeben wurden und sich festgesetzt haben. „Es ist schwieriger, Vorurteile zu zertrümmern als Atome“, sagte Albert Einstein. Die meisten Vorurteile stimmen mit der Wirklichkeit nicht überein. Immer noch geistert z.B. der Begriff der „polnischen Wirtschaft“ durch die Köpfe der meisten Deutschen. Wie falsch dieses Klischee ist, kann man nicht nur mit eigenen Augen sehen, sondern fand ich auch in einem Artikel bestätigt, in dem der Chef von Daimler Benz in Polen deutlich machte, daß seine polnischen Mitarbeiter sehr fleißig und sehr einsatzbereit seien. Diese jungen Polen seien motiviert, ehrgeizig und fachlich einfach gut. „Polnische Wirtschaft“ habe mit dem Polenbild wahrlich nichts zu tun. Woran liegen diese Fehleinschätzungen? Die meisten Menschen haben keine Ahnung von dem anderen Land, von dem nächsten Nachbarn – so wie wir auch, als wir uns auf den Weg machten. Unwissenheit und Gleichgültigkeit sind oft die Gründe für solche Entwicklungen.

Wo machen denn die Deutschen ihren Urlaub? Sie fahren nach Mallorca oder zu den Malediven, nach Italien oder in die USA. Sie wissen gar nicht, welche kulturellen Schätze, welche architektonischen Kleinode, welche reichhaltige und unberührte Natur und welche gepflegten Landschaften sich gerade in Polen befinden, die anzusehen, zu entdecken sich lohnt. Sie haben

my jako powrót do miejsca, w którym się urodziłeś, do miejsc Waszego dzieciństwa, jako powrót do Waszej małej ojczyzny. Prawa do powrotu nie można w żadnym bądź razie odebrać wskutek uprzedzeń lub wydarzeń, które miejmy nadzieję należą do przeszłości. Piszaniem zostaje się na zawsze, bowiem każdy, kto urodził się w tym przepięknym regionie, pozostanie Piszanimem na całe życie“.

Dlaczego takie podróże są takie istotne? Wielu ludzi ma uprzedzenia, wiele uprzedzeń i to po obu stronach. Uprzedzenia te są owocem przeszłości, niektóre z nich zaliczają się też do kategorii stereotypów przekazywanych i utrwalanych przez pokolenia. Albert Einstein powiedział kiedyś, że trudniej jest rozbić uprzedzenia niż atomy. Większość uprzedzeń nie znajduje potwierdzenia w rzeczywistości. Ciągłe jeszcze w głowach większości Niemców pokutuje i straszny np. hasło „polnische Wirtschaft“ (polska gospodarka). Jak bardzo te wyobrażenia rozmiągają się z rzeczywistością, można zaobserwować nie tylko na własne oczy. Ja sam znalazłem potwierdzenie tych wyobrażeń w pewnym artykule, w którym szef firmy Daimler Benz w Polsce podkreślił, że jego polscy pracownicy są bardzo pilni i ofiarni. Ci młodzi Polacy są zmotywowani, ambitni i po prostu dobrzy w swoim fachu. „Polnische Wirtschaft“ nie ma doprawdy nic wspólnego z obrazem Polaków. Skąd biorą się takie błędne oceny? Większość ludzi nie ma zielonego pojęcia o drugim kraju, o najbliższym sąsiedzie – podobnie jak i my, gdy wyruszyliśmy w drogę. Powodem zaistnienia takich tendencji są często niepewność i obojętność.

Gdzie Niemcy spędzają wakacje? Lecą na Majorcę lub na Malediwy, wybierają się do Włoch lub do Stanów Zjednoczonych. I nawet nie wiedzą, jakie kulturalne skarby, jakie klejnoty architektury, jak bogata i nienaruszona przyroda i jak piękne krajobrazy znajdują się właśnie w Polsce. Warto je zobaczyć, warto je odkryć. Niemcy nie mają jednak w ogóle pojęcia o żyjących tam

keine Ahnung von den Menschen, die dort leben. Sie kennen nicht ihre Gastfreundschaft, ihre Offenheit, ihren Fleiß, mit dem sie ihr Leben meistern, ihren Willen, sich nach Westen zu öffnen, ihren Wunsch, nach jahrzehntelangem Abgeschnittensein in die mitteleuropäische Gemeinschaft, an ihren mitteleuropäischen Platz zurückzukehren.

Ich kann aus eigener Erfahrung nur jedem raten, auf Entdeckungstour zu gehen, sich Polen für das eigene Bewußtsein zu erschließen und sich ein eigenes Urteil über Land und Leute zu bilden. Es lohnt sich!

Und damit bin ich bei der Frage, was Kreise und was Kommunen überhaupt zur deutsch-polnischen Kooperation beitragen können. Kommunen bilden die kleinste politische Einheit und sind deshalb den Menschen am nächsten. Sie sind daher auch am ehesten geeignet, die Menschen verschiedener Nationen zusammenzubringen, Kontakte herzustellen und damit zur Verständigung beizutragen. Es sind die menschlichen Beziehungen, die den Schlüssel zur Versöhnung zwischen den Völkern darstellen. Aus dieser Erkenntnis heraus haben sich ja schon unzählige Städtepartnerschaften entwickelt, die genau dieses Ziel verfolgen. Ich behaupte, daß so manche gegenwärtige Irritation in den deutsch-polnischen Beziehungen auf Regierungsebene schon deshalb in der Bevölkerung Polens nicht den gleichen starken Widerhall findet, weil kommunale Partnerschaften, wie sie jetzt schon seit einer ganzen Reihe von Jahren bestehen, die Menschen zusammengebracht und bei ihnen durch Kennen- und Verstehenlernen ein gewisses Gefühl der Verbundenheit erzeugt haben.

Ich habe mir einmal aus anderem Anlaß die Mühe gemacht, das dichte Geflecht der Städtepartnerschaften nurentlangdes Einzugsbereiches der Ostsee darzustellen. Wenn Sie alle Kommunen, die eine solche Verbindung unterhalten, durch eine Schifffahrtslinie miteinander verbinden würden, dann kämen ungefähr 500 Linien

ludziach. Nie znają ich gościnności, ich otwartości, ich zapału, dzięki któremu stawiają czoła codzienności, nie znają ich woli otwarcia się na Zachód, ich pragnienia, by po trwającym dziesięcioleciu odcięciu od reszty świata powrócić do wspólnoty środkowoeuropejskiej, powrócić na ich środkowoeuropejskie miejsce.

Bogatszy o własne doświadczenia mogą każdemu polecić, by wybrał się w podróż pełną odkryć, by swoją świadomość otworzył na Polskę i by wreszcie sam wyrobił sobie własny pogląd na temat tego kraju i zamieszkujących go ludzi. Naprawdę warto!

I tym samym dotarłem do pytania o możliwości wkładu powiatów i gmin we współpracę polsko-niemiecką. Gminy stanowią najmniejszą jednostkę polityczną i stąd też są najbliżzej obywateli. Dlatego też są najbardziej predysponowane do tego, by zbliżyć do siebie przedstawicieli różnych narodów, by nawiązywać kontakty i by tym samym przyczynić się do porozumienia. Kluczem bowiem do porozumienia między narodami są stosunki międzyludzkie. Czerpiąc z tego przekonania niezliczona ilość miast nawiązała między sobą stosunki partnerskie realizując właśnie takie cele. Uważam, że pewne mające obecnie miejsce irytacje w stosunkach polsko-niemieckich na płaszczyźnie rządowej choćby z tego względu nie znajdują silnego posłuchu w społeczeństwie Polski, gdyż istniejące już od szeregu lat partnerstwa komunalne zbliżyły ludzi do siebie i dzięki wzajemnemu poznaniu i zrozumieniu wytworzyły pewne poczucie wzajemnego przywiązania do siebie.

Swego czasu przy innej okazji zadałem sobie trud zaprezentowania gęstej sieci partnerstw miejskich położonych wzdłuż linii brzegowej Bałtyku. Gdyby zechcieli Państwo połączyć linią żegludową wszystkie gminy, które mają ze sobą takie powiązania, to wzdłuż i wszecz Bałtyku kursowałoby około 500 takich linii. Dlatego też chciałbym ograniczyć się do podania kilku przykładów. Przyjrzyjmy się Kilonii. Sama tylko Kilonia

quer über die Ostsee zustande. Ich möchte es deshalb bei einigen Beispielen bewenden lassen. Nehmen Sie Kiel. Kiel hat allein 6 solcher Beziehungen geknüpft, nämlich mit Tallinn, Vaasa, Stralsund, Gdingen, Königsberg und Tilsit. Oder Rostock: Rostock unterhält Beziehungen zu Aarhus, Turku, Riga, Stettin, Königsberg und Göteborg, um nur die an der Ostsee zu nennen. Schließlich St. Petersburg:

St. Petersburg hat sich mit Aarhus, Turku, Hamburg, Dresden, die beiden letztgenannten liegen zugegebenermaßen nicht an der Ostsee, aber auch mit Danzig und Göteborg verschwört.

Auch wir im Norden Schleswig-Holsteins haben entsprechende Aktivitäten entwickelt. Die Stadt Flensburg hat eine Partnerschaft zur Stadt Stolp in Pommern und Kappeln zu Stolpmünde. Und damit bin ich wieder beim Kreis Schleswig-Flensburg, für den ich hier stehe. Nach der ersten Begegnung von 1992 folgten viele Besuche hinüber und herüber und wir haben dann im Februar 1998 nach sechsjährigen inoffiziellen Beziehungen eine Partnerschaftvereinbarung geschlossen, die wir zwei Jahre später auf den wieder gegründeten Kreis Johannisburg ausdehnen konnten. Dabei haben wir von Anfang an die hier lebenden Heimatvertriebenen und die dort lebende deutsche Minderheit in die Beziehungen eingebunden. Daß es gelungen ist, in einer Art Dreierbeziehung eine Verbindung zwischen dem Kreis, den Vertriebenen und den in der ehemaligen Heimat heute lebenden Menschen herzustellen, das halten wir für eine besonders gelungene Form, zur Völkerverständigung beizutragen.

Nun kenne ich den gelegentlich zu hörenden kritischen Einwand, kommunale Partnerschaften dienten hauptsächlich dazu, dem Polittourismus einiger weniger eine legitime Plattform zu schaffen. Dieser Einwand mag dann berechtigt sein, wenn es nicht gelingt, die Partnerschaft auf eine breite Basis zu stellen und möglichst viele Menschen daran zu beteiligen. Genau darum

nawiazała 6 takich związków, a mianowicie z Tallinem, Vaasą, Stralsundem, Gdynią, Królewcem i Tylżą. A teraz Rostok: Rostok ma powiązania z Aarhus, Turku, Rygą, Szczecinem, Królewcem i Göteborgiem, by wymienić tylko te, które leżą nad Morzem Bałtyckim. I w końcu St. Petersburg: St. Petersburg pielęgnuje kontakty z Aarhus, Turku, Hamburgiem, Dreznem (trzeba wprawdzie przyznać, że oba ostatnio wymienione miasta nie leżą nad Bałtykiem), ale ponadto do jego miast bliźniaczych zaliczają się Gdańsk i Göteborg.

Także i my na północy Szlezwiku-Holsztyna podjęliśmy podobne formy aktywności. Miasto Flensburg ma relacje partnerskie ze Słupskiem na Pomorzu, a Kappeln z Ustką. Tym samym koło się zamyka i ja powracam do powiatu Szlezwik-Flensburg, który tutaj reprezentuję. Po pierwszym spotkaniu w roku 1992 doszło do kolejnych wizyt składanych zarówno po jednej jak i po drugiej stronie. Następnie w lutym 1998 roku po sześcioletnich nieoficjalnych kontaktach zawarliśmy porozumienie o partnerstwie, które dwa lata później mogliśmy rozszerzyć na powołany ponownie do życia powiat piski. Od samego początku relacje te obejmowały żyjących tutaj wypędzonych oraz mieszkającą na terenach polskich mniejszość niemiecką. Udało się stworzyć swego rodzaju trójkąt obejmujący powiązania między powiatem, wypędzonymi i ludźmi zamieszkującymi dzisiaj naszą byłą małą ojczyznę i uważamy ten fakt za szczególnie udaną formę wkładu do porozumienia między narodami.

I ja wiem o słyszanych od czasu do czasu słowach krytyki, że partnerstwa komunalne służą głównie stworzeniu mniej lub bardziej uzasadnionej platformy dla turystyki uprawianej przez polityków. Zarzuty te być może uzasadnione są wówczas, gdy nie udaje się oprzeć partnerstwa o możliwie szerokie podstawy i kiedy nie udaje się objąć nim możliwie wielu obywateli. My właśnie o to zabiegamy i jak sądzę – mimo bariery językowej – odnosimy sukcesy.

bemühen wir uns aber, und trotz Sprachbarriere – wie ich finde – mit Erfolg.

Es sind freundschaftliche Beziehungen entstanden zwischen Schulen, in deren Rahmen an gemeinsamen Projekten gearbeitet und Austausch von Klassen oder Schülergruppen organisiert werden. Wir haben zwei Sprachlabore nach Johannesburg geliefert, die dazu beitragen werden, den Deutschunterricht voranzubringen und dadurch die Sprachbarriere abzubauen. Und als besonders effektive Maßnahme möchte ich erwähnen, daß der Kreis seit 1995 ein Stipendium für jährlich zwei polnische Schüler anbietet, die hier bei Gastfamilien untergebracht sind und für 1 Jahr ein Gymnasium besuchen. Bessere Multiplikatoren für die Beseitigung der Unkenntnis, ja des Unverständnisses über das jeweils andere Land kann es kaum geben. Teilweise sind dadurch dauerhafte Freundschaften zwischen den Familien entstanden.

Da Jugendliche eine besonders wichtige Zielgruppe in der Partnerschaftsarbeit darstellen, haben wir die Jugendfeuerwehren beider Seiten zusammengebracht. Diese laden große Gruppen der jeweils anderen Seite zu ihren jährlichen Sommerlagern ein, was sich großer Beliebtheit erfreut und nach denen mir immer wieder von tränenreichen Abschieden berichtet wurde. Aber auch die Erwachsenenfeuerwehren haben feste Beziehungen geknüpft. Dabei geht es nicht nur um gegenseitige Besuche, sondern auch um Austausch von Erfahrungen bis hin zur Teilnahme an Fortbildungsmaßnahmen.

Der DRK-Kreisverband hat Beziehungen dorthin aufgebaut und führt z.B. regelmäßige Erste-Hilfe-Kurse in Schulen, bei der Polizei und bei der Feuerwehr in Johannesburg durch, die sehr gerne angenommen werden. Der Kreis und der Lions-Club Flensburg unterstützen regelmäßig eine von den Johannitern dort betriebene Sozialstation, die ihre Hilfe für kranke Menschen unabhängig von der Nationalität durchführt. Es gibt auch Einzelprojekte, die wir unterstützend be-

Zawarto przyjacielskie stosunki pomiędzy szkołami, w ramach których to realizowane są wspólne projekty. Organizowano wymianę klas i grup uczniów. Do Pizsa przywieźliśmy dwa laboratoria językowe, które przyczynią się do lepszej organizacji nauczania języka niemieckiego i tym samym do zniesienia bariery językowej. Chciałbym też wspomnieć o szczególnie efektywnym projekcie polegającym na tym, że od roku 1995 powiat przyznaje stypendia dla corocznie dwóch polskich uczniów, którzy zamieszkują u nas w rodzinach i przez rok chodzą do niemieckiego gimnazjum. Trudno wręcz sobie wyobrazić lepszych multiplikatorów dla uporania się z niewiedzą, ba czasami z brakiem zrozumienia dla drugiego kraju. W niektórych przypadkach rodziny te zadzierzgnęły trwale więzy przyjaźni.

Ponieważ młodzież jest szczególnie ważną grupą docelową w działalności partnerskiej, umożliwiłmiśmy nawiązanie kontaktów między młodzieżowymi strażami pożarnymi po obu stronach. Obie strony zapraszają duże grupy swoich kolegów strażaków na swoje coroczne obozy letnie. Imprezy te cieszą się dużą popularnością, a pożegnania są – jak już wielokrotnie słyszałem – pełne łez. Bliskie kontakty nawiązały również strażę pożarną dorosłych. Współpraca ta obejmuje nie tylko wzajemne wizyty, lecz także wymianę doświadczeń oraz udział w szkoleniach.

Powiatowe koło Niemieckiego Czerwonego Krzyża (DRK) nawiązało kontakty z Piszem i regularnie przeprowadza na przykład kursy z pierwszej pomocy w szkołach, jednostkach policji i straży pożarnej w Pizsu. Kursy te wywołują duże zainteresowanie. Powiat i Lions-Club Flensburg wspierają regularnie stację pomocy społecznej prowadzoną tam przez Joannitów, która udziela pomocy osobom chorym niezależnie od ich narodowości. Towarzyszymy także w realizacji indywidualnych projektów, które wspieramy. Dzięki naszej obecności w Fundacji polsko-niemieckiej udało nam się osiągnąć postęp

gleiten. So konnten wir durch unser Vorstelligwerden bei der deutsch-polnischen Stiftung die Finanzierung für den Neubau einer Schule mit angeschlossenem Schulheim in Johannesburg voranbringen.

Aber auch Vereine und Privatpersonen fühlen sich durch unsere Partnerschaft zunehmend veranlaßt und angeregt, Reisen nach Masuren und insbesondere in unseren Partnerkreis zu unternehmen und tragen so nicht nur zur Belebung des Tourismus und damit der Wirtschaft in der dortigen Region bei, sondern lernen auch Menschen kennen und fördern den Austausch. Es gibt inzwischen viele Verbindungen, von denen wir gar nichts wissen und das ist gut so.

Selbstverständlich unterhalten wir auch Beziehungen zur dort noch vorhandenen deutschen Minderheit. Erstens, weil wir das unseren Landsleuten, die dort viele Jahre unter schwersten Bedingungen ausharren mußten, schuldig sind, zweitens aber auch, weil sie unserer Hilfe bedürfen. Wir betrachten es als unsere Aufgabe, ihnen zu helfen, ihren Weg in die kulturelle Selbstbestimmung zu gehen, und wir tun das mit laufender finanzieller Unterstützung. Nur, und das betone ich immer wieder, wer nachhaltig etwas für die Minderheit tun will, der kann dies nur im Zusammenwirken mit der Mehrheitsbevölkerung tun, niemals gegen sie. Minderheitenrechte zu erkämpfen und auszubauen ist nie ohne ein gutes Einvernehmen und friedliches Miteinander mit der Mehrheitsbevölkerung möglich. Das wissen wir zu gut aus unserem Grenzland zu Dänemark. Deshalb werden wir die Zukunft nur gewinnen, wenn unsere gemeinsame Arbeit auf Vertrauen zu den Polen und auf Völkerverständigung aufbaut.

Inzwischen ist es auch gelungen, die Partnerschaft auf alle Gemeinden im Kreis Pisz auszuweiten. Durch Vermittlung des Kreises haben sie Partnergemeinden bei uns gefunden, so daß der ganze Kreis Pisz abgedeckt ist. Dabei geht es mir darum, die Beziehungen auf eine mög-

w in finansowaniu budowy nowej szkoły wraz z internatem w Piszu.

Dzięki naszemu partnerstwu coraz więcej stowarzyszeń i osób indywidualnych znajduje powody do wybrania się w podróż na Mazury, a szczególnie do naszego powiatu partnerskiego. Tym samym przyczyniają się one nie tylko do ożywienia turystyki i tym samym gospodarki w tamtejszym regionie, lecz poznają także ludzi i promują wymianę. Obecnie istnieje wiele powiązań, o których nawet niczego nie wiemy i bardzo dobrze, że tak się właśnie dzieje.

Oczywiście mamy też kontakty z mieszkającą tam jeszcze mniejszością niemiecką. Po pierwsze dlatego, iż jesteśmy to winni naszym ziomkom, którzy musieli tam wytrwać przez wiele lat w najtrudniejszych warunkach, a po drugie także dlatego, że oni naszej pomocy potrzebują. Uważamy, że naszym zadaniem jest udzielanie im pomocy w drodze do kulturowego samostanowienia. Udzielamy im bieżącego finansowego wsparcia. Jednak zawsze będę to podkreślał, że kto w trwały sposób chce angażować się na rzecz jakiejś mniejszości, ten musi to czynić tylko we współdziałaniu z ludnością będącą w większości, a nigdy wbrew niej. Wywalczenie praw mniejszości i ich rozbudowa nigdy nie są możliwe bez zgody i pokojowej koegzystencji z ludnością będącą w większości. Wiemy to aż za dobrze dzięki naszym doświadczeniom na terenach graniczących z Danią. Dlatego też będziemy mieli sukcesy w przyszłości tylko wówczas, jeśli naszą wspólną pracę oprzemy o zaufanie do Polaków i o porozumienie między narodami.

W międzyczasie udało się nam też rozszerzyć partnerstwo na wszystkie gminy w powiecie piskim. Dzięki pośrednictwu powiatu znalazły one gminy partnerskie, tak że współpracą objęty jest już cały powiat. Chodzi mi o to, by stosunki te oprzeć o możliwie szerokie podstawy. Działania partnerskie to proces ciągły i trwały. Tu i ówdzie można zaobserwować, że początkowy entuzjazm po pewnym czasie opada i że praca koszt-

lichst breite Basis zu stellen. Partnerschaftsarbeit ist ein ständiger und langandauernder Prozeß. Man kann immer wieder beobachten, daß der anfängliche Elan nach einer gewissen Zeit zum Erliegen kommt und die Arbeit zu Formalitäten erstarrt. Dem muß entgegengewirkt werden. Aus diesem Grund bedarf es immer neuer Impulse, neuer Ideen und auch anderer Personen, die sie tragen und umsetzen. Wir bemühen uns sehr darum und stoßen auch auf positive Reaktionen. Wir sind aber auch dankbar für Anregungen aus der Bevölkerung, aus den Vereinen, aus der Wirtschaft und von Institutionen. Wenn auch die finanziellen Mittel des Kreises knapp sind, so hat es doch immer einen Konsens unter den politischen Kräften gegeben, daß für diese Aufgabe gute Aktivitäten gefördert werden sollen. Ich hoffe, daß das auch weiter so sein kann.

Auch andere Kreise in Schleswig-Holstein unterhalten Patenschaften zu Heimatkreisgemeinschaften und Partnerschaften zu den heutigen Gebietskörperschaften in den ehemaligen deutschen Ostgebieten.

Aktivität

Schleswig-Holsteinischer Landkreistag

Nachdem ich die Ehre hatte, im Jahre 2003 den Vorsitz des Schleswig-Holsteinischen Landkreistages zu übernehmen, habe ich mich bemüht, auch Kontakt zur Vereinigung der Kreise in der Wojwodschaft Ermland-Masuren zu bekommen. Die Wojwodschaft besteht aus 19 Landkreisen und 2 kreisfreien Städten, die im wesentlichen in ihren Grenzen den ehemaligen ostpreußischen Kreisen entsprechen. Eine solche Vereinigung wie bei uns, mit Gremien und Geschäftsstelle gibt es dort jedoch nicht. Aber es gibt einen Konvent der Landräte unter dem Vorsitz des Allensteiner Landrates. Anfang 2005 konnte der Kontakt hergestellt werden und im Mai konnten wir mit einer größeren Delegation bestehend aus Kreispräsidenten, Landräten und Vorstandsmitgliedern eine Reise nach Masuren antreten. Am

nieje w formalnościach. Zjawiskom takim należy przeciwdziałać. Dlatego też potrzeba ciągle nowych impulsów, nowych pomysłów i także włączenia nowych osób, które je uosabiają i realizują. Takie podejście do partnerstwa jest przedmiotem naszej głębokiej troski i spotyka się z pozytywnymi reakcjami. Jesteśmy jednak także wdzięczni za inspiracje ze strony społeczeństwa, od stowarzyszeń, ze świata gospodarki oraz od instytucji. Nawet jeśli środki finansowe powiatu są ograniczone, to poszczególne siły polityczne zawsze dochodziły do konsensusu, że w celu realizowania takich zadań wspierać należy dobre pomysły. Mam nadzieję, że w tej sprawie nic się nie zmieni.

Także inne powiaty ze Szlezewiku-Holsztyna objęły patronatami wspólnoty powiatowe oraz mają partnerskie relacje z dzisiejszymi jednostkami samorządu terytorialnego na byłych niemieckich terenach wschodnich (patrz tabela).

Aktywności

Związku Powiatów Szlezewiku-Holsztyna

Kiedy w roku 2003 przypadła mi godność objęcia funkcji przewodniczącego Związku Powiatów (Landkreistag) w Szlezewiku-Holsztynie, starałem się nawiązać kontakty ze stowarzyszeniem powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Województwo warmińsko-mazurskie składa się z 19 powiatów i dwóch miast na prawach powiatów. Ich granice pokrywają się zasadniczo z granicami byłych powiatów wschodniopruskich. Takiego związku, jaki znamy u nas, z własnymi organami i biurem w Polsce jednak nie ma. Powołano jednak konwent starostów, na czele którego stoi starosta olsztyński. Odpowiednie kontakty udało się nam nawiązać na początku 2005 i w maju tego samego roku w ramach dużej delegacji składającej się z przewodniczącego, starostów i członków zarządu mogliśmy udać się w podróż na Mazury. W dniu 5 maja zorganizowano całonocną konferencję z udziałem tamtejszych starostów, podczas której omawiano takie

5. Mai fand eine ganztägige Konferenz mit den dortigen Landräten statt, in der wir Themen der Selbstverwaltung, der EU und der Zusammenarbeit behandelt haben.

Besondere Bedeutung erhielt die Veranstaltung dadurch, daß der Marschall der Wojwodschaft – teilweise vergleichbar mit dem Ministerpräsidenten bei uns – daran teilnahm. Er machte deutlich, daß er die Zusammenarbeit und die Realisierung gemeinsamer Pläne und Vorhaben mit ausländischen Partnern für sehr bedeutungsvoll hält. Auch die Presse und der Rundfunk haben die Konferenz aufmerksam verfolgt und ausführlich darüber berichtet. Von einigen Landräten dort wurde der Wunsch geäußert, Partnerschaften mit schleswig-holsteinischen Kreisen einzugehen. Leider ist daraus noch nichts entstanden, ich hoffe aber, daß das dennoch gelingen kann. Zu einer Gegeneinladung ist es bis jetzt noch nicht gekommen. Wir waren hier zu sehr mit anderen Dingen beschäftigt. Ob es gelingt, noch vor der Kommunalwahl im kommenden Mai eine Folgeveranstaltung bei uns zu organisieren, möchte ich gegenwärtig noch offen lassen. Ich möchte aber mit Herrn Landrat Sierzputowski darüber sprechen.

Schlußbetrachtung

Ich finde, wir sind große Schritte vorangekommen, im europäischen Geist das Verständnis füreinander zu wecken und den freundschaftlichen Umgang miteinander zu fördern. Davon profitieren alle, Deutsche und Polen, Heimatvertriebene und in der Heimat gebliebene Deutsche. Seitdem Polen Mitglied der Europäischen Union ist, sind die Chancen, die Partnerschaften mit noch mehr Leben zu füllen, deutlich gestiegen. Wir müssen die finanziellen Möglichkeiten, die sich daraus ergeben, noch besser nutzen. Es gibt viele Programme, die wir für diese Arbeit erschließen müssen. Die möglichen Felder der Zusammenarbeit sind gegenwärtig bei weitem noch nicht ausgeschöpft. Insbesondere auf wirt-

tematy jak samorząd terytorialny, Unia Europejska i współpraca.

Szczególnego znaczenia impreza nabrała dzięki uczestnictwu w niej Marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. Funkcję Marszałka w Polsce można porównać z funkcją premiera kraju związkowego w Republice Federalnej Niemiec. Marszałek podkreślił, że uważa współpracę i realizację wspólnych planów i zamierzeń z zagranicznymi partnerami za bardzo istotne. Obrady konferencji z uwagą śledziły prasa i radio, które obszernie informowały o jej przebiegu. Podczas konferencji niektórzy polscy starostowie dali wyraz swoim życzeniom nawiązania stosunków partnerskich z powiatami położonymi w Szlezwiku – Holsztynie. Niestety na razie nic z tego jeszcze nie wyszło, mam jednak nadzieję, że jeszcze tak się stanie. Do rewizyty ciągle jeszcze nie doszło. Zbyt bardzo zajęci byliśmy w Niemczech innymi sprawami. Na obecnym etapie chciałbym jeszcze pozostawić bez odpowiedzi pytanie, czy uda się nam zorganizować u nas imprezę będącą kontynuacją spotkania w Olsztynie jeszcze przed wyborami samorządowymi zaplanowanymi na maj następnego roku. Chciałbym jednak na ten temat porozmawiać z Panem starostą Sierzputowskim.

Uwagi końcowe

Moim zdaniem udało się nam osiągnąć poważny postęp w budzeniu wzajemnego zrozumienia w duchu europejskim oraz we wspieraniu przyjaznego obcowania ze sobą. Korzystają z tego wszyscy, Polacy i Niemcy, wypędzeni i Niemcy, którzy pozostali w swojej małej ojczyźnie. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej poważnie wzrosły szanse na jeszcze silniejsze wypełnienie partnerstw życiem. Musimy jeszcze lepiej wykorzystać finansowe możliwości, które z tego faktu wynikają. Istnieje wiele programów, które musimy wykorzystać dla prowadzenia naszej działalności. Ciągle jeszcze nie wykorzystano w pełni możliwych obszarów współpracy. Szcze-

schaftlichen Gebieten gilt es auszuloten, welche Vorteile Firmenbeziehungen haben können, wie man auf dem touristischen Sektor noch besser zusammenarbeiten kann und ob der Austausch von Berufspraktikanten nicht für beide Seiten den Horizont erweitert. Rechtliche Hemmnisse gerade in diesem Bereich müssen beseitigt werden.

Ich habe außerdem für mich ganz persönlich festgestellt, daß diese Partnerschaftsarbeit ein großer Gewinn für alle daran beteiligten Aktiven, darüber hinaus aber auch für alle Menschen der jeweiligen Völker ist. Sie trägt dazu bei, daß der Annäherungsprozeß gewaltig beschleunigt wurde. Dabei wird von beiden Seiten begangenes Unrecht nicht mehr unter den Teppich gekehrt. Man kann und man darf offen aussprechen, was einen bewegt, was in der Vergangenheit passiert ist; die Wahrheit wird nicht mehr unterdrückt. Das ist ein großer Fortschritt und erweckt Hoffnung auf gegenseitiges Verständnis, auf gegenseitige Achtung und Toleranz. Nach Jahrhunderten der Entfremdung und des Gegen-einanders muß es zu einer Annäherung und zu einem Miteinander kommen. Ich glaube deshalb, daß kommunale Partnerschaften dazu einen bescheidenen, aber wirkungsvollen Beitrag leisten können. Sie sind damit nicht nur ein Teil der deutsch-polnischen Kooperation im Rahmen der EU-Erweiterung. Sie sind vielmehr ein wichtiger Bestandteil und eine große Hilfe bei der Aussöhnung der beiden Völker und damit für einen dauerhaften Frieden.

gólnie w obszarze gospodarki należy starannie przeanalizować, jakie korzyści mogą przynieść relacje między firmami po obu stronach granicy, jak jeszcze lepiej można ułożyć współpracę w sektorze turystyki i czy wymiana praktykantów w różnych zawodach może poszerzyć horyzonty dla obu stron. Trzeba usunąć przeszkody prawne zwłaszcza w tym zakresie.

Ponadto doszedłem do osobistego przekonania, że taka aktywność partnerska oznacza ogromny zysk dla wszystkich aktywnych i zaangażowanych w nią osób, ale także dla wszystkich obywateli poszczególnych narodów. Przyczynia się ona do ogromnego przyspieszenia procesu zbliżenia. Żadna ze stron nie zamiata już popełnionego bezprawia pod dywan. Można i wolno otwarcie mówić o tym, co nas porusza, co miało miejsce w przeszłości, a prawdy nikt już nie ukrywa. To ogromny postęp, który budzi nadzieję na wzajemne zrozumienie, na wzajemny szacunek i tolerancję. Po stuleciach wyobcowania i przeciwności musi dojść do zbliżenia i do współzycia. Dlatego też uważam, że partnerstwa komunalne mogą wnieść swój skromny, ale skuteczny wkład. Tym samym stanowią one nie tylko element współpracy polsko-niemieckiej w ramach rozszerzenia Unii Europejskiej. Stanowią one raczej istotny element składowy oraz ogromną pomoc w dziele porozumienia obu narodów i tym samym w dziele budowania trwałego pokoju.

Dr. Reinhold Kassing

Erster Kreisrat des Landkreises Osnabrück

Gelebte kommunalpolitische Partnerschaft

Ich begrüße Sie sehr herzlich im Namen auch des Landkreises Osnabrück und darf Ihnen insbesondere die ganz herzlichen Grüße unseres Landrates Manfred Hugo übermitteln, der heute leider nicht persönlich vor Ihnen stehen kann.

Ich glaube, ich stehe heute Nachmittag nicht ohne Grund vor Ihnen. Denn der Landkreis Osnabrück kann auf eine 10 jährige Tradition in der Partnerschaftsarbeit mit dem Landkreis Olsztyn, im schönen Ermland/Masuren gelegen, zurück blicken. 1997 nahmen wir die ersten Kontakte zu Gemeinden im Ermland auf. Ein Jahr später erfolgte die offizielle Partnerschaftsdeklaration mit dem ermländischen Gemeindeverband. Nach der kommunalen Neuordnung erfolgte dann wiederum ein Jahr später die offizielle Deklaration der freundschaftlichen Beziehungen zwischen dem Landkreis Osnabrück und dem Landkreis Olsztyn.

Von Anfang an dabei und – wenn ich es einmal so sagen darf – einer der Hauptdrahtzieher war Herr Leo Michalski vom Heimatkreis Allenstein. Ich möchte Ihnen an dieser Stelle noch einmal sehr herzlich mein persönliches Dankeschön aussprechen. Sie haben immer Kommunikationsschwierigkeiten aus dem Weg geräumt.

Ein ganz herzliches Dankeschön gilt auch Landrat Adam Sierzputowski. Herr Sierzputowski hat die entscheidenden Stellschrauben für die heutige, erfolgreiche Partnerschaftsarbeit zwischen den Bürgerinnen und Bürgern, den Unternehmen und auch den Kommunen unserer beiden Landkreise gedreht. Dabei kam es entscheidend darauf an, ein Netzwerk aufzubauen. Und zwar ist dieses nicht nur ein Netz-

dr Reinhold Kassing

Zastępca starosty powiatu Osnabrück

Partnerstwo samorządowe w praktyce

Witam Państwa bardzo serdecznie również w imieniu powiatu Osnabrück i pragnę Państwu przekazać w szczególności serdeczne pozdrowienia naszego starosty, Manfreda Hugo, który dzisiaj niestety nie może spotkać się z Państwem osobiście.

Jestem przekonany, że moje z Państwem spotkanie jest dzisiejszego popołudnia jak najbardziej uzasadnione, gdyż powiat Osnabrück ma za sobą 10-letnią tradycję w aktywnościach partnerskich z powiatem olsztyńskim położonym na przepięknym obszarze Warmii i Mazur. Pierwsze kontakty z gminami warmińskimi nawiązaliśmy w roku 1997. Rok później doszło do zawarcia oficjalnej deklaracji o partnerstwie z warmińskim związkiem gmin. Po wprowadzeniu w Polsce reformy administracyjnej w następnym roku nastąpiło podpisanie oficjalnej deklaracji przyjacielskich stosunków między powiatem Osnabrück a powiatem olsztyńskim.

Od samego początku w kontaktach tych uczestniczył Pan Leo Michalski ze wspólnoty powiatowej Allenstein/Olsztyn, który był – proszę pozwolić mi na użycie te sformułowania – głównym zakulisowym sprawcą nawiązania naszych kontaktów. Chciałbym Panu w tym miejscu wyrazić raz jeszcze słowa osobistego podziękowania. To dzięki Panu udawało się nam zawsze usuwać trudności komunikacyjne.

Bardzo serdeczne słowa podziękowania należą się także staroście Adamowi Sierzputowskiemu. Pan Sierzputowski pociągał za decydujące postonki, które umożliwiły dzisiejsze, skuteczne działania partnerskie pomiędzy obywatelami, przedsiębiorstwami oraz gminami naszych obu powiatów. O sukcesie tego partnerstwa zadecy-

werk für Hilfestellungen, es ist vielmehr ein Netzwerk des gegenseitigen Austausches.

Ich bin der festen Überzeugung, dass sich die Arbeit unserer beiden Landkreise in den vergangenen zehn Jahren gegenseitig sehr befruchtet hat. Es ist immer wieder schön zu hören, dass z. B. Schüleraustausche von Schülern und Lehrern selber organisiert und auch angeregt werden. Genau das war das Ziel, was wir damals mit der Partnerschaftsdeklaration verfolgten. Denn es kann nicht sein, dass Partnerschaft immer von kommunaler, öffentlicher Hand angeschoben wird. Partnerschaft lebt von dem Engagement aller Bürgerinnen und Bürger. Nur wenn sie das verinnerlichen, kann man gemeinsam etwas bewegen.

Eine Partnerschaft, ich möchte viel lieber sagen eine Freundschaft, kann nur auf Basis gegenseitigen Vertrauens aufgebaut werden. Und genau diese Vertrauenskultur bestand von Anfang an auf beiden Seiten. Sowohl beim Landkreis Olsztyn als auch beim Landkreis Osnabrück. Im Landkreis Osnabrück mündete dieses persönliche Vertrauen gegenüber unseren polnischen Freunden dann auch in einem wesentlichen Moment für die Partnerschaftsarbeit: Die politische Einigkeit!

Natürlich kostet Partnerschaftsarbeit auch immer Geld. Es müssen Haushaltsansätze gebildet und Buchungskonten eingerichtet werden. Im Landkreis Osnabrück war es aber nie eine Frage, dass wir das Geld für den Ausbau unserer Partnerschaft mit dem Landkreis Olsztyn zur Verfügung stellen. Alle politischen Parteien waren und sind sich hier einig. Ich erwähne das nicht ganz ohne Grund. Denn auch der Landkreis Osnabrück befindet sich seit dem Jahre 2003 in einem finanziellen Engpass. Der Rückgang der Konjunktur hat auch vor uns nicht halt gemacht. Trotz dieses finanziellen Korsetts, trotz der zuweilen sehr angespannten Haushaltssituation, stand die Partnerschaftsarbeit

dawoła tworzenie odpowiednich sieci obejmujących nie tylko udzielanie pomocy, ale przede wszystkim wzajemną wymianę.

Jestem głęboko przekonany, że w minionych dziesięciu latach nasze oba powiaty bardzo owocnie inspirowały się nawzajem w swoich działaniach. Wielką radość sprawiają informacje o tym, że np. organizację wymiany uczniów inspirowują sami uczniowie i nauczyciele, którzy następnie je organizują. I takie właśnie cele wyznaczyliśmy sobie swego czasu podpisując deklarację o partnerstwie. Inicjatywa do podejmowania działań partnerskich nie może zawsze wychodzić od władz samorządowych. O sile partnerstwa decyduje zaangażowanie wszystkich obywateli. Wspólnie osiągnąć można wiele tylko wówczas, gdy obywatele w takie działania się włączą.

Partnerstwo, chociaż wolałbym raczej powiedzieć przyjaźń, zawrzeć można tylko na podstawie wzajemnego zaufania. I właśnie taką kulturą zaufania cechowało się od samego początku podejście obu stron, zarówno po stronie powiatu olsztyńskiego jak i po stronie powiatu Osnabrück. W decydującym momencie to osobiste zaufanie wobec naszych polskich przyjaciół znalazło swój wyraz w powiecie Osnabrück w decyzji o podjęciu działań partnerskich. Udało się osiągnąć polityczną jedność!

Prowadzenie aktywności partnerskich wymaga oczywiście zawsze zaangażowania finansowego. Trzeba w tym celu uchwalić odpowiednie linie budżetowe i uruchomić odpowiednie konta księgowo. W powiecie Osnabrück nikt jednak nigdy nie kwestionował przeznaczenia środków finansowych na rzecz rozbudowy naszego partnerstwa z powiatem olsztyńskim. Konsens dla takich decyzji obowiązywał i obowiązuje nadal między wszystkimi partiami politycznymi. Podnoszę ten temat nie bez kozery, gdyż także

mit dem Landkreis Olsztyn auf unserer Prioritätenliste immer ganz oben.

Ich bin ein Mann der Praxis und deshalb möchte ich Ihnen gerne auch jetzt einmal konkret vorstellen, wie wir unsere Partnerschaft, unsere Freundschaft leben.

Im Bereich „Politik und Verwaltung“ kommt es jährlich immer wieder zu mehreren Begegnungen. Ein besonderer Höhepunkt ist hier sicherlich die alljährliche Bürgerfahrt. Sie wird immer stark nachgefragt und ist mit 60 Teilnehmern immer ausgebucht. Aus diesen Bürgerfahrten haben sich auch kleinere, fachbezogene Arbeitskreise entwickelt, an denen jährlich rund 130 Personen mitwirken. Auch auf die Kommunalverwaltungen haben wir die Austauschbeziehungen ausgedehnt. So sind wir 2005 erstmalig mit fast allen Führungskräften des Landkreises Osnabrück zu Besuch beim Landkreis Olsztyn gewesen. Ich freue mich schon auf den Gegenbesuch, der hoffentlich bald stattfinden wird. Der Austausch auf Arbeitsebene war aus unserem Blickwinkel sehr Gewinn bringend. Und dies nicht nur aus touristischer Sicht, denn Ermland/Masuren hat mit seinen Wasserrevieren und alten Kulturen sehr viel zu bieten, sondern auch bezogen auf die ganz praktische Arbeit. Ich möchte hier nur beispielhaft die Feuerwehr und den Katastrophenschutz oder auch die Straßenunterhaltung anführen.

Bleiben wir einmal bei dem Beispiel Straßen. Der Leiter unseres Fachdienstes Straßen sprach mich nach dem Besuch im Landkreis Olsztyn, nachdem er sich die Beschaffenheit der Straßen und Fahrzeuge für die Straßenunterhaltung angesehen hatte, gezielt auf unsere Standards an. Und das meine ich jetzt ausdrücklich im positiven Sinne – denn der Besuch hat meinem Fachdienstleiter tatsächlich die Augen geöffnet, dass wir im Landkreis

powiat Osnabrück znajduje się od roku w trudnej sytuacji finansowej. Spadek konjunktury dotknął także nas. Mimo ciasnego gorsetu finansowego, mimo bardzo napiętej sytuacji budżetowej nasze aktywności partnerskie z powiatem olsztyńskim znajdowały się zawsze na samym szczycie naszej listy priorytetów.

Jestem praktykiem i dlatego chciałbym Państwu na konkretnych przykładach zaprezentować codzienność naszego partnerstwa, naszej przyjaźni.

W dziedzinie „polityki i administracji“ corocznie ma miejsce wiele spotkań. Szczególnie ważnym wydarzeniem jest z pewnością coroczny wyjazd obywatelski, który cieszy się zawsze dużym zainteresowaniem. Bierze w nim udział 60 uczestników i ani jedno miejsce nie pozostaje nigdy wolne. W oparciu o te wyjazdy obywatelskie powstały także mniejsze zespoły robocze zajmujące się różnymi tematami, w prace których corocznie angażuje się prawie 130 osób. Wymianą objęliśmy także administrację komunalną. I tak w roku 2005 po raz pierwszy w gronie prawie wszystkich decydentów powiatu Osnabrück złożyliśmy wizytę w powiecie olsztyńskim. Bardzo cieszę się na rewizytę, do której – mam nadzieję – dojdzie wkrótce. Z naszej perspektywy taka wymiana na płaszczyźnie roboczej bardzo wiele wnosi, i to nie tylko na płaszczyźnie turystycznej, gdyż Warmia i Mazury mają wiele do zaoferowania dzięki zasobom wodnym i starej kulturze, ale także w odniesieniu do zupełnie praktycznych działań. Przykładowo chciałbym wymienić straże pożarne, służby ratownicze jak i przedsiębiorstwa utrzymania dróg.

Zostańmy może przy przykładzie dróg. Kierownik naszych służb utrzymania dróg zwrócił się do mnie po swojej wizycie w powiecie olsztyńskim w sprawie naszych standardów po tym, jak miał okazję zapoznać się tam ze stanem dróg i pojazdów utrzymania dróg. I to było doprawdy bardzo pozytywne doświadczenie, ponieważ

Osnabrück auf einem sehr, sehr hohen Niveau klagen. Sobald eine Straße kleine Risse zeigt, setzen wir ein aufwendiges und vor allen Dingen auch kostspieliges Reparaturverfahren in Gang. Ich erwähnte vorhin schon, dass auch der Landkreis Osnabrück in den letzten Jahren finanzielle Engpässe hinnehmen musste. Und so kam der Besuch – man kann es nicht anders formulieren – gerade zum richtigen Zeitpunkt.

Nun ist es aber so, dass sich nicht nur die Landkreise austauschen und ihre Freundschaft pflegen, sondern die guten Beziehungen wurden auch von unseren kreisangehörigen Gemeinden aufgenommen. Die Partnerschaftsarbeit zieht sich sozusagen wie ein roter Faden durch die Landkreise. Nachdem auch mittlerweile zehn Gemeinden einen Partnerschaftsvertrag unterzeichnet haben, sind auch Vereine und Verbände auf dieses Netzwerk aufmerksam geworden. Mittlerweile treffen sich Jugendgruppen, Musikkapellen, Sportvereine, um nur wenige aufzuzählen, aus ihrem ganz eigenen Engagement und ihrer eigenen Initiative heraus. Am weitesten mit den freundschaftlichen Beziehungen sind übrigens die Landfrauen, die mittlerweile sogar einen Partnerschaftsvertrag geschlossen haben.

Besonders hervorheben möchte ich auch die guten Verbindungen der Polizeibehörden aus beiden Landkreisen wie auch die Zusammenarbeit der Krankenhäuser und Altenheime. Der Caritasverband des Bistums Osnabrück hat Kontakte zur katholischen Kirche in Ermland/Masuren aufgenommen. Auch hier sind verschiedene Projekte in Planung, die sich schwerpunktmäßig auf die Bereiche Sucht und Senioren beziehen werden.

Auch der Landesverband Bremen/Niedersachsen des Deutschen Jugendherbergswerks hat in Zusammenarbeit mit dem Landkreis Osna-

wiza ta w rzeczy samej otworzyła oczy naszemu szefowi wydziału na to, że w powiecie Osnabrück narzekamy na bardzo, bardzo wysokim poziomie. Jak tylko na jakiejś ulicy pojawi się jakieś pęknięcie, uruchamiamy wielostopniową i przede wszystkim bardzo kosztowną procedurę naprawy. Wcześniej wspominałem już o tym, że powiat Osnabrück borykał się w ostatnich latach z finansowymi wąskimi gardłami. Tak więc wizyta ta odbyła się we właściwym czasie; trudno w tej sytuacji o inny wniosek.

Obecnie sytuacja wygląda tak, że wymianę prowadzą nie tylko powiaty, które pielęgnują swoje przyjaźnie, ale te dobre relacje przeniosły się na poziom gmin wchodzących w skład powiatów. Aktywności partnerskie są elementem łączącym powiaty. Po podpisaniu umów partnerskich przez już dziesięć gmin, uwagę na sieć zwróciły także stowarzyszenia i związki. Z własnej inicjatywy dochodzi tymczasem do spotkań grup młodzieżowych, zespołów muzycznych, stowarzyszeń sportowych, by wymienić tylko niektóre grupy. W pielęgnowaniu przyjaznych stosunków najlepsze są zresztą kobiety wiejskie, które tymczasem zawarły nawet umowę partnerską.

Szczególnie podkreślić chciałbym również dobre stosunki władz policyjnych z obu powiatów jak również współpracę szpitali i domów opieki społecznej. Stowarzyszenie Caritas biskupstwa Osnabrück nawiązało kontakty z kościołem katolickim na Warmii i Mazurach. W planach jest realizacja przeróżnych projektów koncentrujących się na takich dziedzinach jak pomoc osobom uzależnionym oraz osobom w podeszłym wieku.

Pierwsze konkretne przemyślenia dotyczące budowy schroniska młodzieżowego w Olsztynie podjęły także stowarzyszenie krajowe Brema / Dolna Saksonia Niemieckiego Stowarzyszenia Schronisk Młodzieżowych we współpracy z

brück und dem Landkreis Olsztyn erste konkrete Überlegungen für den Bau einer Jugendherberge in Olsztyn angestellt. Und dann kommen wir auch gleich zu meinem Lieblingsthema: Der Jugendarbeit!

Seit 2004 bieten wir im Rahmen der offenen Jugendarbeit in den Sommerferien ein Jugendcamp an. Dieses Jugendcamp fand dieses Jahr im Landkreis Mecklenburg-Strelitz statt, ein Jahr zuvor im Landkreis Olsztyn und davor im Landkreis Osnabrück. Es erfreut sich einer wachsenden Beliebtheit. Beliebt ist dieses Projekt deshalb, weil wir mit den Jugendlichen nicht nur Spaß haben und touristisch tolle Sachen unternehmen, sondern wir arbeiten auch ganz gezielt mit den Jugendlichen. So gestalten wir z.B. Internetseiten oder schreiben eigene Presseberichte. An dem Jugendcamp nehmen alljährlich 120 Jugendliche teil. In diesem Jahr sind auf Initiative der Jugendlichen sogar zwei Folgeprojekte entstanden. Neben einem Radioworkshop, in dem gemeinsam Beiträge produziert und gesendet werden, wird es auch einen multimedialen Reiseführer von Jugendlichen für Jugendliche geben. Dabei geht es neben Kultur und Geschichte des jeweiligen Landkreises auch um europäische Themen.

Und wo wir gerade bei Europa sind: Ohne Lech Walesa mit seiner Solidarnosc gäbe es heute nicht die Deutsche Einheit. Wir haben diesem polnischen Landsmann vieles zu verdanken. Denn hätte Osteuropa mit der Grenzöffnung von Ungarn und der Solidarnosc von Lech Walesa die Beendigung des Kalten Krieges nicht befördert, es gäbe sie nicht, die Deutsche Einheit.

Ich bin der festen Überzeugung, dass auch die freundschaftlichen Beziehungen des Landkreises Olsztyn und des Landkreises Osnabrück auf diesen Vertrauensbeweis, auf diese Offen-

powiatem Osnabrück i powiatem olsztyńskim. I tym samym możemy przejść zaraz do mojego ulubionego tematu, czyli pracy z młodzieżą!

Od roku 2004 w ramach otwartej pracy z młodzieżą proponujemy podczas wakacji letnich udział w obozie młodzieżowym. Ten obóz młodzieżowy odbędzie się w tym roku w powiecie Mecklenburg-Strelitz, w minionym roku zorganizowano go w powiecie olsztyńskim, a dwa lata temu w powiecie Osnabrück. Projekt ten cieszy się rosnącą popularnością i to nie dlatego, że praca z młodzieżą sprawia nam dużo przyjemności i że w programie mamy wiele atrakcji turystycznych, lecz także dlatego, że razem z młodzieżą realizujemy bardzo konkretne przedsięwzięcia. I tak przykładowo projektujemy strony internetowe lub też piszemy nawet własne informacje dla prasy. W naszym obozie młodzieżowym bierze corocznie udział 120 młodych osób. Z inicjatywy młodzieży w tym roku powstały nawet dwa kolejne projekty. Obok warsztatów radiowych, podczas których produkowane są i nadawane wspólne audycje, młodzież opracuje także multimedialny przewodnik turystyczny przeznaczony dla młodzieży. Uczestnicy zajmują się nie tylko kulturą i historią danego powiatu, lecz także zagadnieniami europejskimi.

A ponieważ właśnie zajmujemy się Europą, to trzeba powiedzieć, że bez Lecha Wałęsy i ruchu Solidarności nie doszłoby do zjednoczenia obu państw niemieckich. Temu Polakowi mamy wiele do zawdzięczenia. Gdyby w Europie Wschodniej nie dążono do zakończenia zimnej wojny poprzez otwarcie granic z Węgrami i gdyby nie było Solidarności z Lechem Wałęsą, to do jedności niemieckiej by nie doszło.

Jestem głęboko przekonany, że również przyjazne stosunki między powiatem olsztyńskim a powiatem Osnabrück wynikają z tego dowodu zaufania, z otwartości państw wschodnioeuropejskich. Bowiem na bazie tych pozytywnych nastrojów mogliśmy w roku 1989 wraz z upad-

heit der osteuropäischen Staaten zurückzuführen sind. Denn auf Basis dieser positiven Grundstimmung haben wir 1989 mit dem Fall der Mauer die Geschichte unserer Freundschaft fortsetzen können.

Nun war die staatliche Vereinigung aber nicht so einfach wie seinerzeit der Beitritt des Saarlands zur Bundesrepublik. Denn nun war im Osten eine zweifache Transformation nötig: von der Diktatur zur Demokratie und von der zentralistischen Planwirtschaft zur sozialen Marktwirtschaft. Es gibt dafür keine Vorläufer, wohl aber sozusagen „Mitläufer“, nämlich alle anderen ehemals sozialistischen Länder Europas, unter anderem eben dem polnischen Staat.

Mein Dank gebührt daher allen, die uns seinerzeit mit Worten und Taten in dem Zusammenwachsen Deutschlands und damit letztendlich auch Europas unterstützt haben.

kiem muru berlińskiego kontynuować historię naszej przyjaźni.

Tym razem jednak zjednoczenie na płaszczyźnie państwowej nie było tak proste jak swego czasu przystąpienie Kraju Saary do Republiki Federalnej Niemiec. Bowiem na Wschodzie koniecznym było przeprowadzenie dwojakiej transformacji: od dyktatury do demokracji i od centralistycznej gospodarki planowej do społecznej gospodarki rynkowej. Nikt wcześniej przed takim zadaniem nie stawał, ale wyzwanie to podjęli także inni, a mianowicie wszystkie socjalistyczne państwa Europy, między innymi także państwo polskie.

Stąd też moje słowa podziękowania kieruję pod adresem wszystkich tych, którzy swego czasu wspierali nas słowem i czynem w jednoczeniu Niemiec i tym samym koniec końców także w jednoczeniu Europy.

Martin Bäumer

Mitglied des
Niedersächsischen Landtages

Europa bietet Partnerschaften Chancen und Perspektiven

Als der Landkreis Osnabrück vor 10 Jahren erste Kontakte zur Region Ermland-Masuren und zum heutigen Landkreis Olsztyn aufgenommen haben, maßgeblich begleitet von den Mitgliedern der Kreisgemeinschaft Allenstein-Land, wusste niemand von uns was uns erwartet. Die erste Partnerschaft wurde mit dem Verband ermländischer Gemeinden geschlossen. Nach der Gebietsreform 1999 haben wir diese Partnerschaft mit dem Landkreis Olsztyn/Allenstein fortgesetzt und neu beurkundet.

In den Folgejahren bis heute wurde diese Partnerschaft eine ganz besondere Geschichte des Erfolgs. In den vergangenen Jahren haben wir rund 10.000 Jugendlichen den Weg zu einer Begegnung mit ihren europäischen Nachbarn bereitet, fast 5.000 Erwachsene - ob nun als Kommunalpolitiker, Vertreter eines Vereines oder Verbandes, Vertreter der regionalen und lokalen Wirtschaft, von Landesbehörden oder einfach als interessierte Bürgerinnen und Bürger unserer Region und Landkreise - haben sich getroffen, Erfahrungen ausgetauscht, sich kennen gelernt und vielfach auch sich schätzen gelernt.

Eine Vielzahl von Projekten, von der lokalen bis zur europäischen Ebene, haben aus dieser Partnerschaft mehr gemacht als nur kurze Momente der Begegnung, flüchtige Augenblicke in den Alltag des anderen. Wissenstransfer und interkultureller Dialog, Verständnis für die Situation des jeweils anderen, Wissen über die Lebenswelten unserer Partner sind für uns nicht bloß Schlagworte gewesen, sondern inhalt-

Martin Bäumer

Członek dolnosaksońskiego
parlamentu krajowego

Europa stwarza partnerstwom szansę i perspektywę

Gdy przed 10 laty powiat Osnabrück nawiązywał pierwsze kontakty z regionem warmińskomazurskim oraz z dzisiejszym powiatem olsztyńskim (przy znaczącym udziale członków wspólnoty powiatowej Allenstein-Land), nikt z nas nie wiedział, co nas czeka. Pierwsze partnerstwo zawarto ze stowarzyszeniem gmin warmińskich. Po przeprowadzeniu w Polsce w roku 1999 reformy administracyjnej kontynuowaliśmy te działania partnerskie z powiatem olsztyńskim zawierając nową umowę.

Aż do dzień dzisiejszy kolejne lata tego partnerstwa to bardzo szczególna historia sukcesu. W minionych latach przygotowaliśmy dla prawie 10 tysięcy młodych ludzi drogę do spotkań z ich europejskimi sąsiadami. Prawie 5 tysięcy dorosłych – polityków komunalnych, przedstawicieli stowarzyszeń i związków, przedstawicieli regionalnej i lokalnej gospodarki, przedstawicieli władz krajowych lub po prostu zainteresowanych obywateli naszego regionu i naszych powiatów – miało okazję się ze sobą spotkać, wymienić doświadczenia, poznać się i być może nauczyć się nawzajem cenić.

Mnogość zrealizowanych projektów na płaszczyźnie lokalnej i europejskiej sprawiła, iż partnerstwo to znaczy o wiele więcej niż tylko krótkie chwile spotkań, ulotne momenty w dniu codziennym partnerów. Transfer wiedzy i dialog międzykulturowy, zrozumienie dla sytuacji drugiej strony, wiedza o stylu życia naszych partnerów to nie tylko hasła, lecz istotny co do treści element składowy naszych spotkań.

licher Bestandteil unserer Begegnungen. Wir alle wissen was an den Stammtischen hüben und drüben geredet wird, wir alle wissen aber auch: An den Stammtischen im Landkreis Osnabrück und im Landkreis Olsztyn/Allenstein wird heute vielfach anders geredet. Auch dies ist ein Erfolg unserer Partnerschaftsarbeit.

Mit Stolz können wir sagen, diese Partnerschaft ist bei den Bürgerinnen und Bürgern unserer Landkreise angekommen.

Dieses beweist auch die rege Teilnahme an der letzten Bürgerinnen-und Bürgerfahrt. 130 Teilnehmerinnen und Teilnehmer aus dem Landkreis Osnabrück waren ein sichtbarer Erfolg für unser Bemühen der letzten 10 Jahre.

Die Entwicklung der Regionen und die regionale Zusammenarbeit innerhalb der Europäischen Union ist ein Arbeitsschwerpunkt in den kommenden Jahren, den die europäische Kommission umsetzen möchte. Beschäftigung, sozialer Zusammenhalt und nachhaltige Entwicklung, Partizipation und Demokratie in Europa sind die Garanten für die friedliche Weiterentwicklung unseres Europas, eines Europas der Bürgerinnen

Wszyscy doskonale wiemy, co opowiada się przy piwie po jednej i po drugiej stronie granicy, ale wszyscy wiemy też, że przy piwie w powiecie Osnabrück i w powiecie olsztyńskim często mówi się zupełnie innym tonem. To również jeden z sukcesów naszego partnerstwa.

Z dumą możemy stwierdzić, że to partnerstwo dotarło już do obywateli naszych powiatów.

Dowodzi tego również żywy udział w ostatniej podróży dla naszych obywateli, w której udział wzięło 130 osób z powiatu Osnabrück będącej widocznym sukcesem podejmowanych przez nas w ostatnich dziesięciu latach wysiłków.

Rozwój regionów oraz współpraca regionalna w ramach Unii Europejskiej to główny kierunek prac w nadchodzących latach, jaki wyznaczyła sobie Komisja Europejska. Zatrudnienie, spójność społeczna i zrównoważony rozwój, partycypacja i demokracja w Europie stanowią gwarancje pokojowego rozwoju naszej Europy, Europy obywateli. W realizacji tych celów

und Bürger. Zur Umsetzung dieser Ziele ist besonders die Kommunalpolitik, die Politik vor Ort gefragt. Und besonders wichtig ist der Erfahrungsaustausch zwischen Kommunalpolitikern verschiedener Regionen. Das Sie dieses bereits seit Jahren in dieser Form so umsetzen, zeugt von Voraussicht und einem positiven Zukunftsdanken.

Kommunale Partnerschaften und der Erfahrungsaustausch, wie in Form dieses Kongresses, bieten die Möglichkeit einmal direkt auf die Auswirkungen von EU-Politiken in verschiedenen Regionen zu schauen, sich darüber auszutauschen und Möglichkeiten und Lösungen, Chancen und Zukunftsperspektiven für die eigene Region zu entdecken. Aus kommunalen Partnerschaften und Kongressen, wie diesem, müssen enge Netzwerke in ganz Europa entstehen. Und hierfür ist die aktive und voranschreitende Mitarbeit der Kommunalpolitik von immenser Wichtigkeit.

Die Entwicklung der lokalen Wirtschaft ist ein wichtiger Baustein für den sozialen Zusammenhalt in Europa. Hier kann partnerschaftliche Zusammenarbeit der positiven Entwicklung zur Seite stehen. Sei es bei der Entwicklung der Infrastruktur oder dem Ausbau wirtschaftlicher Schwerpunkte, wie z.B. Tourismus und Landwirtschaft, mit Unterstützung partnerschaftlicher Verbindungen kann dieses ein Stück einfacher werden. So ist z.B. für den geplanten Bau eines regionalen Flughafens in der Region Ermland-Masuren ein enger Kontakt zum Flughafen Münster/Osnabrück entstanden, der allen Beteiligten positive Aspekte bringt. Gerade die touristische Entwicklung einer Region ist von einer guten Verkehrsanbindung abhängig. Ein weiteres Großprojekt unserer partnerschaftlichen Zusammenarbeit wird die Entwicklung und Planung eines europäischen Jugendbildungszentrums in Ermland-Masuren sein.

ogromna rola przypada polityce komunalnej, polityce prowadzonej blisko obywateli. Szczególnie istotna jest wymiana doświadczeń między politykami samorządowymi z różnych regionów. Państwo realizują te działania w takiej właśnie formie już od lat, co świadczy o dalekowzroczności oraz pozytywnym nastawieniu do kształtowania przyszłości.

Partnerstwa komunalne i wymiana doświadczeń, jak na przykład na forum tego kongresu, stwarzają możliwość przyjrzenia się bezpośrednio oddziaływaniom polityk unijnych w różnych regionach, wymiany poglądów na ich temat oraz odkrycia możliwości i rozwiązań, szans i perspektyw na przyszłość dla własnego regionu. W oparciu o partnerstwa i kongresy takie jak ten powstać muszą gęste sieci współpracy w Europie. Niebywale znaczenie odgrywa aktywna i awangardowa współpraca polityków samorządowych.

Rozwój gospodarek lokalnych jest istotnym elementem spójności społecznej w Europie. Partnerska współpraca może wspierać pozytywny rozwój w regionie. Dzięki wsparciu partnerskich powiązań rozwój infrastruktury lub też wyznaczenie priorytetów ekonomicznych takich jak na przykład turystyka i rolnictwo mogą przebiegać prościej. I tak przykładowo w kontekście planowanej budowy regionalnego lotniska w regionie warmińsko-warmińskim nawiązano ściśle kontakty z lotniskiem Münster/Osnabrück, które wnoszą pozytywne aspekty dla wszystkich zainteresowanych stron. Szczególnie rozwój turystyczny jakiegokolwiek regionu uzależniony jest od dobrych połączeń komunikacyjnych. Kolejnym poważnym przedsięwzięciem naszej współpracy partnerskiej jest projekt i plan europejskiego centrum kształcenia młodzieży na Warmii i Mazurach. Nasza zjednoczona Europa otwiera przed nami i przede wszystkim przyszłymi pokoleniami szanse i możliwości, których minione

Unser gemeinsames Europa bietet uns und vor allen den folgenden Generationen Chancen und Möglichkeiten, die vorherige Generationen nicht hatten. Lassen Sie uns gemeinsam diese Chancen und Möglichkeiten nutzen, lassen Sie uns die Basis erhalten, die wir mit der bisherigen partnerschaftlichen Zusammenarbeit gelegt haben, lassen Sie uns optimistisch in die Zukunft schauen und gemeinsam ein bescheidenes Stück positiver europäischer Geschichte schreiben.

Wie Landrat Manfred Hugo bereits auf dem kommunalpolitischen Kongress in Köln sagte: Partnerschaftsarbeit lohnt sich!

pokolenia nie miały. Postarajmy się wspólnie wykorzystać te szanse i możliwości, postarajmy się zachować te podstawy, które położyliśmy dzięki dotychczasowej partnerskiej współpracy, postarajmy się spojrzeć optymistycznie w przyszłość i wspólnie napisać skromny rozdział pozytywnej europejskiej historii.

Bo jak powiedział starosta Manfred Hugo już na kongresie samorządowym w Kolonii: partnerstwo się opłaca!

Stefan Musiolik

Ministerium für Justiz, Arbeit und Europa des Landes Schleswig-Holstein

Perspektiven der deutsch-polnischen Kooperation des Landes Schleswig-Holstein

Die Festschrift für das Deutsch-Polnische Jahr 2004/2005 hat über die Entstehung der „Solidarnosc“, mit Lech Walesa an der Spitze, Treffliches formuliert: jenem Elektriker, der „auf so geschickte Weise einen Kurzschluss im kommunistischen System herbeiführte, dass er den Nobelpreis erhielt“.

Der renommierte deutsche Historiker Heinrich August Winkler kommt zu der Feststellung: „Ohne die Selbstbefreiung Polens gäbe es keine Wiedervereinigung Deutschlands.“ Ich füge hinzu: Ohne das mutige Handeln von Millionen Polen, die in der Solidarnosc vereint waren, hätte es die friedliche Revolution in Mittel- und Osteuropa, die Abschaffung des „Eisernen Vorhangs“ und den Fall der Berliner Mauer nicht gegeben. Gerade wir Deutschen sind Ihnen in Polen zu besonderem Dank verpflichtet!

Papst Johannes Paul II. hat einmal gesagt: Es sei Gottes Wille, der Deutschland und Polen zu Nachbarn gemacht hat. Es sei deshalb unsere gemeinsame Aufgabe und Verantwortung, gut miteinander zu leben.

Selbstkritisch müssen wir Deutschen festhalten, dass wir dieser Verantwortung insbesondere in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts überhaupt

Stefan Musiolik

Ministerstwo Sprawiedliwości, Pracy i Spraw Europejskich kraju związkowego Szleszwik-Holsztyn

Perspektywy współpracy polsko-niemieckiej kraju związkowego Szleszwik-Holsztyn

W księdze pamiątkowej wydanej z okazji Roku Polsko-Niemieckiego 2004/2005 znajdujemy jakże trafne stwierdzenie związane z powstaniem „Solidarności“, na czele której stanął Lech Wałęsa: temu elektrykowi, który „tak skutecznie wywołał spięcie w systemie komunistycznym, że za swoją działalność otrzymał Nagrodę Nobla“.

Renomowany niemiecki historyk Heinrich August Winkler doszedł w swoich rozważaniach do przekonania, iż „bez samowyzwolenia Polski nie doszłoby do ponownego zjednoczenia obu państw niemieckich.“ Chciałbym tę tezę poszerzyć: bez odważnego zaangażowania milionów Polaków zjednoczonych wokół idei Solidarności nie doszłoby do wybuchu pokojowej rewolucji w Europie Środkowej i Wschodniej, nie doszłoby też do zerwania „żelaznej kurtyny“ oraz upadku muru berlińskiego. Szczególnie my, Niemcy jesteśmy Wam, Polakom zobowiązani do szczególnej wdzięczności!

Papież Jan Paweł II. powiedział swego czasu: Polacy i Niemcy stali się sąsiadami z woli Bożej. Dlatego też nasze wspólne zadanie polega na tym, byśmy z sobą dobrze współżyli – za to współżycie jesteśmy wspólnie odpowiedzialni.

My, Niemcy musimy samokrytycznie przyznać się do tego, iż tej odpowiedzialności zupełnie nie

nicht gerecht geworden sind. Umso wichtiger sind deshalb die deutsch-polnische Aussöhnung, Verständigung und Partnerschaft. Die vielfältigen deutsch-polnischen Institutionen und Projekte haben Wesentliches geleistet, um ein Netz der guten Beziehungen zwischen unseren Ländern und gerade auch den Menschen aufzubauen. Das ist das stabile Fundament der deutsch-polnischen Beziehungen, das auch den stärksten politischen Stürmen standhält.

Vor diesem Hintergrund ist die unermüdliche Vertrauensarbeit der Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaft (AKP) von unschätzbbarer Bedeutung und verdient allerhöchste Anerkennung. Herzlichen Dank für Ihr Engagement!

Im Jahr 1995, zum 50. Jahrestag des Endes des Zweiten Weltkrieges, hielt Władysław Bartoszewski eine eindrucksvolle Rede im Deutschen Bundestag. Er sagte: „Die Zusammenarbeit beider Staaten im geeinten Europa gehört heute zu den wichtigsten Zielen und Begründungen unserer bilateralen Beziehungen.“

Die europäische Wiedervereinigung seit 1989 ist für uns Deutschen und Polen gleichermaßen ein Wendepunkt in unserer Geschichte. Ohne europäische Einigung hätte es die deutsche Einigung nicht gegeben. Ohne europäische Einigung hätte Polen nicht den rasanten Aufschwung nehmen können, den es in den letzten eineinhalb Jahrzehnten erlebt hat. Gerade deshalb haben Deutsche und Polen nicht nur ein besonderes Interesse an der europäischen Einigung, sondern auch eine besondere Verantwortung. Schauen wir auf die EU-Ebene, können wir feststellen, dass die Regionen immer größere Bedeutung auf der operationellen Ebene erhalten. Je mehr Mitgliedstaaten die Europäische Union umfasst, desto notwendiger ist die Stärkung der Regionen als Korrektiv.

sprostałiśmy w szczególności w pierwszej połowie XX. wieku. Tym większego znaczenia nabierają w związku z tym polsko-niemieckie pojednanie, zrozumienie oraz partnerstwo. Do budowy sieci dobrych stosunków między naszymi krajami, a zwłaszcza między ludźmi, znaczący wkład wniosły różnorakie instytucje polsko-niemieckie i projekty transgraniczne. Stanowią one stabilny fundament stosunków polsko-niemieckich, fundament, który oprze się najsilniejszym zawirowaniom politycznym.

W tym kontekście nieocenionego znaczenia nabiera niestrudzona, zmierzająca do budowy wzajemnego zaufania praca Grupy Roboczej Partnerstwo Komunalne (Arbeitsgemeinschaft Kommunalpolitische Partnerschaft – AKP); praca ta zasługuje na najwyższe uznanie. Za to zaangażowanie chciałbym złożyć Państwu serdeczne słowa podziękowania!

W roku 1995, z okazji 50-tej rocznicy zakończenia II. Wojny światowej, na forum niemieckiego Parlamentu Federalnego (Bundestagu) Władysław Bartoszewski wygłosił pełne wyrazu przemówienie, podczas którego powiedział: „Współpraca obu państw w zjednoczonej Europie należy obecnie do najważniejszych celów naszych stosunków dwustronnych i je uzasadnia.“

Proces jednoczenia się Europy po roku 1989 oznacza dla nas, Niemców i Polaków w jednakowym stopniu zwrotny punkt naszej historii. Bez zjednoczenia Europy zjednoczenie obu państw niemieckich nie byłoby możliwe. Bez zjednoczenia Europy Polsce nie udało się osiągnąć szybkiego wzrostu gospodarczego, jakiego kraj ten doświadczył w minionych piętnastu latach. I z tego też względu Niemcy i Polacy są nie tylko szczególnie zainteresowani sukcesem zjednoczonej Europy, ale ponoszą za ten proces szczególną odpowiedzialność.

Przyglądając się zjawiskom zachodzącym na poziomie wspólnotowym możemy stwierdzić, iż na płaszczyźnie operacyjnej coraz większe znaczenie przypada regionom. Wraz z poszerza-

Die Europäische Union wird im globalen Wettbewerb nur bestehen, wenn die Regionen Kraft und Dynamik entfalten können, wenn regionale Besonderheiten und die Vielfalt der Kulturen Bestand haben. Eine EU ohne starke Regionen hat keine Zukunft. Regionen ohne regionale grenzüberschreitende Kooperation haben ebenfalls keine Zukunft. Das sind zwei Seiten einer Medaille.

Deshalb ist Schleswig-Holstein ein Motor der Ostseekooperation. Schleswig-Holsteins ehemaliger Europaminister Gerd Walter war Gründungsvorsitzender der Konferenz der Subregionen im Ostseeraum (BSSSC) von 1994 bis 1997. Pommern übernahm mit Sejmik-Präsident Brunon Synak den Vorsitz von 2000 bis 2004. Das gemeinsame Engagement der Partnerregionen Schleswig-Holstein und Pommern in der Konferenz der Subregionen gab und gibt wichtige Anstöße, um die Ostseekooperation voranzubringen.

Auch im parlamentarischen Bereich gibt es eine enge Kooperation zwischen Schleswig-Holstein und Pommern. Die Landtage von Schleswig-Holstein und Mecklenburg-Vorpommern sowie die Sejmiks von Pommern und Westpommern haben im April 2004 in Danzig das Parlamentsforum Südliche Ostsee gegründet. Die Kaliningrader Gebietsduma ist mittlerweile ebenfalls Mitglied. Der Regionalrat von Schonen ist assoziierter Partner. Besonders erfreulich: In Gdingen war im Mai zum ersten Mal die Wojewodschaft Ermland-Masuren als Beobachter im Parlamentsforum Südliche Ostsee vertreten. Namhafte Politiker in Schleswig-Holstein wünschen sich, dass aus dem Beobachter Ermland-Masuren alsbald ein Mitglied des Parlamentsforums werden möge!

Die polnischen Nordregionen und die norddeutschen Länder als gemeinsame treibende Kräfte der Ostseekooperation – das ist ein schönes Signal für die Zukunft.

niem się Unii Europejskiej o kolejne państwa członkowskie coraz bardziej koniecznym staje się wzmocnienie regionów stanowiących czynnik korygujący dla procesów centralnych.

Unia Europejska wyjdzie obronną ręką z globalnej konkurencji tylko wówczas, jeśli regiony będą mogły wyzwalać swoje siły i swoją dynamikę, jeśli zachowa regionalne specyficzne elementy i jeśli zachowa swoją różnorodność kulturową. Bez silnych regionów UE nie ma przyszłości. Bez regionalnej współpracy transgranicznej regiony również nie mają przyszłości. To dwie strony tego samego medalu.

Dlatego też Szleszwik-Holsztyn jest siłą napędową w ramach współpracy w basenie Morza Bałtyckiego. Ówczesny Minister ds. Europejskich w kraju związkowym Szleszwik-Holsztyn Gerd Walter został przewodniczącym-założycielem Konferencji Subregionów w Basenie Morza Bałtyckiego (BSSSC) w latach 1994 do 1997. W osobie Przewodniczącego Sejmiku Wojewódzkiego Brunona Synaka przewodnictwo w latach 2000 do 2004 objęło Pomorze. Wspólne zaangażowanie regionów partnerskich Szleszwik-Holsztyn i Pomorze na rzecz działań Konferencji Subregionów w istotny sposób przyczyniało się i przyczynia nadal do osiągania dalszych postępów w dziedzinie współpracy nadbałtyckiej.

Ścisła współpraca Szleszwiku-Holsztyna i Pomorza obejmuje również aktywności parlamentarne. Parlamenty Krajowe (Landtagi) Szleszwiku-Holsztyna i Meklemburgii-Pomorza Przedniego jak również Sejmiki Województwa Pomorskiego i Zachodniopomorskiego powołały do życia w Gdańsku w kwietniu 2004 roku Forum Parlamentarne Bałtyku Południowego. Członkiem tego Forum jest od jakiegoś czasu także Duma Okręgowa w Kaliningradzie. Status partnera stowarzyszonego posiada Rada Regionalna Schonen. Szczególnym powodem do radości jest fakt, że w maju w Gdyni po raz pierwszy w charakterze obserwatora reprezentowane było na Forum Parlamentarnym Bałtyku Południo-

Wer vor zwanzig Jahren prophezeit hätte, dass acht Ostsee-Länder Mitglied der Europäischen Union sein würden, wäre für verrückt erklärt worden. Mit der Erweiterung der EU im Jahre 2004 u.a. um die vier Ostsee-Länder Polen, Estland, Lettland und Litauen hat die Ostseekooperation neue Impulse erhalten. Wo vor 65 Jahren Krieg und Zerstörung herrschten, wo noch vor zwanzig Jahren verfeindete Blöcke aufeinander stießen, da haben wir heute die Chance, die Zukunftsregion Ostsee mitzugestalten.

Die Ostseeregion war in der Hansezeit über Jahrhunderte eine Zone besonders fruchtbarer Austauschbeziehungen. Sie gehörte zu den bedeutendsten Regionen Europas und der Welt. Und sie hat alle Chancen, dies wieder zu werden.

Nicht von ungefähr hat EU-Kommissionspräsident Barroso die Ostseeregion als „Leuchtturm“ für die Entwicklung der EU bezeichnet. Der Ostseeraum gehört zu den Wachstumsregionen Europas, die Prognosen zeigen weiter aufwärts. Ostseekooperation stärkt den Ostseeraum und seine Regionen im globalen Wettbewerb. Aber der Erfolg wird sich nicht automatisch einstellen. Wir müssen die ostseeweite Zusammenarbeit neu ausrichten und auf vorrangige strategische Handlungsfelder konzentrieren.

Das bedeutet: Mehr konkrete Projekte, weniger Debatten, mehr grenzüberschreitende Fachkooperation sowie weniger Reisediplomatie und bloße Netzwerkpflege.

Deshalb entwickelt Schleswig-Holstein sein Netz von Partnerschaften mit ausgewählten Regionen im Ostseeraum weiter.

Die polnische Wojewodschaft Pomorski/ Pommern, der südschwedische Verbund Sydsvenska, die dänische Nachbarregion Süddänemark, der Zusammenschluss der norwegischen

wego Województwo Warmińsko-Mazurskie. Pragnieniem znaczących polityków w Szlesziku-Holsztynie jest, by Warmia i Mazury przekształciły wkrótce status obserwatora w pełne członkostwo w Forum Parlamentarnym!

Regiony z północnej Polski i kraje związkowe położone na północy Republiki Federalnej w roli wspólnej siły napędowej w dziedzinie współpracy w basenie Morza Bałtyckiego – czyż to nie wspólny sygnał na przyszłość?

Gdyby ktoś przed dwudziestu laty przewidywał, że osiem krajów nadbałtyckich zostanie członkami Unii Europejskiej, uznany zostałby za szaleńca. Rozszerzenie UE w roku 2004 o m.in. cztery kraje nadbałtyckie: Polskę, Estonię, Łotwę i Litwę nadało współpracy w basenie Morza Bałtyckiego nowe impulsy. Na obszarach, na których przed 65 laty toczono wojnę, gdzie wszechobecne były zniszczenia i gdzie jeszcze przed dwudziestu laty zderzały się wrogie sobie bloki, dziś stoimy przed szansą na włączenie się w kształtowanie przyszłości regionu nadbałtyckiego.

Za czasów Hanzy region Morza Bałtyckiego był przez stulecia strefą szczególnie owocnej wymiany, nie tylko handlowej. Region ten zaliczał się do najważniejszych regionów w Europie i na świecie. I region ten ma wszelkie szanse na ponowne odgrywanie tak znaczącej roli.

Nie jest dziełem przypadku, że przewodniczący Komisji Europejskiej Jose Manuel Barroso nazwał region Bałtyku „światłem nawigacyjnym“ dla rozwoju Europy. Basen Morza Bałtyckiego zalicza się do regionów europejskich o wysokim wzroście gospodarczym. Wedle dostępnych prognoz tendencja ta winna się utrzymać. Współpraca w basenie Morza Bałtyckiego wzmacnia ten obszar i jego regiony w globalnej konkurencji. Ale sukces nie jest dany raz na zawsze. Współpracy nadbałtyckiej musimy nadać nowe kierunki i skoncentrować się w niej na dominujących i strategicznych polach działania. Cóż to oznacza w praktyce? Musimy realizować więcej konkret-

Kreise rund um den Oslo-Fjord, westfinnische Regionen rund um Vaasa sind ebenso Partner Schleswig-Holsteins wie das russische Gebiet Kaliningrad/ Königsberg.

Die Partnerschaft mit Pommern ist die älteste (seit 1992) unter den Regionalpartnerschaften Schleswig-Holsteins im Ostseeraum.

Wenn die deutsch-polnische Kooperation auf nationaler Ebene in stärkere Turbulenzen gerät, sind Initiativen zum Zusammenwachsen auf der regionalen Ebene umso wichtiger.

In den 90er Jahren standen Aufbauhilfen und Kontaktaufbau im Vordergrund unserer Partnerschaft. Heute ist Polen endgültig in der EU angekommen – politisch wie wirtschaftlich ein gleichberechtigter Partner. Jetzt muss die 15 Jahre alte Partnerschaft an die neuen Bedingungen angepasst und neu aufgestellt werden: Konkrete Projektarbeit mit Mehrwert für die Menschen und die Wirtschaft beider Regionen rückt immer stärker in den Vordergrund.

Ich möchte Ihnen im Folgenden die fünf wichtigsten Ansatzpunkte unserer Partnerschaftsarbeit mit Pommern skizzieren.

Wir wollen die INTERREG-Kooperation intensivieren.

Wie bereits erwähnt: Regionen sind auf grenzüberschreitende Kooperationen angewiesen, wenn sie sich im Zeitalter der Globalisierung behaupten wollen. Die Europäische Union fördert das mit Hilfe der INTERREG-Programme. Das INTERREG-Ostseeprogramm hat sich mittlerweile zu einem politisch bedeutsamen Instrument der Zusammenarbeit in den Ländern des Ostseeraums entwickelt.

Das INTERREG III B Ostseeprogramm (2000-2006) hat erheblich geholfen, praktische Projekte zu initiieren und zu finanzieren – multilateral oft einfacher als bilateral. Lassen

n sich projektieren, nych projektów, prowadzić mniej debat, trzeba silniejszej specjalistycznej współpracy w wymiarze transgranicznym, trzeba ograniczyć dyplomację polegającą na podróżyowaniu, odejść musimy od dbania tylko o pielęgnowanie utartych struktur.

Dlatego też Szlezwik-Holsztyn rozwija swoją sieć partnerów z wybranymi regionami położonymi nad Bałtykiem.

Partnerami Szlezwiku-Holsztyna są zarówno polskie województwo pomorskie, związek południowoszwedzki Sydsom, położony po sąsiedztwie duński region Południowa Dania, związek powiatów norweskich leżących wokół fiordu Oslo, regiony zachodniofińskie wokół Vaasa jak i rosyjski region Kaliningradu.

Partnerstwo z Pomorzem ma spośród partnerstw regionalnych Szlezwiku-Holsztyna w basenie Morza Bałtyckiego najdłuższą historię, która datuje się od roku 1992.

Gdy współpraca polsko-niemiecka na płaszczyźnie krajowej wstrząsana jest silniejszymi zawirowaniami, tym bardziej istotną rolę odgrywają inicjatywy służące jednoczeniu na płaszczyźnie regionalnej.

W latach 90-tych nasze partnerstwo koncentrowało się na udzielaniu pomocy w dziedzinie odbudowy oraz na budowaniu kontaktów. Dziś Polska jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej i postrzegana jest jako równorzędny partner zarówno na płaszczyźnie politycznej jak i gospodarczej. Partnerstwo liczące sobie już 15 lat trzeba teraz dostosować do nowych warunków; partnerstwo to trzeba oprzeć o nowe podstawy. Coraz większego znaczenia nabierają konkretne prace nad realizacją wspólnych projektów wnoszących tzw. wartość dodaną dla obywateli i gospodarki obu regionów.

W dalszej części mojego wystąpienia chciałbym przedstawić Państwu pięć najbardziej istotnych założeń naszej pracy partnerskiej z Pomorzem. Chcemy zintensyfikować współpracę w ramach programu INTERREG.

Sie mich beispielhaft einige Projekte nennen, an denen meist auch polnische Partner beteiligt waren oder sind:

ProBioEnergy, ein Projekt, das die verstärkte Nutzung von Biomasse als erneuerbare Energie zum Ziel hat

Scan Balt Campus, ein Netzwerk für Ausbildung, Wirtschaft und Wissenschaft im Bereich der Biotechnologie

Virtuelle Hochschule im Ostseeraum, ein Projekt, das neue virtuelle Studiengänge entwickelt und vermarktet

E Health for Regions, wo es um den Einsatz der modernen Telemedizin für den ländlichen Raum geht

MuNEM, ein Projekt, das die Energieeffizienz von Gebäuden steigern will und speziell Partner in Kaliningrad einbezieht.

Das alles illustriert sehr schön, welches große Potenzial für die Regionen in den INTERREG-Programmen steckt. Mit dem neuen Programm INTERREG IV B (2007-2013) stehen rund 230 Mio. € aus Brüssel zur Verfügung. Das sind erheblich mehr Mittel als in der vorhergehenden Förderperiode. Zu den Förderschwerpunkten des neuen Ostseeprogramms INTERREG IV B zählen gerade auch die Förderung von Innovation und ostseeweiter Clusterbildung. Wir freuen uns, wenn innovative Projektideen aus Schleswig-Holstein auf Interesse bei unseren polnischen Partnern stoßen.

Zum Beispiel:

- „Northern Maritime University“, eine Projektidee, bei der es um den Aufbau eines Netzwerkes von Universitäten geht für die Managementausbildung in der Seeverkehrswirtschaft
- „Balt Food“, das ein ostseeweites Netzwerk im Bereich der Ernährungswirtschaft aufbauen will
- oder „Gutshäuser im Ostseeraum“, das die Entwicklung ländlicher Räume durch die

Jak już wspomniano: regiony skazane są na współpracę transgraniczną, jeśli chcą stawić czoła wyzwaniom epoki globalizacji. Unia Europejska wspiera tę współpracę za pomocą programu INTERREG. Bałtycki program INTERREG stał się ważnym politycznym instrumentem współpracy w krajach basenu Morza Bałtyckiego.

Bałtycki program INTERREG III B (2000-2006) był niezwykle pomocny w inicjowaniu realizacji praktycznych projektów oraz w ich finansowaniu – często działania takie łatwiej jest realizować przy udziale wielu partnerów niż dwustronnie. Chciałbym wymienić przykładowo kilka projektów, w których najczęściej uczestniczyli bądź uczestniczą także polscy partnerzy:

ProBioEnergy, projekt, którego celem jest silniejsze wykorzystanie biomasy jako energii odnawialnej

Scan Balt Campus, sieć na rzecz edukacji, gospodarki i nauki w dziedzinie biotechnologii
Wirtualna uczelnia wyższa w basenie Morza Bałtyckiego, projekt opracowujący nowe wirtualne kierunki studiów i wprowadzający je na rynek
E Health for Regions, zajmujący się wykorzystaniem nowoczesnej telemedycyny na obszarach wiejskich

MuNEM, projekt stawiający sobie za cel zwiększenie efektywności energetycznej budynków i obejmujący specjalnie partnerów w Kaliningradzie.

Podane przykłady są świetną ilustracją dla wielkiego potencjału, jaki tkwi dla regionów w programach INTERREG. W ramach nowego programu INTERREG IV B (2007-2013) Bruksela przewidziała około 230 milionów euro. To znacznie więcej środków niż w poprzednim okresie finansowania. Nowy program bałtycki INTERREG IV B koncentruje się właśnie na wspieraniu także innowacji i tworzeniu klastrów wzdłuż wybrzeży Bałtyku. Radzi jesteśmy, gdy innowacyjne pomysły na realizowanie projektów pochodzących ze Szlezewiku-Holsztyna spotykają się z zainteresowaniem naszych polskich partnerów.

Erarbeitung und Vernetzung von neuen Nutzungskonzepten für Gutshäuser entwickeln will.

Bei der strategischen Nutzung des neuen INTERREG IV B Ostseeprogramms spielt die Partnerschaft mit Pommern für uns eine wichtige Rolle bei der Suche nach geeigneten Projektpartnern.

Ich hoffe, dass ich Sie mit diesen Hinweisen bestärken oder ermutigen konnte, die Chancen des neuen INTERREG-Programms für Ihre Region nutzbar zu machen!

Wir wollen die Wirtschaftsbeziehungen zum beiderseitigen Nutzen ausbauen

Dazu zählt vor allem eine verstärkte Kooperation bei der Nutzung der EU-Strukturfonds. Die Unterstützung für Polen aus EU-Strukturfondsmitteln wird für den Zeitraum 2007-2013 weit mehr als 60 Milliarden Euro umfassen. Das ist von der Bedeutung her vergleichbar mit den Marshall-Hilfen für Deutschland nach dem 2. Weltkrieg.

Zu den Strukturfondsförderschwerpunkten in Polen zählen unter anderem die Verbesserung der Infrastruktur in Transport, Umweltschutz und Gesundheitswesen. Das sind Felder, in denen kleine und mittelständische Unternehmen aus Schleswig-Holstein besondere Kompetenzen aufweisen. Ich denke hier zum Beispiel an die Bereiche Abfallwirtschaft, Umwelttechnologien oder Gesundheitsökonomie. Gemeinsam mit unseren Partnern in Pommern wollen wir ausloten, wie die Chancen schleswig-holsteinischer Unternehmer bei Auftragsvergaben verbessert werden können.

Für 2008 ist eine „Pommern-Präsentation in Schleswig-Holstein“ geplant, in der speziell über die Investitionsbedingungen und über den vereinfachten Zugang zu Ausschreibungen öffentlicher Aufträge informiert werden soll.

Wir wollen gemeinsame Lobbyarbeit machen

I tak na przykład:

- „Northern Maritime University“, pomysł realizacji projektu zajmującego się stworzeniem sieci uniwersytetów kształcących w dziedzinie zarządzania w gospodarce morskiej
- „Balt Food“, którego celem jest stworzenie w basenie Morza Bałtyckiego sieci w dziedzinie żywienia
- lub „dwory w basenie Morza Bałtyckiego“, który zakłada rozwój obszarów wiejskich poprzez opracowanie nowych koncepcji wykorzystania dworów i połączenie ich w sieć.

W przypadku strategicznego wykorzystania nowego programu bałtyckiego INTERREG IV B partnerstwo z Pomorzem odgrywa dla nas ważną rolę w poszukiwaniu odpowiednich partnerów mogących uczestniczyć w realizacji projektów.

Żywię nadzieję, że dzięki tym wskazówkom udało mi się Państwa przekonać lub zachęcić do skorzystania z szans, jaki otwiera dla regionu, który Państwo reprezentują, nowy program INTERREG!

Chcemy rozbudowywać stosunki gospodarcze w duchu wzajemnych korzyści.

W tym kontekście wspomnieć należy przede wszystkim silniejszą współpracę w dziedzinie wykorzystania unijnych funduszy strukturalnych. Wsparcie dla Polski z unijnych środków pochodzących z funduszy strukturalnych wyniesie w okresie 2007-2013 znacznie ponad 60 miliardów euro. Znaczenie tego wsparcia można porównać z pomocą udzieloną Niemcom po II. wojnie światowej w ramach planu Marshalla.

Do najważniejszych dziedzin objętych wsparciem z funduszy strukturalnych w Polsce należą między innymi poprawa infrastruktury w dziedzinie transportu, ochrony środowiska oraz służby zdrowia. Są to te dziedziny, w których szczególnymi kompetencjami charakteryzują się małe i średnie przedsiębiorstwa ze Szlezewiku-Holsztyna. Mam tu na myśli takie branże jak na przykład

für die integrierte Europäische Meerespolitik. Wir sind uns mit Marschall Kozłowski einig, dass eine integrierte Europäische Meerespolitik große Chancen für die Küstenregionen von Schleswig-Holstein und Pommern bietet und eine starke politische Unterstützung verdient.

Chancen bieten sich natürlich auch für die anderen Küstenregionen im Ostseeraum. Und dazu gehören selbstverständlich auch die Wojewodschaften Westpommern und Ermland-Masuren wie die norddeutschen Länder Hamburg und Mecklenburg-Vorpommern.

Sowohl mit Marschall Kozłowski als auch mit Brunon Synak, Leiter der polnischen Delegation im Brüsseler Ausschuss der Regionen, besteht große Übereinstimmung. Wir wollen im Ausschuss der Regionen stärker gemeinsam vorgehen, um mit einer starken maritimen Stimme zu sprechen. Die Ostsee-Interessen müssen sich in Brüssel stärker Geltung verschaffen.

Europaminister Döring hat deshalb die Initiative zur Gründung einer Ostsee-Gruppe im Brüsseler Ausschuss der Regionen gestartet. Die Gründungssitzung findet am 10. Oktober in Brüssel statt. Ich hoffe sehr, dass sich eine ausreichende Anzahl von Regionen findet, um diese interregionale Gruppe gründen zu können. Es wäre schön, wenn auch Ihr Vertreter im Ausschuss der Regionen mitmachen würde. Der 10. Oktober ist aber auch aus anderen Gründen von besonderer meerespolitischer Bedeutung. Am 10. Oktober legt die EU-Kommission ihr Blaubuch Meerespolitik vor. Es wird zum einen eine Auswertung des Konsultationsprozesses zum Grünbuch Meerespolitik beinhalten. Es soll zum anderen einen Aktionsplan enthalten.

Wir sind sehr gespannt, welche Themen die Kommission in den Vordergrund ihrer meeres-

gospodarka odpadami, technologie środowiskowe lub ekonomia służby zdrowia.

Wspólnie z naszymi pomorskimi partnerami chcielibyśmy przeanalizować możliwości poprawy szans przedsiębiorstw ze Szlezewiku-Holsztyna na udział w procedurach przetargowych.

Na rok 2008 zaplanowano „Prezentację Pomorza w Szlezewiku-Holsztynie“, której celem będzie w szczególności informowanie głównie o warunkach inwestycyjnych oraz o uproszczonym dostępie do przetargów na realizację zamówień publicznych.

Chcemy prowadzić wspólny lobbying na rzecz zintegrowanej europejskiej polityki morskiej.

Wspólnie z Marszałkiem Kozłowskim jesteśmy zgodni co do tego, że zintegrowana Europejska Polityka Morska stanowi olbrzymią szansę dla regionów nadmorskich w Szlezewiku-Holsztynie i na Pomorzu oraz że polityka ta zasługuje na silne wsparcie polityczne.

Naturalnie szanse takie otwierają się także dla innych regionów nadmorskich położonych w basenie Morza Bałtyckiego. I oczywistym jest fakt, że do grupy tej zaliczają się również województwa zachodnio-pomorskie i warmińsko-mazurskie oraz kraje związkowe położone na północy Republiki Federalnej takie jak Hamburg i Meklemburgia-Pomorze Przednie.

Panuje w tej sprawie pełna zgoda zarówno z Marszałkiem Kozłowskim jak również z Brunonem Synakiem, szefem delegacji polskiej w Komitecie Regionów w Brukseli. Na poziomie Komitetu Regionów chcemy intensywniej współpracować, by mówić jednym silnym morskim głosem. Interesy bałtyckie muszą być w Brukseli silniej postrzegane.

Dlatego też Minister do spraw Europejskich Döring podjął inicjatywę zmierzającą do utworzenia w Brukseli w Komitecie Regionów grupy nadbałtyckiej. Posiedzenie założycielskie odbędzie się w dniu 10 października w Brukseli. Mam nadzieję, że zbierze się wystarczająca ilość regionów umożliwiającą powołanie takiej ponadre-

politischen Anstrengungen stellen wird. Und wir sind sehr gespannt, ob der Aktionsplan dazu geeignet sein wird, die Meerespolitik aus der politischen Beschlussphase in die praktische Wirklichkeit zu bringen. Es ist höchste Zeit, dass wir von der Vision zur Aktion kommen. Das fünfte Parlamentsforum Südliche Ostsee hat im Mai dieses Jahres in Gdingen getagt und sich schwerpunktmäßig mit dem Thema Meerespolitik befasst. Und das aus gutem Grund.

Wir stehen am Beginn eines maritimen Jahrhunderts. Wir werden die Herausforderungen, vor denen wir zu Beginn des 21. Jahrhunderts stehen, nicht ohne eine nachhaltige Meerespolitik lösen können:

- Wir brauchen die regulierende Kraft der Meere, um dem Klimawandel zu begegnen.
- Wir brauchen die Meere als Quellen und Standort für eine klimaverträgliche Energieerzeugung.
- Wir brauchen die Meere als Nahrungsquelle.

Und

- wir müssen unser Wissen über die Meere erweitern,
- *einanderseits* um die natürlichen globalen Zusammenhänge besser zu verstehen,
- *andererseits* um die noch weitgehend ungenutzten Potentiale der Meere für Forschung und Entwicklung nutzen zu können.

Es darf nicht dabei bleiben, dass wir über den Weltraum mehr wissen als über die Tiefen unserer Meere!

Wir können die Meere nur dann auf lange Sicht für unsere wirtschaftlichen Zwecke nutzen, wenn wir gleichzeitig die natürlichen Belastungsgrenzen der Meeresumwelt beachten. Das heißt, wir müssen eine Politik machen, die nicht nur dem Reeder gefällt, sondern auch dem Meeresschützer. Eine Politik, die nicht nur dem Fischer gefällt, sondern auch dem Fisch zugute kommt.

gionalnej grupy. Byłoby dobrze, gdyby przedstawiciel Państwa regionu mógł się do tej współpracy także włączyć.

Dzień 10 października będzie miał także w innych względów szczególne znaczenie w dziedzinie polityki morskiej. 10 października Komisja Europejska przedłoży Niebieską Księgę w sprawie polityki morskiej. Zawierać ona będzie z jednej strony ocenę procesu konsultacji przeprowadzonego w związku z przedłożoną Zieloną Księgą w sprawie polityki morskiej. Z drugiej zaś strony zawierać będzie plan działania.

Bardzo ciekawi jesteśmy, jakie tematy Komisja podejmie jako priorytetowe w ramach jej wysiłków w dziedzinie polityki morskiej. I jesteśmy też bardzo ciekawi, czy plan działania pozwoli na to, by polityka morska wyszła poza etap podejmowania decyzji politycznych i by nabrała charakteru praktycznych działań. Czas dojrzał już do tego, byśmy przeszli od snucia wizji do konkretnych działań.

Piąte Forum Parlamentarne Bałtyku Południowego obradowało w maju bieżącego roku w Gdyni; wiodącym tematem obrad były zagadnienia związane z polityką morską. Powodów do przyjęcia takiego właśnie podejścia jest wiele.

Stoimy u progu morskiego stulecia. Bez zrównoważonej polityki morskiej nie uda się nam sprostać wyzwaniom, przed którymi stoimy u progu XXI. stulecia:

- Potrzebujemy regulującej siły mórz w zmaganiach z przemianami klimatycznymi.
- Potrzebujemy mórz jako źródła wytwarzania energii przyjaznej dla klimatu i jako miejsca wytwarzania takiej energii.
- Potrzebujemy mórz jako źródła żywności.

Oraz

- musimy poszerzyć naszą wiedzę na temat mórz,
- *by z jednej strony* lepiej zrozumieć naturalne związki przyczynowo-skutkowe w wymiarze globalnym,
- *by z drugiej strony* móc lepiej wykorzystywać

Darüber hinaus müssen wir meerespolitische Anliegen auch in andere Politikbereiche integrieren. Denn achtzig Prozent der Schadstoffeinträge in die Meere werden an Land verursacht! Wir müssen also auch eine Agrarpolitik machen, die nicht nur dem Landwirt gefällt, sondern auch den nachhaltigen Erhalt der natürlichen Ressourcen – Boden, Luft und Wassersicherstellt.

Wie Sie vielleicht wissen, fand hier in Kiel im September letzten Jahres die Konsultationskonferenz des Ostseeraums zum Grünbuch Meerespolitik der Europäischen Kommission statt. Gastgeber waren neben der schleswig-holsteinischen Landesregierung auch der Hamburger Senat und die Konferenz der Subregionen im Ostseeraum (BSSSC).

In ihrer Schlusserklärung hat die Kieler Konferenz die Absicht bekundet, den Ostseeraum bis zum Jahr 2015 zur maritimen Modellregion Europas weiterzuentwickeln. Wir verbinden mit dieser Initiative die Vorstellung, dass ein gemeinsames Handeln des Ostseeraums im Bereich der Meerespolitik die Wettbewerbsfähigkeit, Lebensqualität und Umweltsituation der gesamten Ostseeregion stärken wird.

Die Konferenz hat sich sehr anspruchsvolle Ziele gesetzt:

- Bis 2015 soll sich die Ostsee zum saubersten und sichersten Meer Europas entwickeln.
- Der Ostseeraum soll Pilotregion für die Koexistenz einer wettbewerbsfähigen maritimen Wirtschaft und eines wirksamen Schutzes der marinen Ökosysteme werden.

Wie kann diese Vision Wirklichkeit werden? Welche konkreten Vorhaben und Projekte sind in diesem Zusammenhang denkbar, um dem Anspruch einer maritimen Modellregion gerecht zu werden? Ich möchte Ihnen gern fünf Ansätze vorstellen:

wykorzystywane dotychczas w stopniu niewystarczającym potencjały mórz dla prac badawczo-rozwojowych.

Nie możemy pogodzić się z sytuacją, byśmy dysponowali bardziej rozległą wiedzą na temat przestrzeni kosmicznej niż o głębiach naszych mórz!

Długofalowo będziemy mogli wykorzystywać morza do naszych celów gospodarczych tylko wówczas, gdy jednocześnie będziemy zwracać uwagę na naturalne granice wytrzymałości środowiska morskiego. Oznacza to konieczność prowadzenia takiej polityki, która spodoba się nie tylko armatorom, ale także działaczom zajmującym się ochroną mórz. Polityki, która spodoba się nie tylko rybakom, ale która wyjdzie na dobre także rybakom.

Ponadto musimy włączyć aspekty polityki morskiej także do innych sfer polityki. Osiemdziesiąt procent emisji substancji szkodliwych do mórz wytwarzanych jest na lądzie! Musimy więc także prowadzić taką politykę rolną, która spodoba się nie tylko rolnikom, lecz zagwarantuje również trwałe zachowanie zasobów naturalnych – gleby, powietrza i wody.

Jak Państwo być może wiedzą, we wrześniu ubiegłego roku tutaj w Kilonii odbyła się konferencja konsultacyjna krajów basenu Morza Bałtyckiego poświęcona Zielonej Księdze w sprawie Polityki Morskiej przedłożonej przez Komisję Europejską. Rolę gospodarza pełniły zarówno rząd kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn jak również Senat Hamburga oraz Konferencja Subregionów w basenie Morza Bałtyckiego (BSSSC).

Deklaracja końcowa konferencji kilońskiej zawiera w swojej treści odniesienie do zamiaru uczynienia z basenu Morza Bałtyckiego do roku 2015 morskiego regionu modelowego w Europie. Z inicjatywą tą łączymy nadzieje na to, że wspólne działania w basenie Morza Bałtyckiego w dziedzinie polityki morskiej wzmocnią zdolność konkurencyjną, poprawią jakość życia i polepszą

1. Wir bemühen uns in Zusammenarbeit mit den maritimen Akteuren aus Schleswig-Holstein, Gdansk, Turku und Oslo ein Netzwerk der Maritimen Cluster im Ostseeraum zu initiieren. Mit diesem transnationalen INTERREG IV B Projekt sollen innovative Entwicklungen im maritimen Bereich gefördert werden.

2. Die Ostsee ist als Flachmeer in besonderer Weise sensibel für Verschmutzungen. Darum müssen wir die Schiffssicherheit erhöhen. Bereits heute durchkreuzen täglich 2.500 Schiffe die Ostsee, davon 200 Öltanker. Täglich sind 10 Millionen Tonnen Chemikalien auf der Ostsee unterwegs. Der im Jahr 2002 vor der spanischen Küste havarierte Öltanker Prestige fuhr auf seinem Weg von Lettland nach Singapur durch die Ostsee. Damit solche Katastrophen nicht vor unserer Haustür stattfinden, brauchen wir

- feste Seerouten
- eine Lotsenpflicht in gefährlichen Schiffspassagen - mindestens für Schiffe mit gefährlicher Ladung wie Öltanker oder Chemikaliertanker
- eine Diskussion über eine gemeinsame Küstenwache im Ostseeraum.

3. Auf europäischer Ebene unterstützen wir die Entwicklung eines European Clean Ship-Konzepts mit finanzieller Beteiligung der Europäischen Union. Die Umsetzung könnte im Ostseeraum erfolgen. Ein solches Baltic Clean Ship könnte verschiedene meerespolitische Anliegen miteinander verbinden. Dazu gehört:

- Energie effizienter einzusetzen,
- natürliche Ressourcen zu schonen,
- die Belastung von Luft und Wasser möglichst gering zu halten,
- ein umweltfreundliches Abfallmanagement
- und hohe Sicherheitsstandards.

stan środowiska w całym regionie Morza Bałtyckiego.

Konferencja wyznaczyła sobie bardzo ambitne cele:

- Do roku 2015 Bałtyk winien stać się najczystszym i najbardziej bezpiecznym morzem Europy.
- Basen Morza Bałtyckiego winien stać się regionem pilotażowym dla współistnienia konkurencyjnej gospodarki morskiej oraz skutecznej ochrony ekosystemów morskich.

Jak można przełożyć tę wizję na rzeczywistość? Jakie konkretne działania i projekty można podjąć w tym kontekście, aby sprostać wymogom stawianym morskiemu regionowi modelowemu? Chciałbym przedstawić Państwu pięć założeń:

1. We współpracy z zainteresowanymi stronami z branży morskiej ze Szlezewiku-Holsztyna, Gdańska, Turku i Oslo postaramy się zainicjować powstanie sieci klastrów w basenie Morza Bałtyckiego. Dzięki temu ponadnarodowemu projektowi w ramach INTERREG IV B promowane winno być innowacyjne podejście do strefy morskiej.

2. Morze Bałtyckie będące morzem płaskim jest szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia. Z tego też względu musimy zwiększyć bezpieczeństwo żeglugi. Już dzisiaj na wodach Morza Bałtyckiego pływa dziennie 2.500 statków, z tego 200 tankowców. Codziennie na Bałtyku znajduje się 10 milionów ton chemikaliów. Wiozący ropę tankowiec Prestige, który w roku 2002 uległ awarii u wybrzeży Hiszpanii, płynął szlakiem prowadzącym z Łotwy do Singapuru przez wody Bałtyku. Aby w przyszłości uniknąć takich katastrof w bezpośrednim pobliżu naszych wybrzeży koniecznym jest

- wyznaczenie stałych tras morskich
- wprowadzenie obowiązku korzystania z holownika na niebezpiecznych odcinkach dróg morskich – przynajmniej w odniesieniu do statków z niebezpiecznym ładunkiem na

Als beispielhaft möchte ich in diesem Zusammenhang die Entwicklung der Hamburger Firma SkySails erwähnen. Sie hat erstmalig ein Wind-Antriebssystem für Schiffe auf Basis von großen Zugdrachen entwickelt. Durch Einsatz dieses Systems können die Treibstoffkosten eines Schiffes um 10 bis 35 Prozent reduziert werden. So können schon bei einem kleinen Frachtschiff jährlich 280.000 Euro an Treibstoffkosten eingespart werden. Ein beeindruckendes Beispiel für die Verbindung von Ökonomie und Ökologie.

4. Ein weiteres Pilotprojekt könnte das Konzept eines European Clean Port sein. Als Richtungweisend möchte ich das INTERREG-Projekt „New Hansa“ hervorheben. Dieses Projekt wurde von den Lübecker Stadtwerken ins Leben gerufen und aus europäischen Strukturfondsmitteln kofinanziert. Beteiligt sind Häfen und Städte aus Deutschland, Polen, Dänemark, Schweden und Finnland. Ziel ist die Verbesserung der Umweltsituation in den Hafenzentren durch verringerte Luftverschmutzung von Schiffen.

Vorrangiges Ziel ist es, zukünftig die Schiffe während ihrer Liegezeiten im Hafen mit Strom von Land zu versorgen, mit der so genannten „Steckdose für Schiffe“. Schiffe produzieren ihren Strom während der Liegezeiten üblicherweise mit Schiffsmotoren und steuerbefreitem Schweröl. Dadurch kommt es zu sehr hohen Luftbelastungen, die die Belastung durch Straßenverkehr oder Industrie um ein Vielfaches übersteigen können. So werden in Lübeck-Travemünde 95 Prozent der Schwefel-emissionen und 78 Prozent der Stickoxidemissionen durch Schiffe verursacht. Die Situation in Travemünde war so prekär, dass zu befürchten war, dass die Stadt ihren Titel als Seebad verlieren würde.

podkategorie takich jak tankowce przewożące ropę lub chemikalia

- podjęcie debaty na temat wspólnej straży ochrony wybrzeża w basenie Morza Bałtyckiego.

3. Na płaszczyźnie europejskiej popieramy rozwój koncepcji European Clean Ship z finansowym udziałem Unii Europejskiej. Realizacja tego pomysłu mogłaby mieć miejsce w basenie Morza Bałtyckiego. Taki Baltic Clean Ship mógłby połączyć z sobą różne aspekty polityki morskiej. Obejmują one:

- bardziej efektywne wykorzystanie energii,
- ochronę zasobów naturalnych,
- utrzymanie zanieczyszczeń powietrza i wody na możliwie najniższym poziomie,
- przyjazną dla środowiska gospodarkę odpadami
- zagwarantowanie wysokich standardów bezpieczeństwa.

W tym kontekście chciałbym wspomnieć rozwój hamburskiej firmy SkySails. Firma ta opracowała jako pierwsza system napędu wiatrowego statków w oparciu o wielkie latawce napędowe. Dzięki zastosowaniu tego systemu można zredukować koszty paliwa dla statku o 10 do 35 procent. I tak w przypadku małego frachtowca można zaoszczędzić rocznie 280.000 euro kosztów paliwa. Ten przykład opisujący powiązania między ekonomią a ekologią robi ogromne wrażenie.

4. Kolejnym projektem pilotażowym mogłaby zostać koncepcja tzw. European Clean Port. Chciałbym podkreślić rolę realizowanego w ramach INTERREG projektu „New Hansa“, który w tej dziedzinie wyznacza kierunki prac na przyszłość. Projekt ten został powołany do życia przez Zakłady Komunalne w Lubecie. Projekt współfinansowano z europejskich funduszy strukturalnych. W projekcie uczestniczą porty i miasta z Niemiec, Polski, Danii, Szwecji i Finlandii.

Lübeck baut jetzt eine Anlage zur Stromversorgung der Schiffe von Land. Es wäre wünschenswert und notwendig, wenn möglichst viele Hafenzentren des Ostseeraums diesem Beispiel folgen würden.

5. Eine maritime Modellregion Ostseeraum darf natürlich nicht nur in den Köpfen und Papieren der Politiker stattfinden. Wir müssen mit dieser Idee die Köpfe und Herzen der Menschen in unseren Regionen erreichen! Wir brauchen ein stärkeres maritimes Bewusstsein, eine maritime Identität.

- Dafür müssen wir neue Impulse setzen. So könnte der World Ocean Day am 8. Juni eine jährlich wiederkehrende Gelegenheit sein, um den Blick auf maritime Ereignisse in der Ostseeregion zu lenken.
- Wir sollten auch stärker über große maritime Events im Ostseeraum nachdenken. Warum gibt es noch keinen Segelwettbewerb „Baltic Sea Cup“, der es an Renommee mit dem Admiral's Cup aufnehmen könnte?
- Was spricht dagegen, die Idee des kirchlichen Projektes „Brot und Fisch“ in den Ostseeraum zu tragen? Ein Projekt, das Wasser und Land verbindet. Ein Projekt, das nachhaltige Landwirtschaftspolitik mit nachhaltiger Meerespolitik verknüpft. Ein Projekt, dass „Brot- und Fischtage“ vor großen Kathedralen in Ostseestädten zu festen kulturellen Einrichtungen und Medienereignissen machen will. Die „Brot- und Fischtage“ Ende August in Lübeck waren ein hoffnungsvoller Anfang. Ich finde toll, dass Marschall Kozłowski aus Pommern bei seinem Marktbesuch in Lübeck spontan verkündete, die nächsten „Brot- und Fischtage“ 2008 in Danzig zu initiieren. Diese inspirierende Idee hat viele Förderer rund um die Ostsee verdient!

Alle diese Beispiele zeigen: Mit dem Rückenwind der Europäischen Meerespolitik aus Brüs-

Celem tych działań jest poprawa stanu środowiska w miastach portowych dzięki zmniejszeniu zanieczyszczenia powietrza przez statki.

Podstawowym celem tego projektu jest zaopatrzenie w przyszłości statków podczas cumowania w porcie prądem z łądu za pomocą tak zwanych gniazdek wtyczkowych dla statków. Zwyczajowo podczas postoju w porcie statki wytwarzają zużywany przez nie prąd za pomocą swoich silników napędzanych olejem ciężkim zwolnionym z podatku. Wskutek tego dochodzi do bardzo poważnych zanieczyszczeń powietrza mogących kilkakrotnie przekraczać poziom zanieczyszczeń spowodowanych ruchem drogowym lub produkcją przemysłową. I tak w Lubece – Travemünde 95 procent emisji związków siarki i 78 procent emisji tlenków azotu wywołanych było przez statki. Sytuacja w Travemünde była tak poważna, że trzeba było się obawiać, iż miasto utraci przyznany mu tytuł kąpieliska morskiego.

Lubeka jest w trakcie budowy urządzenia do zaopatrywania statków w prąd z łądu. Byłoby dobrze, a nawet konieczne, gdyby możliwie jak najwięcej miast portowych basenu Morza Bałtyckiego zechciało pójść za tym przykładem.

5. Oczywiście morski region modelowy Bałtyku nie może istnieć tylko w głowach polityków i w przygotowywanych przez nich dokumentach. Z pomysłem tym musimy dotrzeć do głów i serc obywateli zamieszkujących nasze regiony! Musimy zadbać o silniejszą świadomość morską.

- W tym celu musimy wysłać nowe sygnały. I tak World Ocean Day obchodzony w dniu 8 czerwca mógłby być dorocznie wykorzystywany do zwrócenia uwagi na wydarzenia morskie w regionie Bałtyku.
- Powinniśmy także poważniej zastanowić się nad zorganizowaniem dużych imprez morskich w basenie Morza Bałtyckiego. Dlaczego nikt jeszcze nie organizuje regat „Baltic Sea Cup“,

sel können wir im Ostseeraum in eine maritime Zukunft segeln.

Der Mensch lebt aber nicht vom Brot allein. Wir wollen kulturelle Akzente setzen. Uns verbindet mehr als das pure Interesse an Ökonomie. Es gibt eine kulturelle Identität im Ostseeraum.

- Drei Tage lang feiert die Stadt Danzig seit Donnerstag mit großem Programm den bevorstehenden 80. Geburtstag ihres berühmten Sohnes Günter Grass.
- Marschall Kozłowski war vor wenigen Wochen bei seinem Besuch in Schleswig-Holstein besonders beeindruckt vom Günter Grass Haus in Lübeck. Das Grass-Haus inspirierte den Marschall sogleich, ähnliche Räumlichkeiten auch in der Geburtsstadt des Nobelpreisträgers in Danzig auf den Weg bringen zu wollen. Hier bahnt sich ein kulturelles Kooperationsprojekt der ganz besonderen Art an. Kann es ein schöneres Geschenk zum 80. Geburtstag von Günter Grass geben?

Erlauben Sie mir am Ende meiner Rede den Verweis auf einen anderen berühmten Li-

które mogłyby nawiązać do renomy regat Admiral's Cup?

- Dlaczegoż nie można byłoby wprowadzić idei projektu kościelnego pod nazwą „Chleb i ryba“ do basenu Morza Bałtyckiego? To projekt łączący wodę i ład. Projekt łączący zrównoważoną politykę rolną ze zrównoważoną polityką morską. To projekt, który zamierza przekształcić „Dni chleba i ryby” obchodzone przed wielkimi katedrami w miastach nadbałtyckich w trwałe imprezy kulturalne i wydarzenia medialne. Pierwszym budzącym nadzieję krokiem były „Dni chleba i ryby” zorganizowane pod koniec sierpnia w Lubece. To wspaniałe, że Marszałek Kozłowski z Pomorza ogłosił spontanicznie podczas swojej wizyty na rynku w Lubece, że zainicjuje organizację następnych „Dni chleba i ryby” w roku 2008 w Gdańsku. Ten inspirujący pomysł zasługuje na wielu promotorów wokół Bałtyku!

Wszystkie te przykłady pokazują, że dzięki wiatrowi w plecy – wsparciu Europejskiej Polityki Morskiej w Brukseli możemy pożeglować w kierunku morskiej przyszłości w basenie Morza Bałtyckiego.

Nie samym chlebem jednak człowiek żyje. Nie chcemy też zapominać o kulturze. Łączy nas więcej niż tylko czysty interes ekonomiczny.

teraten. Das Grünbuch Europäische Meerespolitik endet mit einem Zitat aus dem Stück „Julius Cäsar“ von William Shakespeare:

„Der Strom der menschlichen Geschäfte wechselt: Nimmt man die Flut wahr, führt sie zum Glück; versäumt man sie, so muss die ganze Reise des Lebens sich durch Not und Klippen winden.“

In diesem Sinne:

Lassen Sie uns gemeinsam die Chancen der Flut ergreifen. Lassen Sie uns gemeinsam arbeiten an der Weiterentwicklung der deutsch-polnischen Beziehungen!

Basen Morza Bałtyckiego ma też swoją tożsamość kulturową.

- Przygotowawszy bogaty program Gdańsk przez trzy dni obchodzi od czwartku zbliżające się 80 urodziny słynnego syna tego miasta, Güntera Grassa.
- Kiedy kilka tygodni temu Marszałek Kozłowski złożył wizytę w Szlezwiku-Holsztynie, szczególne wrażenie wywarł na nim dom Güntera Grassa w Lubece. Dom Grassa zainspirował Marszałka na tyle, że chciałby powołać do życia podobne pomieszczenia także w Gdańsku, mieście, w którym laureat nagrody Nobla przyszedł na świat. To początek współpracy w dziedzinie kultury o szczególnym charakterze. Czyż z okazji swoich 80-tych urodzin Günter Grass mógłby otrzymać bardziej wspaniały prezent?

Kończąc swoje wystąpienie chciałbym odnieść się do innego słynnego literata. Zielona Księga w sprawie Europejskiej Polityki Morskiej kończy się cytatem zaczerpniętym z dramatu „Juliusz Cezar” Williama Shakespeare’a:

„Zmienny jest strumień ludzkiego losu:

Jeśli dostrzeżemy przyływ, da nam on szczęście;

Jeśli go przegapimy, to w podróży zwanej życiem Musimy przedzierać się przez biedę i rafy.“

W tym duchu chciałbym zwrócić się do Państwa z apelem:

Wykorzystajmy wspólnie szanse, jakie daje nam przyływ. Pracujmy wspólnie na rzecz dalszego rozwoju stosunków polsko-niemieckich!

Dr. Engelbert Recker

Referent des Deutschen Landkreistag

Wirtschafts- und kommunalpolitische Aspekte der Netzwerkarbeit im Rahmen kommunaler Partnerschaften zur Förderung des Tourismus

Kommunale Partnerschaften und Netzwerke

Die Begriffe Partnerschaft und Netzwerke haben Hochkonjunktur und finden Verwendung in den unterschiedlichsten Themengebieten. Mit Netzwerk wird eine Menge von miteinander auf definierte Weise verbundenen, autonomen Objekten bezeichnet, die ein gesamtes System bilden. In diesem Sinne sind auch kommunale Partnerschaften Netzwerke. Form und Intensität der Zusammenarbeit unterscheiden sich von Partnerschaft zu Partnerschaft und von Netzwerk zu Netzwerk. Häufig wird die Art der Zusammenarbeit auch in der Begriffswahl deutlich. Bei einer Partnerschaft steht die Hilfe und Unterstützung im Vordergrund. Bei Partnerschaften geht es mehr um die gleichberechtigte Verfolgung gemeinsamer Ziele der Partner. Das können zwei oder mehrere Kommunen aus gleichen oder auch aus verschiedenen Ländern sein. Zunehmend gibt es Ringpartnerschaften, wo beteiligte Kommunen aus verschiedenen Ländern wechselseitige Partnerschaften bilden. In der Regel wird der Wille zur Zusammenarbeit in Partnerschaftsverträgen und -urkunden dokumentiert.

Ein Beispiel für unterschiedliche Netzwerkarbeit im Wandel der Zeiten ist die Partnerschaft zwischen

dr Engelbert Recker

Referent Niemieckiego Związku Powiatów

Aspekty gospodarcze i komunalne tworzenia sieci w ramach partnerstw komunalnych na rzecz promowania turystyki

Komunalne partnerstwa i sieci

Hasła takie jak partnerstwo i sieci cieszą się obecnie olbrzymią popularnością i wykorzystywane są w najróżniejszych dziedzinach. Pod pojęciem sieci rozumie się zbiór autonomicznych obiektów połączonych ze sobą w sposób zdefiniowany i tworzących wspólny system. W rozumieniu tej definicji także partnerstwa komunalne stanowią sieci. Poszczególne partnerstwa i poszczególne sieci różnią się między sobą formą i intensywnością współpracy. Często rodzaj współpracy przekłada się także na wybór używanych pojęć. W przypadku patronatu centralne miejsce zajmują pomoc i wsparcie. W przypadku partnerstwa chodzi raczej o oparte o równouprawnienie dążenie do realizacji wspólnych celów z partnerami. Partnerami tymi mogą być duże jednostki komunalne bądź też ich większa ilość pochodzące z tego samego bądź

też z różnych krajów. W ostatnim czasie zawieranych jest coraz więcej partnerstw o charakterze obwodowym, w ramach których samorządy poszczególnych krajów tworzą wzajemne partnerstwa. Z reguły wola współpracy wyrażana jest w umowach o partnerstwie lub innych podobnych dokumentach.

Przykładem różnorodnej pracy w ramach sieci na przestrzeni dziejów jest partnerstwo między Mannheimem a

Mannheim und Klaipeda (Memel) in Litauen. Sie wurde als Patenschaft 1915 begründet, nachdem die russische Armee in das östliche Ostpreußen eingefallen war und auch Memel für einige Tage besetzt hielt. Aufgrund dieser kriegerischen Ereignisse hatte der Deutsche Städtetag 1915 zu Hilfeleistungen für die betroffenen ostpreußischen Kreise und Städte aufgerufen und Mannheim übernahm eine „Patenschaft“. Nach der Eingliederung Litauens in die Sowjetunion wurde die Patenschaft 1952 erneuert. Seit Litauens Unabhängigkeit 1990 wurde die Patenschaft beidseitig intensiviert, und im Jahre 2003 zu einer aktiven „Städtepartnerschaft“ weiterentwickelt.

Kommunale Partnerschaften sind keine Erfindung der Nachkriegs- und Nachwendzeit, wenngleich mit dem Ende des zweiten Weltkrieges gerade die Partnerschaften mit französischen Kommunen vor allem nach dem Abschluss des Deutsch-französischen Freundschaftsvertrages kräftig zugenommen haben. Eine ähnliche Entwicklung nach Osten zu den Kommunen der mittel- und osteuropäischen Staaten setzte ein, als 1989 der Eisernen Vorhang fiel. Inzwischen gibt es europaweit rd. 9000 kommunale Partnerschaften, die sich vor allem dem Ziel der gegenseitigen Verständigung und des Erfahrungsaustausches widmen. Unterschieden werden Partnerschaften, das sind förmliche, zeitlich und sachlich nicht begrenzte Verbindungen, beruhend auf einem Partnerschaftsvertrag (Partnerschaftsurkunde); Freundschaften, das sind Verbindungen, die auf einer Vereinbarung beruhen, aber zeitlich begrenzt sind und/oder genau spezifizierte Projekte der Zusammenarbeit umfassen, und Kontakte, das sind Verbindungen ohne förmliche Festigung.

Auslöser für die Bildung kommunaler Netzwerke waren häufig bestehende oder vorangegangene Krisen. Auch die kommunalen Spitzenverbände selbst lassen sich als Netz-

klajpedą na Litwie. Powołano je do życia jako patronat w roku 1915 po tym, jak armia rosyjska napadła na wschodnie obszary Prus Wschodnich i przez kilka dni okupowała też Kłajpedę. Z uwagi na wydarzenia wojenne Związek Miast Niemieckich (Deutscher Städtetag) wezwał w roku 1915 do udzielenia pomocy dla powiatów i miast położonych w Prusach Wschodnich i Mannheim podjął decyzję o przejęciu takiego „patronatu”. Po włączeniu Litwy do Związku Radzieckiego patronat ten odnowiono w roku 1952. Po uzyskaniu przez Litwę niepodległości w roku 1990 obie strony zintensyfikowały patronat, któremu w roku 2003 nadały szerszy charakter aktywnego „partnerstwa miast”.

Partnerstwa komunalne nie zostały odkryte dopiero w okresie powojennym czy też w latach po przełomie, niemniej jednak po zakończeniu drugiej wojny światowej poważnie wzrosła ilość partnerstw właśnie z samorządami francuskimi, przede wszystkim po zawarciu niemiecko-francuskiego traktatu o przyjaźni. Po upadku żelaznej kurtyny w roku 1989 można zaobserwować podejmowanie podobnych działań w kierunku wschodnim w stosunkach z samorządami państw Europy Środkowej i Wschodniej. W Europie zawarto dotychczas prawie 9 tysięcy partnerstw komunalnych, których celem jest przede wszystkim wzajemne zrozumienie oraz wymiana doświadczeń. Wyróżnia się trzy rodzaje wzajemnych relacji. Są to z jednej strony partnerstwa, które stanowią powiązania o charakterze formalnym i które nie podlegają żadnym ograniczeniom czasowym ani merytorycznym. Podstawę ich funkcjonowania stanowi umowa o partnerstwie (dokument o partnerstwie). Z drugiej zaś strony znane są przyjaźnie, czyli powiązania opierające się o porozumienie, ale te z kolei mają ograniczony horyzont czasowy i/lub obejmują szczegółowo wyspecyfikowane projekty współpracy. Ostatnią formę współpracy stanowią kontakty bez formalnego umocowania.

werke auffassen. Das nationale Netzwerk „Deutscher Landkreistag“ als Vereinigung der deutschen Landkreise wurde 1919 als Reaktion auf die Notwendigkeit, die Ernährung der Bevölkerung nach dem ersten Weltkrieg sicherzustellen, gegründet.

Eine Hilfsmotivation lag nach der Wende auch der Gründung zahlreicher deutsch-deutscher Partnerschaften zwischen West- und Ostdeutschland zugrunde, die noch immer intensiv gelebt werden und das Verständnis der Bürger für die unterschiedlichen Lebenserfahrungen erhöht haben.

Um den Reformprozess sowie den wirtschaftlichen und politischen Übergang Polens und Ungarns zu unterstützen, wurde 1989 das Programm Phare eingerichtet. Es bildete das Finanzinstrument mit dem die Heranführungsstrategie finanziert wurde, die der Europäische Rat im Dezember 1994 in Essen beschlossen hatte und die auf den endgültigen Beitritt der zehn assoziierten Staaten Mitteleuropas zur Europäischen Union abzielte.

Hilfe und Unterstützung sind auch die Motivation des EU-Förderprogramm TACIS (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States), dass sich auf die osteuropäischen Staaten und die Nachfolgestaaten der Sowjetunion konzentriert. Für die südeuropäischen Beitrittsländer existiert eine ähnliche Hilfe.

Deutsch-polnische Partnerschaften

Während es bis 1975 nur 14 Partnerschaften zwischen Kommunen der DDR und Polens gab, kamen bis 1988 jeweils weitere 9 westdeutsche und 9 DDR-Partnerschaften hinzu. Gerade zu explosionsartig breiteten sich die deutsch-polnischen Partnerschaften nach 1989 aus. Inzwischen gibt es rd. 500. Das Wachstum der Zahl der Partnerschaften ist in den letzten Jahren allerdings deutlich zurückgegangen.

Von besonderer Bedeutung für die Entwicklung

Iniciatywy dotyczące powołania sieci komunalnych podejmowane były często w związku z istniejącymi lub zakończonymi kryzysami. Komunalne organizacje centralne postrzegają siebie same jako sieci. Sieć federalną „Niemiecki Związek Powiatów” (Deutscher Landkreistag) będącą powiązaniem niemieckich powiatów powołano w roku 1919 w reakcji na konieczność zapewnienia żywności dla ludności po pierwszej wojnie światowej.

Motywy powołania licznych partnerstw niemiecko-niemieckich między Niemcami zachodnimi a wschodnimi po przełomie była chęć świadczenia pomocy. Partnerstwa te ciągle jeszcze charakteryzują się dużą intensywnością i przyczyniły się do zwiększenia zrozumienia obywateli dla różnych doświadczeń życiowych po obu stronach.

W celu wsparcia procesów reformatorskich jak również zmiany ustroju ekonomicznego i politycznego Polski i Węgier powołano w roku 1989 program Phare. Był to instrument finansowy pozwalający na sfinansowanie strategii akcesyjnej przyjętej przez Radę Europejską w Essen w roku 1994 i której celem było pełne członkostwo dziesięciu stowarzyszonych państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej.

Powodem powołania programu wsparcia Unii Europejskiej o nazwie TACIS (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States) była wola udzielenia pomocy i wsparcia skierowanych pod adresem państw wschodnioeuropejskich i państw byłego Związku Radzieckiego. Podobne instrumenty pomocy przewidziano także dla krajów przystępujących do Unii z Europy Południowej.

Partnerstwa polsko-niemieckie

Podczas gdy do roku 1975 między samorządami NRD i Polski funkcjonowało tylko 14 partnerstw, to do roku 1988 do ich grona przyłączyło się po 9 kolejnych partnerstw zachod-

der Zahl der Kreispartnerschaften war im Jahre 1999 die Wiedereinführung der Kreise in Polen, der sogenannten Powiats. Inzwischen gibt es rund 130 Kreispartnerschaften und auch eine Partnerschaftsvereinbarung zwischen dem Deutschen und dem Polnischen Landkreistag. In den Partnerschaftsabkommen finden sich mehr oder weniger die gleichen Ziele mit unterschiedlichen Formulierungen

- Völkerverständigung und Kennenlernen
- Erfahrungsaustausch und Unterstützung der Verwaltungen
- Kontakte zwischen anderen Institutionen und Einrichtungen aus der Kommune
- Gemeinsame Projektarbeit im Rahmen der EU-Förderung

Mehrwert der Partnerschaften

Die Netzwerkarbeit in kommunalen Partnerschaften aus verschiedenen Mitgliedstaaten der EU hat vielfältige Wirkungen. Im Weißbuch der Europäischen Grenzregionen werden der politische, der institutionelle, der sozioökonomische, soziokulturelle Mehrwert unterschieden.

Der politische Mehrwert besteht in einem substantiellen Beitrag

- zum europäischen Aufbau und zur Integration Europas,
- zum besseren Verständnis und zum Aufbau von Vertrauen,
- zur Umsetzung von Subsidiarität und Partnerschaft,
- zur verstärkten wirtschaftlichen und sozialen Kohäsion und Kooperation.

Der institutionelle Mehrwert besteht in

- der aktiven Beteiligung der Bürger, Behörden, der politischen und gesellschaftlichen Gruppierungen
- der gesicherten Kenntnis über Verwaltungsaufbau und Arbeitsstrukturen

nionienieckich i partnerstw z NRD. Po roku 1989 nastąpiła nieomalże eksplozja ilości partnerstw polsko-niemieckich . Obecnie istnieje około 500 takich partnerstw. Jednak w ostatnich latach dynamika wzrostu liczby partnerstw znacznie spadła.

Szczególne znaczenie dla rozwoju liczby partnerstw powiatowych miała reforma administracyjna przeprowadzona w Polsce w roku 1999 (ponowne wprowadzenie powiatów). Do dzisiaj zawarto około 130 partnerstw powiatowych. Podpisano również Porozumienie między Niemieckim Związkiem Powiatów (Landkreistag) a jego polskim odpowiednikiem.

Umowy partnerskie obejmują mniej lub bardziej te same cele, choć mogą być one różnie sformułowane.

- Propagowanie porozumienia między narodami i wzajemnego poznawania się
- Wymiana doświadczeń i wspieranie struktur administracyjnych
- Wspieranie kontaktów między innymi instytucjami i organami samorządu
- Wspólna realizacja projektów w ramach działań pomocowych ze strony UE

Europejska wartość dodana partnerstw

Praca w ramach sieci partnerstw komunalnych z różnych państw członkowskich Unii Europejskiej wywołuje wielorakie skutki. Biała Księga Europejskich Regionów Granicznych wyróżnia wartość dodaną polityczną, instytucjonalną, socjoekonomiczną i socjokulturową. Polityczna wartość dodana wynika z podstawowego wkładu w

- proces budowy europejskiej i w integrację europejską,
- lepsze wzajemne zrozumienie i w budowę zaufania,
- realizację zasady pomocniczości i partnerstwa,
- silniejszą spójność i kooperację ekonomiczną i społeczną.

- dem Aufbau übergreifender arbeitsfähiger Strukturen
- der gemeinsamen Erarbeitung, Umsetzung und Finanzierung von Programmen und Projekten.

Der sozioökonomische Mehrwert zeigt sich in

- einer Mobilisierung des endogenen Potentials durch die Stärkung der lokalen und regionalen Ebenen (z. B. Kammern, Verbände, Unternehmen, Gewerkschaften, kulturelle und soziale Institutionen, Umweltverbände, Tourismusagenturen),
- einer Öffnung des Arbeitsmarktes und Angleichung der Berufsqualifikationen,
- einer Zusammenarbeit im Bildungswesen, Umweltschutz und Forschung.

Der soziokulturelle Mehrwert umfasst

- Ausweitung der Kenntnisse über die beteiligten Partner
- Toleranz und Verständnis für andere Kulturen und Verhaltensweisen
- Abbau von Sprachbarrieren
- Entwicklung eines europäischen Bewusstseins.

Themen der Netzwerkarbeit

Netzwerke brauchen Themen, damit Kommunikation, Verständnis und Lernen stattfinden kann. Die Themen können aus allen Bereichen der Kommunalpolitik und der Lebenswirklichkeit der Bürger stammen. So können gemeinsame Kunstprojekte und Ausstellungen der Partnerkommunen Erfahrungen und Erlebnisse verdeutlichen. Sportliche Veranstaltungen verbinden in gemeinsamem Wettstreit. Medien berichten über Entwicklungen in der Partnerstadt. Schulen veranstalten Klassenfahrten und Schulpartnerschaften. Unternehmen und ihre Verbände kooperieren bei der Produktion und Ausbildung. Hochschulen befruchten einander bei Forschung und Innovation. Die Palette der Möglichkeiten ist letztlich unbegrenzt.

Institutional value added results from

- aktiven udziału obywateli, instytucji, ugrupowań politycznych i społecznych
- zagwarantowania odpowiedniej wiedzy o strukturze administracji i strukturach roboczych
- tworzenia nadrzędnych funkcjonujących struktur
- wspólnego opracowywania, realizacji i finansowania programów i projektów.

Socioeconomic value added results from

- mobilizowania endogenego potencjału poprzez wzmocnienie płaszczyzn lokalnych i regionalnych (np. izby, stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, związki zawodowe, instytucje kulturalne i społeczne, organizacje zajmujące się ochroną środowiska, agencje turystyczne)
- otwarcia rynku pracy i zrównania kwalifikacji zawodowych,
- współpracy w dziedzinie oświaty, ochrony środowiska i prac badawczych.

Sociocultural value added results from

- poszerzenia wiedzy o partnerach tolerancji i zrozumienia dla innych kultur i zachowań
- zmniejszenia barier językowych
- rozwoju świadomości europejskiej.

Tematy prac sieci

Aby mogło dojść do komunikacji, zrozumienia i uczenia się siebie nawzajem, sieci muszą wyznaczać sobie tematy. Tematy te mogą być powiązane ze wszystkimi dziedzinami polityki komunalnej i rzeczywistości życiowej obywateli. I tak wspólne projekty artystyczne i prezentacje gmin partnerskich mogą odzwierciedlać doświadczenia i przeżycia. Imprezy sportowe łączą poprzez wspólną walkę. O rozwoju partnerstw informują media. Szkoły organizują wycieczki klasowe i prowadzą partnerstwa szkół. Przedsiębiorstwa oraz ich stowarzyszenia współpracują ze sobą w dziedzinie pro-

Netzwerkarbeit zum Tourismus

Auch der Tourismus bietet vielfältige Ansatzpunkte für die Befruchtung kommunaler Partnerschaften. Dabei sind zwei grundsätzliche Betrachtungsweisen zu unterscheiden. Zum einen geht es beim Tourismus um die Besuchstätigkeit der Bürger der Partnerschaftskommunen untereinander gleich aus welcher Motivation und zum anderen um den Tourismus als kommunales Politikfeld.

Erfolgreich und auf Dauer tragfähig sind nach den Erfahrungen nur Partnerschaften, die von den Bürgerinnen und Bürgern getragen werden. Dazu sind Besuchsreisen jeglicher Art von nicht zu unterschätzender Bedeutung. Das können Geschäftsreisen ebenso sein wie touristische Reisen oder Besuche von Verwandten und Freunden. Wichtig ist, dass es sich nicht nur zu einer Begegnung von institutionell dafür zuständigen lokalen Politikern kommt. Deshalb hat es sich als besonders vorteilhaft erwiesen, wenn von örtlichen Bevölkerungsgruppen die Initiative für eine kommunale Partnerschaft ausgeht und diese gewissermaßen den Kommunikationskern bilden,

duktion und Bildung. Schulen werden durch die Zusammenarbeit in der Bildung und der Erziehung gefördert. Die Zusammenarbeit in der Kultur und der Erziehung wird durch die Zusammenarbeit in der Kultur und der Erziehung gefördert. Die Zusammenarbeit in der Kultur und der Erziehung wird durch die Zusammenarbeit in der Kultur und der Erziehung gefördert.

Turystyka jako temat dla sieci

Wielorakie możliwości inspiracji dla partnerstw komunalnych wnosi także turystyka. W tym kontekście należy wyróżnić dwa podstawowe podejścia. Z jednej strony turystyka obejmuje wzajemne wizyty i rewizyty obywateli zamieszkujących gminy partnerskie niezależnie od motywów składania takich wizyt, a z drugiej strony turystyka stanowi sferę polityki samorządowej.

Doświadczenie uczy, że owocne i trwałe są tylko te partnerstwa, które życiem wypełniają obywatele. W tym kontekście nie należy nie doceniać podróży wszelkiego rodzaju. Mogą to być zarówno wyjazdy biznesowe jak również wyjazdy turystyczne bądź też wizyty u krewnych i przyjaciół. Ważnym jest, by nie dochodziło tylko do spotkań lokalnych polityków odpowiedzialnych za takie kontakty na płaszczyźnie instytucjonalnej. Dlatego też szczególnie cenne

um den sich weitere Aktivitäten der gesamten Bürgerschaft und der Politik gruppieren. Der Umfang touristisch veranlasster Besuche unter Partnerschaftskommunen wird in Deutschland statistisch nicht erfasst, wenn sie nicht mit Übernachtungen in Hotels verbunden sind. Dies darf aber nicht dazu führen, den Bereich der sogenannten grauen Besuchs- und Reisetätigkeit zu unterschätzen. Er ist für die Wirtschaft der Partnergemeinden vor allem für den Einzelhandel von großer Bedeutung.

Bürgerbegegnungen

Um die Begegnung von Menschen im Rahmen von Städtepartnerschaften zu fördern, hat die Europäische Union 2004 erstmals ein Programm „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ aufgelegt und nunmehr für die Programmperiode 2007 bis 2013 erneuert. Ziel des Programms ist die Unterstützung einer großen Bandbreite von Aktivitäten und Organisationen zur Förderung einer „aktiven europäischen Bürgerschaft“. Damit soll die Einbeziehung europäischer Bürger/innen und zivilgesellschaftlicher Organisationen in den europäischen Integrationsprozess erreicht werden.

Neben den allgemeinen Zielen der Toleranz, des Verständnisses und der Interaktion der Bürgerinnen und Bürger zur Entwicklung einer europäischen Identität verfolgt das Programm spezifische Ziele, von denen vor allem folgende für kommunale Städtepartnerschaften von Bedeutung sind. So sollen Menschen aus lokalen Gemeinschaften aus ganz Europa zusammengebracht werden, damit sie Erfahrungen, Meinungen und Wertvorstellungen austauschen und diese nutzen, um aus der Geschichte zu lernen und die Zukunft gestalten zu können. In Aktionen und Diskussionen zivilgesellschaftlicher Organisationen soll das Bewusstsein für die europäische Bürgerschaft

są takie partnerstwa komunalne, które inicjowane były przez miejscowe grupy ludności. Takie grupy stanowią swego rodzaju centrum komunikacji, wokół którego grupują się kolejne aktywności całej społeczności i polityków.

Statystyki w Niemczech nie rejestrują zakresu wizyt ze strony gmin partnerskich wywołanych motywami turystycznymi, jeśli wizyty te nie są związane z noclegami w hotelach. Nie może to jednak prowadzić do sytuacji, w której nie docenimy zakresu tak zwanej szarej działalności turystyczno-wyjazdowej. Ma ona duże znaczenie dla gospodarki gmin partnerskich, przede wszystkim dla handlu detalicznego.

Spotkania obywateli w ramach partnerstw miejskich

W celu wsparcia spotkań obywateli w ramach partnerstw miejskich Unia Europejska w roku 2004 po raz pierwszy uruchomiła program „Europa dla obywateli“ oraz kolejną jego edycję na okres programowania obejmujący lata od 2007 do 2013. Celem tego programu jest wsparcie ogromnego wachlarza aktywności i organizacji promujących „aktywne obywatelstwo europejskie”. Dzięki temu będzie można włączyć obywateli europejskich i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w europejski proces integracyjny.

Obok realizowania celów o charakterze ogólnym takich jak tolerancja, wzajemne zrozumienie i włączenie obywateli w proces rozwoju tożsamości europejskiej program wyznacza sobie specyficzne cele, spośród których niektóre mają duże znaczenie dla partnerstw miejskich. I tak koniecznym jest umożliwianie spotkań osobom reprezentującym lokalne wspólnoty z całej Europy po to, by mogli wymieniać między sobą doświadczenia, poglądy i bliskie im wartości oraz by mogli je wykorzystać w celu wyciągnięcia wniosków z doświadczeń historii i aby potrafili kształtować przyszłość. Podczas działań i dyskusji podejmowanych przez organi-

und Demokratie, für die gemeinsame Wertegemeinschaft, Geschichte und Kultur auf europäischer Ebene gestärkt werden.

Im Rahmen des Programms „Europa für Bürger und Bürgerinnen“ fördert die Kommission Bürgerbegegnungen im Zuge von Städtepartnerschaften. Diese Bürgerbegegnungen sollen durch aktive Mitwirkung der Beteiligten das Engagement der Teilnehmer für die europäische Integration stärken und das gegenseitige Verständnis füreinander fördern. Beispielweise könnten individuelle und lokale Erfahrungen über die greifbaren Vorteile der europäischen Integration oder Kenntnisse über das Alltagsleben in den Partnerstädten dargestellt und vermittelt werden. Die erforderliche breite lokale Mitwirkung und aktive Einbeziehung der Teilnehmer kann durch Anbindung der Veranstaltungen an Vereine, Schulen oder Gastfamilien erreicht werden. Eine besonders aktive Mitarbeit der Teilnehmer ergibt sich bei Ausstellungen, sportlichen oder kulturellen Veranstaltungen.

Thematische Netzwerke im Rahmen von Städtepartnerschaften

Die Kommunen sehen sich regelmäßig neuen Entwicklungen gegenüber und sind an der Umsetzung vielfältiger Politiken beteiligt, die oftmals auch Ausfluss europäischer Entscheidungen und Regelungen sind. Die Bildung thematischer Netzwerke zwischen verschiedenen Gemeinden zu Themen von gemeinsamem Interesse hat sich dabei als wichtiges Instrument für die Anregung sachkundiger Diskussionen und den Austausch bewährter Praktiken erwiesen. Städtepartnerschaften bieten einen einzigartigen Rahmen für die Entwicklung dieser thematischen Zusammenarbeit und die Bildung von Mitgliedstaaten übergreifende kommunale Netzwerke.

Im Rahmen des Programms „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ soll deshalb auch

zacje społeczeństwa obywatelskiego należy wzmacniać świadomość obywatelstwa europejskiego i demokracji, wspólnoty wartości, historii i kultury na płaszczyźnie europejskiej.

W ramach programu „Europa dla obywateli“ Komisja europejska wspiera ruchy obywatelskie w ramach partnerstw miejskich. Poprzez aktywny współdziałanie zaangażowanych stron takie ruchy obywatelskie winny wzmacniać zaangażowanie ich uczestników na rzecz integracji europejskiej i wspierać wzajemne zrozumienie. I tak przykładowo można sobie wyobrazić prezentowanie i publikowanie indywidualnych i lokalnych doświadczeń związanych z namacalnymi korzyściami płynącymi z integracji europejskiej lub też wiedzy o życiu codziennym w miastach partnerskich. Niezbędne szerokie lokalne zaangażowanie i aktywne włączenie poszczególnych uczestników można osiągnąć poprzez powiązanie organizowanych imprez ze stowarzyszeniami, szkołami lub rodzinami podejmujących gości w swoich domach. Szczególnie aktywną współpracę uczestników wywołuje organizowanie wystaw oraz imprez sportowych lub kulturalnych.

Tematyczne sieci w ramach partnerstwa miast

Gminy coraz częściej konfrontowane są z nowymi tendencjami rozwojowymi i włączone są w realizację różnorodnych polityk wynikających nierzadko z wpływu decyzji i uregulowań europejskich. Tworzenie sieci tematycznych między różnymi gminami wokół tematów, którymi są wspólnie zainteresowane, okazało się być ważnym instrumentem stymulowania merytorycznych debat i wymiany sprawdzonych praktyk. Partnerstwa miast tworzą jedyne w swoim rodzaju ramy dla rozwoju takiej tematycznej współpracy i dla tworzenia sieci komunalnych wykraczających poza granice państw członkowskich.

das Potenzial der Netzwerke, die aus Städtepartnerschaftsverbindungen entstehen können, zur Entwicklung einer thematischen Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten genutzt werden. Gleichzeitig ermöglicht die multilaterale Zusammenarbeit die Entwicklung, Strukturierung und Stärkung der strategischen Dimension von Städtepartnerschaften. Das Programm „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ unterstützt daher thematische Konferenzen und Workshops, an denen mindestens drei Städte teilnehmen und die im Rahmen von Städtepartnerschaften entwickelt werden. Diese Veranstaltungen sollen als Meilensteine für die Bildung von Netzwerken dienen und zur Entwicklung einer dauerhaften und vielfältigen Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten beitragen. Zusätzlich kann die Erstellung von Arbeitsmaterialien und Veranstaltungsunterlagen oder die Publikation der Ergebnisse in Form von Papier, DVD oder CD-Roms gefördert werden. Entsprechende Konferenzen und Workshops müssen mindestens einen Tag und dürfen maximal drei Tage dauern. Gegenstand einer thematischen Zusammenarbeit, thematische Konferenzen und Workshops können natürlich auch tourismuspolitische Fragen und touristische Angebote sein.

Thematische Netzwerke in Ringpartnerschaften

Städtepartnerschaften umfassen zunächst zwei Partnerstädte, die durch eine bilaterale Partnerschaftvereinbarung miteinander verbunden sind. Eine Stadt geht oftmals mehrere Städtepartnerschaften ein. Häufig begegnen sich die verschiedenen Partner anschließend im Rahmen multilateraler Veranstaltungen. Diese multilaterale Zusammenarbeit kann sich in Projekten oder Veranstaltungen ausdrücken. Eine interessante Entwicklung im Bereich Städtepartnerschaften besteht nach

Daher auch in den Rahmen des Programms „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ sollte die Entwicklung von Städtepartnerschaften einbezogen werden. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten.

Daher auch in den Rahmen des Programms „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ sollte die Entwicklung von Städtepartnerschaften einbezogen werden. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten. Daraus resultieren neue Möglichkeiten der Zusammenarbeit zwischen Partnerstädten.

Netzwerke in Ringpartnerschaften

Netzwerke in Ringpartnerschaften umfassen zunächst zwei Partnerstädte, die durch eine bilaterale Partnerschaftvereinbarung miteinander verbunden sind. Eine Stadt geht oftmals mehrere Städtepartnerschaften ein. Häufig begegnen sich die verschiedenen Partner anschließend im Rahmen multilateraler Veranstaltungen. Diese multilaterale Zusammenarbeit kann sich in Projekten oder Veranstaltungen ausdrücken. Eine interessante Entwicklung im Bereich Städtepartnerschaften besteht nach

Auffassung der Kommission in der Formalisierung einer derartigen Zusammenarbeit durch Bildung eines Netzwerks. Dabei wird zwischen einer Mehrheit von Städten, die sich in einem gegenseitigen Partnerschaftsverhältnis befinden (Ringpartnerschaft), eine Vereinbarung unterzeichnet, in der langfristige Ziele dieser Zusammenarbeit festgelegt werden. Damit sich die Abstimmung reibungslos gestaltet, kann eine rudimentäre Verwaltungsstruktur geschaffen werden.

Die Kommission unterstützt die Entwicklung solcher Netzwerke, da diese eine wichtige Rolle bei der Schaffung einer langfristigen, strukturierten, intensiven und vielfältigen Zusammenarbeit spielen und dadurch zur Erzielung einer größtmöglichen Wirkung des Programms beitragen. Innerhalb des Programms „Europa für Bürgerinnen und Bürger“ wurde daher eine Sonderkategorie eingeführt, in deren Rahmen bestehende Netzwerke zwischen Partnerstädten speziell darauf zugeschnittene Unterstützung erhalten können.

Europäische Route der Backsteingotik

Ein besonders umfassendes und gelungenes Projekt thematischer Netzwerkarbeit im Rahmen einer Ringpartnerschaft ist die Europäische Route der Backsteingotik. Ziel des Projektes ist die Stärkung des Wirtschaftsfaktors Tourismus in den beteiligten Städten der Ostseeregion. Die 18 Partnerstädte und zwei Landkreise aus Deutschland, Polen, Lettland, Litauen, Estland, Schweden und Dänemark setzen sich für die Erhaltung und Nutzung der Gebäude für kulturelle und touristische Zwecke ein. Unterstützt wird die Vermarktung der touristischen Route unter anderem durch einen professionellen Internetauftritt, ein gemeinsames Logo, Infobroschüren und ein Kennzeichnungssystem an den Objekten.

Während der zweijährigen Projektlaufzeit, in der das touristische Produkt entwickelt wird,

wanie takiej współpracy poprzez tworzenie sieci. W takiej sytuacji większość miast powiązanych ze sobą wzajemnymi relacjami partnerstwa (partnerstwa o charakterze obwodowym) podpisuje porozumienie, w którym wyznaczone zostają długofalowe cele takiej współpracy. W celu zagwarantowania bezkolizyjnego procesu konsultacji może dojść do stworzenia uproszczonych struktur administracyjnych.

Komisja wspiera rozwój takich sieci, ponieważ odgrywają one ważną rolę w tworzeniu długofalowej, ustrukturyzowanej, intensywnej i wielorakiej współpracy i tym samym przyczyniają się do osiągnięcia maksymalnych korzyści z programu. Dlatego też w ramach programu „Europa dla obywateli” wprowadzono specjalną kategorię, w ramach której istniejące sieci między miastami partnerskimi mogą otrzymać wsparcie dostosowane specjalnie do ich potrzeb.

Europejska trasa gotyku ceglanego

Szczególnie obszernym i udanym projektem tematycznych działań sieciowych w ramach partnerstwa o charakterze obwodowym jest Europejska trasa gotyku ceglanego. Celem tego projektu jest wzmocnienie turystyki jako zjawiska ekonomicznego w uczestniczących miastach regionu Bałtyku. 18 miast partnerskich oraz dwa powiaty z Niemiec, Polski, Łotwy, Litwy, Estonii, Szwecji i Danii angażuje się na rzecz zachowania i wykorzystania budynków dla celów kulturalnych i turystycznych. Rynkowe wykorzystanie trasy turystycznej wspierane jest między innymi dzięki profesjonalnej prezentacji internetowej, wspólnemu logo, broszurom informacyjnym i systemowi znakowania obiektów. Podczas dwuletniego okresu realizacji projektu, podczas którego opracowano odpowiedni produkt turystyczny, realizowanych jest wiele celów: skatalogowana ewidencja i dokumentacja poszczególnych zabytków architektury, inwentaryzacja uzupełniającej oferty wypo-

werden mehrere Ziele verfolgt: die katalogisierte Erfassung und Dokumentation der jeweiligen Baudenkmale, Bestandsaufnahme des ergänzenden Freizeit-, Tourismus- und Serviceangebots, die Erstellung eines strategischen Rahmens zur Promotion der Route auf allen räumlichen Ebenen, die Entwicklung von Informations- und Marketingprodukten (wie Corporate Design, Informationsbroschüren, Kennzeichnungssysteme, Internetauftritt), die Initialisierung von Pilot- und Demonstrationsmaßnahmen sowie Schulungen zum Qualitätsmanagement des Hotel- und Touristikgewerbes. Insgesamt wird damit auch das Bewusstsein für den hohen Geschichts- und Denkmalswert der Backsteingotik gestärkt und gleichzeitig für den Erhalt der Bauwerke aus dieser Epoche geworben. Nach Ablauf der Projektarbeit soll ein Produkt entstanden sein, das als buchbares touristisches Paket von Reiseveranstaltern aufgegriffen und angeboten werden kann.

Das Land Mecklenburg-Vorpommern beabsichtigt ein weiteres touristisches Netzwerk zu etablieren: eine Backstein-Musik „Klingende

czynkowej, turystycznej i serwisowej, stworzenie strategicznych ram dla promocji trasy na wszystkich płaszczyznach przestrzennych, opracowanie produktów informacyjnych i marketingowych (takich jak Corporate Design, broszury informacyjne, systemy znakowania, prezentacja internetowa), zainicjowanie działań pilotażowych i demonstracyjnych jak również szkolenia z dziedziny zarządzania jakością w branży hotelarskiej i turystycznej. Dzięki podjętym działaniom udało się także wzmocnić świadomość dużej wartości historycznej i zabytkowej gotyku ceglanego i jednocześnie zaangażowano się na rzecz zachowania budowli pochodzących z tej epoki. Po zakończeniu działań projektowych winien powstać produkt, który można zaprezentować i zaoferować biurom podróży jako pakiet turystyczny, z którego skorzystać mogą klienci tych biur.

Kraj związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie zamierza stworzyć kolejną sieć turystyczną o wdzięcznej nazwie: muzyka gotyku ceglanego „budowle rozbrzmiewające muzyką”. Planuje się rozpisanie konkursu dla młodych kompozytorów z całej Europy północnej

Bauten“. Ein Wettbewerb für junge Komponisten aus ganz Nordeuropa (früheres Gebiet der Hanse) soll ausgeschrieben werden. Die Backstein-Musik „Klingende Bauten“ soll mittelalterliche Motive, Elemente der europäischen Musikgeschichte und zeitgenössische Gestaltungsweisen zu einem originären, gegenwärtigen Musikwerk verbinden. Anklänge an nordeuropäische Musik (Klangwelt des Ostseeraums) sind erwünscht.

Ländlicher Tourismus in den Alpen

Thematische Netzwerkarbeit findet in vielen kleinen und ländlichen Gemeinden im Bereich des ländlichen Tourismus statt. So widmen sich Alpengemeinden aus unterschiedlichen Staaten dem ländlichen Tourismus insbesondere mit Blick auf eine Stärkung der regionalen Wertschöpfungskette. Die Idee zu dem Projekt DYNALP „dynamic rural alpine space“ entstand im Rahmen der Arbeit des Gemeinde-Netzwerks „Allianz in den Alpen“. Es handelt sich um ein EU-gefördertes INTERREG-III-B-Projekt.

DYNALP steht für „Inwertsetzung“ von Natur und Landschaft für Marketing und Tourismus im ländlichen Alpenraum. 52 Partnergemeinden und -regionen aus der Schweiz (17), Liechtenstein (1), Deutschland (8), Italien (10), Slowenien (1) und Österreich (15) arbeiten im Rahmen des Projektes DYNALP zusammen.

Diese Gemeinden möchten Projekte im Rahmen der obigen Zielsetzung planen und über den Erfahrungsaustausch über sprachliche und kulturelle Grenzen hinweg umsetzen. Die Projekte befassen sich mit der Umsetzung eines oder mehrerer der vier Alpenkonventions-Protokolle Tourismus, Naturschutz und Landschaftspflege, Berglandwirtschaft sowie Nachhaltige Entwicklung und Raumplanung. Der ländliche Tourismus bietet sich auch für

(ówczesne obszary Hanzy). Muzyka gotyku ceglanego „budowle rozbrzmiewające muzyką” winna połączyć motywy średniowieczne, elementy europejskiej historii muzyki i współczesną formę wyrazu w oryginalnym dziele muzycznym. Mile widziane są odniesienia do muzyki północnoeuropejskiej (świat dźwięków z basenu Morza Bałtyckiego).

Wiejska turystyka w Alpach

Tematyczna praca w ramach sieci prowadzona jest w wielu małych gminach wiejskich w dziedzinie turystyki wiejskiej. Gminy alpejskie z różnych krajów angażują się w turystykę wiejską w szczególności w kontekście wzmocnienia regionalnego potencjału ekonomicznego. Pomysł powołania do życia projektu DYNALP „dynamic rural alpine space” urodził się w ramach pracy sieci gmin „Przymierze w Alpach”. Mamy tutaj do czynienia z projektem INTERREG-III-B finansowanym ze środków Unii Europejskiej.

DYNALP oznacza „wykorzystanie wartości” przyrody i krajobrazu dla marketingu i turystyki w alpejskich obszarach wiejskich. W ramach projektu DYNALP współpracują z sobą 52 gminy i regiony partnerskie ze Szwajcarii (17), Liechtensteinu (1), Niemiec (8), Włoch (10), Słowenii (1) i Austrii (15).

Gminy te zamierzają planować projekty w ramach opisanych powyżej celów i realizować je ponad granicami językowymi i kulturowymi korzystając z wymiany wzajemnych doświadczeń. Projekty te zajmują się realizacją jednego bądź kilku spośród czterech protokołów konwencji alpejskiej w dziedzinie turystyki, ochrony środowiska i pielęgnacji krajobrazu, rolnictwa górskiego jak również zrównoważonego rozwoju i planowania przestrzennego.

Turystyka wiejska pozwala także różnym regionom Polski na nabycie w ramach partnerstwa wiedzy na temat potrzeb turystów oraz koniecznej oferty infrastrukturalnej. Przy okazji wakacji spędzanych pod gruszą można nabrać doświadczeń.

verschiedene Regionen Polens an, um im Rahmen von Partnerschaften voneinander zu lernen, welche Bedürfnisse die Touristen haben oder welches Infrastrukturangebot vorhanden sein muss. Beim Urlaub auf dem Bauernhof können Erfahrungen über Qualität und Standards gewonnen werden. Dies praktizieren die Landkreise Emsland und Lidzbarski in den Masuren. Die derzeitige wirtschaftliche Situation des polnischen Landkreises gleicht der des Emslandes in den 60er Jahren. Zukünftig will der polnische Landkreis u. a. auf den Tourismus als wirtschaftliches Zugpferd setzen und von den Erfahrungen des Emslandes profitieren.

Messepartnerschaften + Ausstellungen

Auch der Landkreis Dahme-Spreewald und der Landkreis Wolsztyn in Polen praktizieren einen intensiven Austausch auf dem Gebiet des Tourismus. Während der Internationalen Luft- und Raumfahrtausstellung in Berlin-Schönefeld präsentierte sich der Landkreis Wolsztyn mit seinem Wirtschaftspotential und seinen touristischen Attraktionen auf dem Messestand des Landkreises Dahme-Spreewald. Der Tourismusverband Dahme-Seen e.V. hat auf Einladung des Partnerkreises an der Internationalen Touristikbörse in Poznan teilgenommen. Die Gründe für die gegenseitige Werbung liegen auf der Hand. Wolsztyn und Dahme-Spreewald sind touristisch gesehen sehr ähnlich. Hier und dort geht es darum, Urlauber in die Regionen zu locken, die große Wald- und Wasserflächen, interessante kulturhistorische Sehenswürdigkeiten und eine breite Freizeitpalette anbieten.

Qualitätspartnerschaften im Tourismus

Im Rahmen von kommunalen Partnerschaften gibt es auch viele Kooperationen und Verbindungen im Bereich der Tourismuswirtschaft der beteiligten Gemeinden und Städte. Diese

ziehen an den hohen Qualitätsanforderungen und Standards. Takie działania podjęły powiaty Emsland i Lidzbarski w województwie Pomorskim na Mazurach. Obecna sytuacja ekonomiczna polskiego powiatu przypomina sytuację panującą w Emsland w latach 60-tych. W przyszłości polski powiat pragnie postawić m.in. na turystykę jako siłę napędową gospodarki i chce skorzystać z doświadczeń Emslandu.

Partnerstwa targowe i wystawy

Intensywną wymianę w dziedzinie turystyki prowadzi również powiat Dahme-Spreewald oraz powiat wolsztyński w Polsce. Podczas Międzynarodowej Wystawy Lotnictwa i Kosmonautyki w Berlinie Schönefeld powiat wolsztyński zaprezentował swój potencjał gospodarczy oraz swoje atrakcje turystyczne na stoisku targowym powiatu Dahme-Spreewald. Na zaproszenie powiatu partnerskiego Stowarzyszenie Turystyczne Dahme-Seen wzięło udział w Międzynarodowym Salonie Turystycznym w Poznaniu. Zupełnie oczywiste są powody, dla których oba powiaty prowadzą wspólne działania reklamowe. Z perspektywy turystycznej Wolsztyn i Dahme-Spreewald są do siebie bardzo podobne. Zarówno po jednej jak i po drugiej stronie chodzi o przyciągnięcie turystów do regionów posiadających lasy i wodę, ciekawe zabytki kultury i szeroką ofertę turystyczną

Partnerstwa oparte o jakość w turystyce

W ramach partnerstw komunalnych istnieje wiele form współpracy i powiązań w dziedzinie branży turystycznej partycypujących gmin i miast, które można wykorzystać w celu wspierania tworzenia wydajnych struktur turystycznych. I tak na przykład w Niemczech wiele hoteli i restauracji bierze udział w różnych programach krajowych, których celem jest wspieranie wzrostu jakości serwisu. Zasadniczo mamy tutaj do czynienia z trójstopniowym programem szkoleniowym i certyfikującym o nazwie ServiceQualität Deutschland (jakość serwisu w Niemczech).

lassen sich nutzen, um den Aufbau leistungsfähiger touristischer Strukturen zu unterstützen. So nehmen in Deutschland viele Hotels und Gaststätten an den verschiedenen Länderprogrammen zur Steigerung der Servicequalität teil. Dabei handelt es sich im Grundsatz um ein 3-stufiges Weiterbildungs- und Zertifizierungsprogramm ServiceQualität Deutschland. Angesprochen sind alle Unternehmen der touristischen Servicekette, die die Chance und Notwendigkeit des Themas Qualität und Qualitätssicherung erkannt haben, und durch Verbesserung und Sicherung ihrer Leistungen auf eine gesunde Basis für eine erfolgreiche Zukunft bauen. Gerade eigene Erfahrungen mit den Erfolgen des Programms ServiceQualität sind überzeugende Beispiele, die zur Nachahmung reizen. Entsprechende Initiativen gibt in der Partnerschaft der Landkreise Oberhavel und Siedlecki und Bialski. Auch das Potsdamer Hotel- und Gaststättengewerbe nimmt an dem Qualitäts- und Marketingwettbewerb Brandenburgs teil. Was liegt da näher, als über diese Initiative mit den Vertretern des Hotel- und Gaststättegewerbes in allen Partnerstädten der Welt also auch in Opole zu sprechen?

Internationale Radrouten

Netzwerkarbeit zur Belebung des Tourismus findet auch bei der Erstellung von internationalen und grenzüberschreitenden Radrouten statt. Inzwischen gibt viele Radrouten, die sich im näheren Umkreis um touristische Landschaften und Sehenswürdigkeiten winden. Auf einige wenige soll beispielhaft eingegangen werden.

Internationale Dollard-Radweg: Die Internationale Dollard Route verläuft grenzüberschreitend durch das norddeutsche und das niederländische Reiderland in der Provinz Groningen auf niederländischer und dem Emsland auf deutscher Seite. Die von Wind und Wasser

Program ten skierowany jest do wszystkich przedsiębiorstw działających w branży usług serwisowych, które dostrzegły szansę związane z jakością i z zagwarantowaniem jakości oraz konieczność podejmowania takich działań. Poprzez udoskonalanie swoich usług i ich zapewnienie na odpowiednim poziomie dbają o zdrowe podstawy dla skutecznej działalności w przyszłości. Własne doświadczenia opierające się o sukces programu ServiceQualität Deutschland stanowią przekonujące przykłady zachęcające do naśladownictwa. W ramach partnerstwa powiatów Oberhavel oraz powiatów siedleckiego i bielskiego podjęto już odpowiednie inicjatywy. We współzawodnictwie jakości i marketingu w Brandenburgii uczestniczy też branża hotelarsko-gastronomiczna Poczdamu. Oczywiście wydaje się podjęcie rozmów na temat takiej inicjatywy z przedstawicielami branży hotelarsko-gastronomicznej we wszystkich miastach partnerskich na świecie, a więc także i w Opolu.

Międzynarodowe trasy rowerowe

Działania w ramach sieci zmierzające do ożywienia turystyki obejmują także przygotowanie międzynarodowych i transgranicznych tras rowerowych. Wytyczono już sporo tras rowerowych przebiegających w pobliżu pięknych krajobrazów i atrakcji turystycznych. Poniżej podano przykłady takich właśnie tras.

Międzynarodowa trasa rowerowa Dollard: Międzynarodowa trasa Dollard Route przebiega transgranicznie przez północnoniemiecki i holenderski Reiderland w prowincji Groningen po stronie holenderskiej i Emsland po stronie niemieckiej. Krajobraz, który zdominowany jest przez wiatry i liczne ciekі wodne, ciągnie się daleko, jest płaski i przebiega wzdłuż rzeki Ems i zatoki Dollart. Krajobraz polderowy, małe historyczne miejscowości, miasta portowe (Emden, Delfzyl) i urok morza są typowe dla Międzynarodowej trasy Dollard.

geprägte Landschaft erstreckt sich weit, flach und eben entlang der Ems und dem Meeresbusen Dollart. Polderlandschaft, kleine ursprüngliche Orte, Hafenstädte (Emden, Delfzijl) und maritimes Flair sind typisch für die Internationale Dollard Route.

Donau-Radweg: Die Strecke Passau-Wien war der erste ausgebaute Urlaubs-Radweg überhaupt. Millionen von Radlern genossen auf ihm diese besondere Art des Reisens. Staat, Länder und Gemeinden engagieren sich auf vorbildliche Weise für die weitere Steigerung der Qualität im Übernachtungsbereich und beim Wegebau. Der Radweg führt durch begeisterte Naturlandschaften und verbindet dabei erlebenswerte Großstädte und Metropolen wie Passau, Linz und Wien. Der Deutsche Donau-Radweg wurde erst später eingerichtet. Der Ungarische Donau-Radweg bei unseren neuen EU-Nachbarn Slowakei und Ungarn ist der jüngste Abschnitt. Drei Länder durchquert der Radweg: Sehenswerte Städte wie Bratislava und Budapest machen eine Radtour auch zu einem kulturellen Erlebnis.

Oder-Neiße-Radweg: Seit dem 20.11.2001 hat der Oder-Neiße-Radweg seinen Ursprung in Tschechien an der Neißequelle in Nova Ves (Neudorf) im Isergebirge. Er läuft an der Neiße entlang durch Tschechien nach Deutschland, folgt der Oder bis ans Oderhaff. Insgesamt 22 Übergänge bieten die Möglichkeit, einen Abstecher nach Polen zu machen. Gastgeber beiderseits der Grenze können voneinander lernen, was Radreisende brauchen und wertschätzen.

Religion als Netzwerkthema

Der religiös motivierte Tourismus wird leicht unterschätzt. Er hat auch in vielen Partnerschaften seinen Platz. Seit nunmehr 50 Jahren besteht die Städtepartnerschaft zwischen Worms und dem englischen St. Albans. Der

Trasa rowerowa nad Dunajem: trasa między Passau a Wiedniem to pierwsza rozbudowana wakacyjna trasa rowerowa. Miliony rowerzystów zachwycało się na tej właśnie trasie tą szczególną formą podróżowania. Zarówno władze państwowe, władze krajów związkowych jak i gminy w przykładowy sposób angażują się na rzecz dalszego wzrostu jakości w hotelarstwie i w rozbudowę dróg. Ta trasa rowerowa prowadzi przez zapierający dech w piersiach krajobraz i łączy przy tym wielkie miasta i metropolie takie jak Passau, Linz i Wiedeń, które warto zobaczyć. Niemiecka trasa rowerowa nad Dunajem została wytyczona później. Najnowszy odcinek to Węgierska trasa rowerowa nad Dunajem u naszych nowych sąsiadów w Unii Europejskiej, czyli na Słowacji i na Węgrzech. Ta trasa rowerowa przecina trzy kraje, a tak atrakcyjne miasta jak Bratysława i Budapeszt sprawiają, że trasa rowerowa staje się także przeżyciem o charakterze kulturalnym.

Trasa rowerowa nad Odrą i Nysą: Od 20.11.2001 trasa rowerowa nad Odrą i Nysą bierze swój początek w Czechach u źródeł Nysy w miejscowości Nova Ves (Neudorf) w Górach Izerskich. Trasa ta przebiega wzdłuż Nysy przez Czechy do Niemiec i dalej wzdłuż Odry aż do Zatoki Szczecińskiej. Korzystając z 22 przejść granicznych można wpaść na chwilę do Polski. Gospodarze po obu stronach granicy mogą się od siebie nawzajem nauczyć, czego potrzeba podróżnym i co podróżni doceniają.

Religia jako działanie sieciowe

Turystyka, u której podstaw leżą motywy religijne, jest często niedoceniana. Właściwe jej miejsce znajduje także w wielu partnerstwach miejskich. Partnerstwo pomiędzy miastem Worms w Niemczech i angielskim St. Albans ma już prawie pięćdziesięcioletnią historię. Powodem zadzierzgnięcia siostrzanych relacji były porównywalne elementy w rozwoju histo-

Grund für die partnerschaftliche Verschwi-
terung lag in den Parallelen der geschichtli-
chen und traditionsbedingten Entwicklung:
Die jeweilige Historie reicht bis in die keltische
Zeit hinein, beide waren berühmte Römer-
städte, beide besitzen in ihren Museen her-
ausragende Exponate aus der Römerzeit,
beide Ortskerne werden von mächtigen Do-
men überragt, die annähernd die gleichen
Gründungsdaten aufweisen und im gleichen
Stilempfinden errichtet wurden, beide Städte
haben tief greifende religiöse Wurzeln und
Traditionen mit einem Signalcharakter für die
ganze Nation und darüber hinaus. In St.
Albans starb der erste christliche Märtyrer,
der Hl. Alban, auf britischem Boden und liegt
dort begraben, in Worms stand der Reformator
Martin Luther vor Kaiser und Reich und muss-
te sich wegen seiner Thesen verantworten.

Im September 1998 hat der Landkreistag
Baden-Württemberg die Unterstützung der
polnischen Verwaltung angeregt. Der Boden-
seekreis hat den Landkreis Tschenschtau
gewählt, da zum Ordensgeneral des Pau-
linerordens in Jasna Góra bereits seit Jahren
eine enge Beziehung durch das Kreiskulturamt
besteht. In Langnau (heute Stadtgemeinde
Tettngau) befand sich vom 15. bis zum 18.
Jahrhundert meist der Sitz des Provinzials der
deutschen Paulinerprovinz. Damals bestan-
den enge Kontakte zwischen Langnau und
den Paulinerklöstern in Ungarn und Polen. In
der Klosterkirche Langnau befand sich eine
Kopie des Tschenschtauer Gnadenbildes.
Die Tradition dieser alten Verbindungen mit
Ostmitteleuropa wird durch die neue Part-
nerschaft in gewandelter Form fortgesetzt.
Die seit 1990 offiziell bestehende Partner-
schaft der Stadt Baden-Baden mit der pie-
montesischen Stadt Moncalieri, einer Nach-
barstadt Turins, geht auf eine bereits fast 550
Jahre währende religiöse Verbindung der

rycznym i wynikającym z tradycji. Historia obu
miast ma swoje początki w okresie celtyckim,
oba miasta były słynnymi miastami założonymi
przez Rzymian, oba posiadają w swoich muze-
ach fascynujące eksponaty z czasów rzym-
skich, nad centrami obu miast dominują potęż-
ne katedry, które powstały prawie w tych samych
latach i które zbudowane zostały w tym samym
stylu, oba miasta mają głębokie korzenie religij-
ne i tradycje o symbolicznym znaczeniu dla
całego narodu i wykraczające poza granice
własnego kraju. W St. Albans dokonał swego
ziemskiego żywota pierwszy chrześcijański
męczennik na ziemi brytyjskiej, Św. Alban, który
został tamże pochowany, a w Worms reformator
Martin Luter musiał stanąć w obliczu cesarza i
Rzeszy i bronić swoich tez.

We wrześniu 1998 Związek Powiatów
(Landkreistag) Badenii – Wirtembergii zainicjo-
wał wsparcie dla polskiej administracji. Powiat
Bodensee (Jezioro Bodeńskie) wybrał powiat
częstochowski; powiatowy wydział kultury od lat
miał ścisłe kontakty z przeorem zakonu pauli-
nów na Jasnej Górze. W Langnau (obecnie
gmina miejska Tettngau) w okresie od 15-tego
do 18-tego wieku znajdowała się najczęściej
siedziba prowincjała niemieckiej prowincji
Paulinów. Swego czasu istniały ścisłe kontakty
pomiędzy Langnau a klasztorami Paulinów w
Polsce i na Węgrzech. W kościele klasztornym
w Langnau znajdowała się kopia częstocho-
wskiego obrazu łaską słynącego. Tradycja tych
starych powiązań z Europą Środkowo-
Wschodnią odżywa w zmienionej formie po-
przez nowe partnerstwo.

Istniejące oficjalnie od roku 1990 partnerstwo
miasta Baden-Baden z położonym w Piemontcie
miastem Moncalieri w sąsiedztwie Turynu opie-
ra się o religijne powiązania obu miast datujące
się od już prawie 550 lat. Książę Bernhard von
Baden, urodzony na zamku Hohenbaden w
Baden-Baden, zmarł na dżumę w Moncalieri
podczas swojej ostatniej podróży po Europie,

beiden Städte zurück. Prinz Bernhard von Baden, geboren auf dem Schloss Hohenbaden in Baden-Baden, verstarb bei seiner letzten Reise durch Europa, die er im Auftrag des Kaisers unternahm, in Moncalieri an der Pest. Seine Seligsprechung rd. 300 Jahre später aufgrund von spontanen Krankenheilungen an seinem Grab gab Anlass für zahlreiche Pilgerfahrten zwischen den beiden Städten. Einen religiösen Ursprung hat auch die Städtepartnerschaft Paderborn und Le Mans in Frankreich. Schutzpatron von Paderborn ist der Hl. Liborius, dessen Reliquien 836 in feierlicher Prozession von Le Mans nach Paderborn überführt wurden. Diese Städtepartnerschaft wurde bereits damals als Städtefreundschaft urkundlich erwähnt, aber erst 1967 in eine offizielle Partnerschaft umgewandelt.

Schlussbemerkung

Eine Städtepartnerschaft ist kein Wundermittel zur Lösung aller Probleme weder im Tourismus noch auf anderen Gebieten. Eine erfolgreiche Städtepartnerschaft, die sich auf die Beteiligung der Bürger stützt und sich nicht beschränkt auf Kontakte zwischen Stadtverwaltungen, bietet wesentliche Vorteile für die beteiligten Menschen. Denn in dem Maße, in dem die Bürger sich daran beteiligen und sich der Bedeutung ihres Beitrages zum Gelingen der Partnerschaft bewusst sind, entsprechend informiert und engagiert sind, kann eine Städtepartnerschaft eine wichtige Quelle für Netzwerkarbeit zur Förderung des Tourismus sein.

którą przedsięwzięt na zlecenie cesarza. Został ogłoszony błogosławionym prawie 300 lat później ze względu na spontaniczne wyleczenia chorych mające miejsce u jego grobu, co stało się przyczyną licznych pielgrzymek między obydwojmi miastami. Religijne początki ma także partnerstwo miast Paderborn oraz Le Mans we Francji. Patronem Paderborn jest święty Liboriusz, którego relikwie przeniesiono w roku 836 podczas uroczystej procesji z Le Mans do Paderborn. To partnerstwo miast wspomniane było już wówczas w dokumentach jako przykład przyjaźni obu miast, ale charakteru oficjalnego partnerstwa nabrało dopiero w roku 1967.

Uwagi końcowe

Partnerstwo miast nie stanowi panaceum na rozwiązanie wszystkich problemów czy to w sektorze turystyki czy to w innych dziedzinach. Owocne partnerstwo miast opierające się o włączenie obywateli i nie ograniczające się do kontaktów między władzami miejskimi przynosi zaangażowanym w nie osobom wymierne korzyści. Bowiem w miarę wzrostu zaangażowania obywateli i w miarę uświadczenia sobie znaczenia ich wkładu dla powodzenia partnerstwa, partnerstwo miast może stanowić istotne źródło pracy opierającej się o sieci na rzecz promowania turystyki.

Teilnehmer / Uczestnicy

Bandilla, Gerd	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Lyck
Bandilla, Else	Kreisgemeinschaft Lyck
Bäumer, Martin	Mitglied des Niedersächsischen Landtags
Blasche, Hans-Peter	Stellv. Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Allenstein
Braksiek, Gerd	Landkreis Osnabrück
Brodiuk, Wlodzimierz	Landrat des Kreises Ostroda/Osterode
Brommer, Harald	Bürgermeister der Stadt Itzehoe a.D.
Brozio, Günter	Stellv. Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Treuburg
Brzozwski, Stanislaw	Stellv. Vorsitzender des Kreisrats Ostroda/Osterode
Dr. Danowski, Jürgen	Vorsitzender der Gesellschaft der Freunde Ostpreußens
Dembinski, Ryszard Waldemar	Vorstand des Kreises Olsztyn/Allenstein
Durma, Sylwia	Marketingleiterin des Kreises Olsztyn/Allenstein
Ekiert, Ludwiek	Landrat des Kreises Nidzica/Neidenburg
Finkemeyer, Karl-Heinz	Partnerschaftsbeauftragter des Kreises Osnabrück
Florkiewicz, Liliana	Marketingleiterin des Kreises Goldap/Goldap
Grunwald, Ernst	Ehren-Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Rößel
Hinz, Bernd	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Preußisch Holland
Jeziarski, Slawomir	Landrat des Kreis Elblag/Elbing
Dr. Kassing, Reinhold	Erster Kreisrat des Kreises Osnabrück
Kawlath, Erhard	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Lötzen
Knapinski, Slawomir	Marketingleiter des Kreises Nidzica/Neidenburg
Knapstein, Bernhard	Geschäftsführer der AKP
Kogut, Jaroslaw	Stellv. Landrat des Kreises Lidzb. Warminski/Heilsberg
Krause, Siegfried	Alt-Kreisvertreter der Kreisgemeinschaft Mohrungen
Kusajda, Gabriela	Redaktionsleiterin Radio Olsztyn
Lorenz, Ulrich	Staatssekretär im Innenministerium des Landes Schleswig-Holstein
Maciag, Aneta	AKP-Jugend
Michalski, Leo	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Allenstein-Land
Mordasiewicz, Tadeusz	Landrat des Kreises Ketrzyn/Rastenburg

Musiolik, Stefan	Ministerialdirigent im Justiz- und Europa- ministerium des Landes Schleswig-Holstein
Nowicki, Andrzej	Landrat des Kreises Pisz/Johannisburg
Obiala, Inge	Vorsitzende des Deutschen Vereins in Paslek/Pr. Holland
Ofman, Aneta	Marketingleiterin des Kreises Johannisburg
Oziewicz, Krzysztof	Landkreis Elblag/Elbing
Petersen, Johannes	Präsident des Schleswig-Holsteinischen Landkreistages
Pilat, Krzysztof	Landkreis Elk/Lyck
Plehn, Reinhard	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Rößel
Podziewski, Jaroslaw	Landrat des Kreises Goldap/Goldap
Reck, Willi	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Johannisburg
Romanowski, Maciej	Stellv. Landrat des Kreises Elblag/Elbing
Scheufler, Barbara	Stellv. Kreispräsidentin des Kreises Schleswig-Flensburg
Sierzputowski, Adam	Landrat des Kreises Olsztyn/Allenstein
Sniecikowski, Wieslaw	Bürgermeister der Stadt Paslek/Preußisch Holland
Sudol, Stanislaw	Landkreis Elblag/Elbing
Targan, Alfons	Vorsitzender der Kreisgemeinschaft Stuhm
Thießen, Jörn	Mitglied des Deutschen Bundestages
Tiemann, Hans-Friedrich	Kreispräsident des Kreises Steinburg
Troszynski, Pawel Piotr	Stadtrat der Stadt Paslek/Preußisch Holland
Turczyn, Bozena Ewa	Vorstand des Kreises Braniewo/Braunsberg
Wagner-Rybinska, Anna	Vorsitzende des Landfrauenverbandes in Ermland und Masuren
Weigelt, Klaus	Vorsitzender der Stadtgemeinschaft Königsberg
Wiesyk, Nikola	Landkreis Olsztyn/Allenstein
Witte, Dolores	Vorsitzende der Kreisgemeinschaft Bromberg
Wroblewski, Witold	Stellv. Stadtpräsident der Stadt Elblag/Elbing
Zagalski, Ryszard	Kreisratspräsident des Kreises Elblag/Elbing
Dr. Zak, Witold	Kreisrat des Kreises Elblag/Elbing

Europäischer Wirtschafts Verlag GmbH

Groß-Gerauer Weg 1-3
D-64295 Darmstadt
Telefon +49 (0) 6151 1770-0
Telefax +49 (0) 6151 1770-10
ewv@ebn24.com
www.ebn24.com

ebn24
european business network

Durch Partnerschaft zum Erfolg

Nirgendwo wird durch partnerschaftliche Kooperation schneller Erfolg realisiert als in der freien Wirtschaft.

Der Europäische Wirtschafts Verlag ist mit seinem Konzept für multimediales Standortmarketing und über 140 erfolgreich realisierten Projekten europaweit marktführend.

In Buch, Film und Internet liefern wir die Fakten, die Investoren auf der Suche nach neuen Standorten für ihre Entscheidungen brauchen.

Widerstand gegen Dummheiten / Oporu przeciwko głupocie

Der SPD-Bundestagsabgeordnete Jörn Thießen analysierte vor den in seinem sehr lebendigen Vortrag die deutsch-polnischen Beziehungen. „Ich kann wenig mit dem Getöse anfangen, das die Medien veranstalten, wenn wieder mal jemand mit groben Stiefeln durch die regierungspolitischen Ackerfurchen stapft“, so der studierte Theologe. Es fehle dann häufig der Blick über den kurzfristigen Ereignishorizont hinaus. „Unsere Aufgabe sollte sein, mit langem Atem für die deutsch-polnische Freundschaft einzutreten. Der offene Diskurs benötigt zunächst eine Analyse der Verhältnisse. Den Dialog sollte wirklich niemand fürchten.“ Thießens insgesamt fulminanter Vortrag hatte im besten Sinne etwas von einer Predigt und mündete zum Beifall der Kongressteilnehmer in einem Petition für den „Widerstand gegen Dummheiten“ durch Dialog.

Jörn Thießen, poseł do parlamentu federalnego – Bundestagu z ramienia SPD przedstawił w swoim bardzo żywym wystąpieniu analizę stosunków polsko-niemieckich. Thießen, z wykształcenia teolog powiedział: „Niewiele sobie robię z tej całej gadaniny rozpętanej przez media, gdy znowu ktoś buciorami stąpa po zagonach polityki rządowej”. Jego zdaniem często brak jest spojrzenia wykraczającego poza krótkowzroczny horyzont aktualnych wydarzeń. „Nasze zadanie powinno polegać na wytrwałym angażowaniu się na rzecz przyjaźni polsko-niemieckiej. Otwarta debata wymaga przeprowadzenia najpierw głębokiej analizy wzajemnych stosunków. Nikt tak naprawdę nie powinien obawiać się dialogu”. Fascynujący wykład Thießena miał w sobie coś z kazania w najlepszym tego słowa znaczeniu i zakończył się apelem na rzecz „oporu przeciwko głupocie” poprzez dialog, co uczestnicy kongresu przyjęli gromkimi brawami.

Der Präsident des Schleswig-Holsteinischen Landkreistages, Johannes Petersen,
mit den Vorsitzenden der AKP, Adam Sierzputowski und Bernd Hinz (v.l.).